

«*Jag vill skada andra med min kropp*»

Resepsjon av og sultfremstilling i Linnéa Myhres *Evig søndag* og Sara Meidell *Ut ur min kropp*



Julie Louise Hansen

Masteroppgave i nordisk litteratur

Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studium

Universitetet i Bergen

Våren 2024

Forord

Denne masteroppgaven markerer avslutningen på noen særdeles formative år i mitt liv. Erfaringene fra studietiden har rustet meg både som menneske og kommende lærer.

En spesiell takk skal rettes til min Mor og bærebjelke, som har vært uunnværlig støtte gjennom masterskrivingen og studietiden som helhet.

Takk til øvrig familie som alltid er en trygg havn.

Takk til min veileder Anna Bohlin for engasjerende og lærerike samtaler. Uten dine stødige og ærlige tilbakemeldinger ville jeg nødig landet denne oppgaven. Du er et forbilde!

Takk til alle medstudenter og kamerater som jeg har lært å kjenne disse årene. Dere har inspirert og utfordret meg akademisk og relasjonelt. Takk til Ingeborg for korrekturlesing og godt samarbeid.

Takk til mine hjertevenninner som alltid gir meg vondt i smilebåndet. Dere gir meg påminnelser om hva som er viktig i livet.

Takk til gode lagvenninner på fotballbanen. Dere viser at lek og moro er vel så viktig som masterskriving.

Takk til Thomas. Skulle ønske jeg møtte deg tidligere.

Sist, men ikke minst, takk til alle som deler sine sulterfaringer. Dere bidrar med (livs)viktige perspektiver, og øker kunnskapen om spiseforstyrrelser. Jeg vet at det koster.

Innhold

1. Innledning	4
1.1 Sykdomslitteratur og sult	4
1.2 Problemstilling, forskningsspørsmål og avgrensning	5
1.3 Linnéa Myhre (f. 1990)	8
1.4 Sara Meidell (f. 1980)	10
2. Teoretiske tilnærminger: Sykdomslitteratur og sultforståelse	12
2.1 Offentlighetsperspektiv	13
2.1.1 Medialisering, intimitetslogikk og forfatterpersona.....	13
2.1.2 Kritikerstandens utvikling i en medialisert offentlighet.....	15
2.1.3 «Anoreksiboken» som «sjanger» i svensk dagspresse	17
2.1.4 Virkelighetslitteratur og patografien	19
2.2 Ulike perspektiver på sult.....	22
2.2.1 Sult og spiseforstyrrelser i et feministisk samfunnsperspektiv	22
2.2.2 Sult fremstilt i litteratur	23
2.2.3 «Skelettfåglarna».....	25
2.2.4 Den estetiserte sulten: Knut Hamsuns <i>Sult</i>	26
2.2.5 En biologisk forklaringsmodell: Aktivisten Tabitha Farrar om sult	28
3. Resepsjon	29
3.1 Myhres <i>Evig søndag</i> : tidligere forskning, anmeldelser og debatt.....	30
3.1.1 Tidligere forskning.....	31
3.1.2 «Norges mest sexy kvinne, men hun har også anoreksi».....	36
3.1.3 «Linnéa gjemmer seg ikke bak fine formuleringer eller svulmende setninger»: Nærmest konflikt mellom hobbylesere og de profesjonelle anmelderne	40
3.1.4 Offentlig debatt omkring Myhres <i>Evig søndag</i>	43
3.2 Meidells <i>Ut ur min kropp</i> : tidligere forskning, anmeldelser og debatt	47
3.2.1 Tidligere forskning.....	48
3.2.2 «en provoserande skildring av att leva med anorexi».....	49
3.2.3 Hobbyleseres mottakelse av <i>Ut ur min kropp</i>	53

3.2.4 «Allt som sägs kan och kommer att användas emot dig»	55
4. Fremstillingen av sult i <i>Evig søndag</i> og <i>Ut ur min kropp</i>.....	64
4.1 Fortellerteknisk oppbygning	64
4.2 Tid	69
4.3 Sult som rus: Meningsløshet og mening	72
4.4 Kontroll over kroppen	80
4.4.1 Intimitet; isolasjon og ekstroversjon	86
4.5 Ambivalens.....	88
4.6 Posisjon og relasjon.....	91
4.6.1 Det sultende subjektets posisjon	91
4.6.1.1 Sykejournalen	95
4.6.2 Nostalgisk barndom.....	97
4.6.3 Foreldreskap	100
5. Konklusjon.....	104
Litteratur.....	109
Sammendrag.....	115
Abstract	116
Profesjonsrelevans.....	117

1. Innledning

1.1 Sykdomslitteratur og sult

De siste tiårene har det vært betydelig økning i utgivelsen av nordisk litteratur som omhandler sykdom og spiseforstyrrelser, heriblant *Evelyn Spöke* (Hedes 1989), *Pappa Pralin* (Jörgensdotter 2002), *Stalins kyr* (Oksanen 2003), *Noe i meg er sterkere enn meg* (Hødevold 2008), *Hvis jeg forsvinner, ser du meg da?* (Getz 2012), *Svart belte* (Håheim 2015) og *Anorektisk* (Senneset 2017). Blant disse er også den norske romanen *Evig søndag* (2012), skrevet av forfatter, influenser og tidligere blogger Linnéa Myhre (f. 1990), og den svenske utgivelsen *Ut ur min kropp* (2022) av forfatter, journalist og nåværende kulturredaktør Sara Meidell (f. 1980). I *Evig søndag* og *Ut ur min kropp* blir hovedpersonenes erfaringer med anoreksi fremstilt. Fortellingene har også til felles at de legger seg rimelig tett opp til virkeligheten, noe begge forfatterne tilkjennegir. Verkene har blitt mye omtalt i norsk og svensk dagspresse, og det var blandede reaksjoner på utgivelsene blant kritikerne. Særlig etter utgivelsen av Meidells *Ut ur min kropp*, oppstod det opphetet debatt i svenske regionale og nasjonale medier. Myhres *Evig søndag* mottok på en annen side stort sett ros for romanens samfunnsnyttige verdi, men ble nedvurdert estetisk av de fleste kritikerne. Både de litterære verkene og mottakelsene aktualiserer den offentlige samtalen om litteratur og spiseforstyrrelser. Spiseforstyrrelser er et aktuelt og viktig tema i samfunnsdebatten, og ifølge en rapport fra Kunnskapssenteret for Norsk Helseinformatikk (2020) er anoreksi vår mest dødelige psykiatriske lidelse, hvor 90 prosent av pasientene er unge kvinner. Den største risikofaktoren for å utvikle anoreksi er faktisk å være kvinne.

I Myhre og Meidells litterære verker spiller sulten en avgjørende rolle i fortellernes liv. Innenfor en anoreksidiagnose er sulten en sentral del av sykdomsbildet. Sulten som hovedpersonene utsetter seg for er grunnleggende selvdestruktiv, men har på samme tid noen forlokkende aspekter ved seg. Dette gjør sulten kompleks, ved at den har flere samtidige virkninger på fortellerne. Å beskrive selvsult som den psykiatriske sykdommen anoreksi er en relativ ny tilnærming til fenomenet. Sult har gjennom tidene inngått i en rekke ulike religiøse kontekster. For eksempel ble spisevegning blant kvinnelige, kristne helgener knyttet til åndelig perfektion i middelalderen (Bondevik og Stene-Johansen 2011, 247). I dagens verdenssituasjon er også sult dessverre en konsekvens av fattigdom, klimaendringer, naturkatastrofer, krig og konflikt. I tidligere litterære fremstillinger av sult har heller ikke sykdomsperspektivet nødvendigvis blitt vektlagt. Heriblant finnes Knut Hamsuns innflytelsesrike roman *Sult* (1890), som portretterer en person som sulter i storbyen Kristiania, og streber etter å tjene penger som

skribent. Sultens påvirkning på fortelleren i Hamsuns roman kan karakteriseres som rusende, i den forstand at han til tider har euforiske opplevelser. I Myhre og Meidells litterære verker har også sulten en rusende påvirkning på hovedpersonene i fortellingene. Selv om sulten i *Evig søndag* og *Ut ur min kropp* inngår i en spiseforstyrrelse, fungerer sulten som en drivkraft for hovedpersonene.

1.2 Problemstilling, forskningsspørsmål og avgrensning

De litterære verkene til Myhre og Meidell omhandler sykdom og sult. I Myhres roman (2012, 121) isolerer ofte hovedpersonen Linnéa seg når selvsulten intensiveres: «Det er lenge siden jeg har følt en så intens smerte i mageregionen og visst at det skyldes sult». Sulten knyttes her til smerte, noe vi kommer tilbake til i analysen av romanen. Også fortelleren hos Meidell (2022, 62) har et nært forhold til selvsulten: «[...] mer exakt saknar jag bara den närhet det gav mig till minnet av den första svältens eufori och det löftet det gav om en stilla stigning mot att få vila från min kropp». Her aktualiseres den rusende sultens euforiske virkning, som generelt sett kommer mer eksplisitt til uttrykk i *Ut ur min kropp* enn i *Evig søndag*. Fremstillingen av sulten i de litterære verkene er utgangspunktet for analysen i denne masteroppgaven. Sulten er følgelig sentral for oppgavens todelte problemstilling, hvor den første formuleringen lyder som følger: Hvordan blir sult fremstilt i Linnéa Myhres *Evig søndag* (2012) og Sara Meidells *Ut ur min kropp* (2022)? For å besvare spørsmålet vil forskjellige teoretiske perspektiver på sult anlegges, heriblant kritiskfeministiske, narratologiske, psykologiske og biologiske. Som nevnt ovenfor ledet utgivelsene til omfattende debatter av ulik karakter, noe som fører oss til problemstillingens andre formulering: Hvordan ble Linnéa Myhres *Evig søndag* (2012) og Sara Meidells *Ut ur min kropp* (2022) mottatt av profesjonelle kritikere og hobbylesere? For å besvare den todelte problemstillingen er det foretatt både en resepsjonsanalyse av utgivelsene, samt en komparativ analyse av de litterære verkene. Formålet med prosjektet som helhet er å belyse hvordan normer, forestillinger og holdninger om spiseforstyrrelser og sult produseres og reproduseres i den litterære offentligheten.

Blant teorien som anlegges vil for eksempel Ahlsdotter, Nielsen og Hårds (2012) antologi *Åtstört* bidra med et kritiskfeministisk perspektiv på spiseforstyrrelser, som belyser hvordan blant annet kjønn, kropp og sult inngår i samfunnspolitiske strukturer hvor det produseres «vinnere» og «tapere». Sykdom er ikke et nytt motiv i litteraturen, og i litteraturviterne Bondevik og Stene-Johansens (2011) verk *Sykdom som litteratur* inngår et kapittel om spiseforstyrrelser og anoreksi. I analysens innledende avsnitt er fortelleteknikken i

de litterære verkene i fokus, fordi fortellersituasjonen gir forutsetninger for fremstillingen av sult. Derfor bidrar litteraturviter Petter Aaslestad (1999) verk *Narratologi* med noen hensiktsmessige narratologiske fagbegreper. For å belyse fremstillingen av sulten vil også en biologisk forståelse av anoreksi anlegges. Aktivisten Farrar (2018) er en sterk motstander av psykoanalytiske beskrivelser av spiseforstyrrelser, og argumenterer for en nyere tilnærming innenfor forskningen der anoreksi ansees som en genetisk respons på et lengre energiunderskudd. Teorigrunnlaget utgjør til sammen et ganske bredt perspektiv på sult, som er hensiktsmessig for å besvare forskningsspørsmålet: Hvilken mening produserer fremstillingen av sult i de litterære verkene? Dessuten vil både *Sult* og tidligere forskning på Hamsuns roman (Schnurbein, 2008) fungere som et historisk og litteraturvitenskapelig kanonisert referansepunkt for fremstilling av sult i litteraturen.

Meidells debututgivelse *Ut ur min kropp* (2022) kom ut ti år etter Myhres *Evig søndag* (2012). Tiåret mellom utgivelsene vil kunne antyde hvorvidt den offentlige samtalen omkring litteratur og spiseforstyrrelser har utviklet seg på den tid. Dessuten er verkene originalt utgitt i en norsk (Myhre 2012) og svensk (Meidell 2022) kontekst, som vil kunne bidra til et bredt perspektiv på debattene som tekstene inngår i. Denne oppgaven er altså et beskjedent bidrag innenfor det fellesskandinaviske kulturliv, da den behandler et tekstmateriale fra et skandinavisk perspektiv heller enn nasjonalt. Litteraturviter Linda Nesby (2021, 23) fremhever hvordan skandinavistikken som litteraturfelt bør blåses liv i fordi landenes politiske modeller deler store likhetstrekk, og dessuten blir landegrensene stadig mer elastisk som en følge av økt mobilitet og ny teknologi. Avstanden mellom utgivelsene i både tid og rom er faktorer som kan innvirke på forskningsspørsmålet: Hvordan forholder resepsjonen av Myhre og Meidells litterære verker seg til hverandre?

Som vist rammer spiseforstyrrelser og anoreksi særlig mange unge kvinner, selv om sykdommen forekommer på tvers av kjønn, alder og etnisitet. Den alvorlige forekomsten av spiseforstyrrelser gjør at den litterære offentlighetens potensielt norm- og holdningsskapende funksjon og makt bør være av allmenn interesse. Litteraturviter Cristine Sarrimo (2012) vil i denne sammenheng bidra med perspektiver på en utvidet offentlighet som stadig er i endring. Myhre og Meidells verker fikk bred omtale i norske og svenske medier, og har vært utgangspunkt for til dels opphetede offentlige diskusjoner om sult, spiseforstyrrelser og litteratur. Mottakelsene kan også kontekstualisere fremstillingen av sult i de litterære verkene.

Masteroppgavens resepsjonskapittel er omfangsrikt, og inneholder både presentasjon av tidligere forskning og resepsjonsanalyser av verkene. Det er også i denne rekkefølgen at resepsjonskapittelet er strukturert. Først presenteres altså tidligere forskning på Myhres *Evig*

søndag, før resepsjonsanalysen i form av profesjonelle anmeldelser, hobbyleseres omtaler og den påfølgende debatten legges frem. Deretter følger samme fremgangsmåte når det gjelder Meidells *Ut ur min kropp*. Den tidligere forskningen og resepsjonsanalysene er inkludert i samme kapittel ettersom de henger tett sammen, samtidig som det letter lesningen å gjennomgå verkene hver for seg. Siden materialet er omfattende, har jeg gjort et bredt utvalg. Kriteriene for utvalget presenteres i innledningen til resepsjonskapittelet. I resepsjonsanalysen av Myhres roman har Peder Tore Fosshem Asplins (2021) masteroppgave «Når influencere blir forfattere; En resepsjonsanalyse av tre forfatterskap i det norske litterære feltet i perioden 2012-2020» bidratt med nyttige begreper og perspektiver. Det er derimot ikke blitt foretatt noen resepsjonsanalyse av Meidells *Ut ur min kropp* tidligere. I min gjennomgang av mottakelsen av *Ut ur min kropp* er de mest sentrale profesjonelle anmeldelsene i nasjonal og regional svensk dagspresse blitt inkludert.

Etter den profesjonelle kritikken er gjennomgått følger et utvalg av hobbylesernes anmeldelser. Hobbyleserne, som ofte ytrer seg på (bok)blogger, tilfører et bredt perspektiv på mottakelsene, og materialet er ikke blitt studert tidligere. Å utelate hobbylesernes anmeldelser ville gitt et skjevt bilde på den offentlige samtalen, tatt de siste årenes utvikling innenfor medielandskapet og kritikerstanden i betraktning. I tiåret mellom utgivelsene har det nemlig foregått en rivende utvikling i den medialiserte offentligheten. Derfor er litteraturviter Erik Vassendens (2023) perspektiver på endring innenfor kritikerstanden inkludert i teorikapittelet. Det som *ikke* er inkludert i resepsjonen er mottakelsene og reaksjonene på sosiale medier. Dette handler både om oppgavens omfang, men også om sammenligningsgrunnlaget. Instagram hadde nemlig ikke fått sitt virkelige gjennombrudd da Myhre utga *Evig søndag* (2012), og TikTok var ikke kommet på banen. Den gang var Myhre først og fremst en blogger, og ikke en *influenser*, som hun i dag kan karakteriseres som.¹ Til sist i resepsjonsgjennomgangen belyses de offentlige debattene som har oppstått i etterkant av utgivelsene gjennom noen utvalgte intervjuer, artikler, kronikker og leserinnlegg. Både *Evig søndag* og *Ut ur min kropp* genererte nemlig omfattende mediedebatter om sult utover de mer regelrette anmeldelsene. Den andre delen av problemstillingen om resepsjon presiseres derfor av et forskningsspørsmål, som også favner om den videre debatten: Hvordan leder utgivelsene til debatter om sult og litteratur?

Sjangertrekkene til *Evig søndag* og *Ut ur din kropp* blir aktualisert i resepsjonskapittelet og når de teoretiske tilnærmingene blir presentert, men det er ikke et hovedanliggende

¹ Ungdomsforskerne Kamilla Knutsen Steinnes og Helene Fiane Teigen (2021) definerer begrepet «influenser» på følgende vis: «Influensere, eller påvirkere, er digitale personligheter med et høyt antall følgere på tvers av én eller flere sosiale medieplattformer som har stor påvirkningskraft overfor følgerne sine».

i denne oppgaven. Sjangerspørsmålet er dessuten grundig utforsket i tidligere masteroppgaver, spesielt når det gjelder Myhres verk (Nilsen 2016; Hjelmeland 2016; Vågene 2020; Bøckmann 2023). Betegnelser som virkelighetslitteratur, autofiksjon, selvbiografi og patografi gjør seg gjeldende i denne sammenheng. Jeg vil i oppgavens teorikapittel særlig konsentrere meg om sjangerbetegnelsen *patografi* (Nesby 2019). Sjangeren er sentral innenfor det tverrfaglige feltet *medisinsk humaniora* (Aaslestad 2007, Nesby 2021). Enkelt forklart viser patografibegrepet til sykdomsfortellinger, og har i takt med den såkalte *virkelighetslitteraturen* vært i økning de siste tiårene. Virkelighetslitteratur er et ikke-vitenskapelig begrep, og kan ifølge litteraturviter Frode Helmich Pedersen (2017, 33) defineres som «skjønnlitterære verker som legger seg tett opp til virkeligheten på en slik måte at gjenkjennelige, virkelige personer opptrer i verket, i situasjoner som faktisk har funnet sted. Disse situasjonene tenderer mot å være private snarere enn offentlige». Både Myhre og Meidell er i offentligheten åpen om personlig spiseforstyrrelsesproblematikk, og forfatterens liv blir i stor grad tematisert i resepsjonen. Forfatterens bakgrunn og åpenhet har innvirkninger for forskningsspørsmålet: Hvordan oppretter fortellerne i de litterære verkene legitimitet og autoritet? Derfor vil forfatterens bakgrunn og litterære verker bli presentert nedenfor, før avhandlingens teoretiske rammeverk gjennomgås.

Resepsjonen utgjør et bakteppe når den påfølgende analysen av verkene står for tur. I analysen vil faktorer som blant annet tid, rus, kontroll og ambivalens aktualiseres. Spesielt er tid noe som både forener og skiller de litterære verkene fra hverandre. Tidsaspektet er sentralt i formuleringen av forskningsspørsmålet: Hvordan fremstilles relasjonen mellom sult og tid i de litterære verkene? Særlig blir *forskjellene* mellom sultfremstillingen i *Evig søndag* og *Ut ur min kropp* fremtredende, selv om begge fortellingene behandler spiseforstyrrelser. Den komparative analysen fremhever altså det individuelle, unike og særegne ved verkene, til tross for den tematiske likheten. I seg selv er dette et argument *mot* betegnelsen «anoreksiroman» (Bernhardsson 2009), et nedsettende og reduserende begrep som vokste frem blant kritikere i svensk dagspresse. Bernhardssons undersøkelse blir presentert i teorikapittelet, og viser hvordan betegnelsen ofte har omfavnet utgivelser av unge kvinner.

1.3 Linnéa Myhre (f. 1990)

Linnéa Myhre er født og oppvokst i Molde, og ble først kjent gjennom sin personlige blogg hvor hun delte mange av livets opp- og nedture. Myhre var blant den første generasjonen av bloggere, og hadde på et tidspunkt en av Norges mest leste blogger. I 2011 var hun å se på fjernsynsskjermen og NRK-programmet «La Linnéa Leve», der kameraten til Myhre tar henne

med på ulike aktiviteter for å muntre henne opp. Linnéa er i serien tydelig preget av psykiske utfordringer. Det samme året ble hun kåret til årets beste blogger under Vixen Blog Awards. Hun la ned bloggen sin «Alt du vet er feil» i 2012, samme år som debutromanen *Evig søndag* kom ut. De fleste kritikerne (se resepsjonskapittel) og Myhre selv (Talseth 2012) betraktet romanen som et punktum for hennes bloggkarriere, og utgivelsen ble av flere lest i forlengelsen av Myhres bloggtekster. I etterkant av debuten har Myhre gitt ut romanene *Kjære* (2014), *Hver gang du forlater meg* (2016) og *Meg, meg, meg* (2019), som blant annet tematiserer psykisk helse, spiseforstyrrelser, nære relasjoner, kjærlighet og selvbylde. I nyere tid har Myhre utgitt boken *Gi meg alle detaljene* (2021), som skiller seg fra de andre utgivelsene ved at den tar for seg kjendishistorier fra 2000-tallet. Myhre har også en podcast med samme navn og tema. Senest i 2022 ga Myhre ut boken *Matglede; Frokoster, småretter, kosemat og middager*, sammen med fjernsynskokk Wenche Andersen. Hun har bidratt i en rekke podcaster og figurert som realitydeltaker i programmer som «Skal vi danse», «4-stjerners middag», «Kompani Lauritsen» og «71 grader nord». Det er også verdt å nevne at Myhre tidligere har vært styremedlem i stiftelsen Villa Sult, som er et privat institutt for spiseforstyrrelser hvor psykiater Finn Skårderud var ansatt som direktør frem til desember 2023.² Myhres brede fremtreden i offentligheten og engasjement på sosiale medier gjør henne til en såkalt influenser. Myhre hadde i 2019 Norges tredje største følgerskare på Instagram med sine 110 000 følgere (Nesby 2021, 185-186). På sosiale medier deler hun blant annet innhold om sin egen hverdag, og uttaler seg i samfunnsdebatter. Myhre er med andre ord en mangefasettert kvinne, som trer frem på en rekke ulike plattformer.

I *Evig søndag* (2012) følger vi jeg-fortelleren Linnéa sitt liv i omtrentlig ett år fra januar 2011 til våren 2012. Hovedpersonen er bosatt i en leilighet i Oslo sammen med fuglen Twitter. Linnéa er født og oppvokst i Molde, hvor hun ved flere anledninger drar for å besøke sin mor. Moren spiller en svært sentral rolle i Linnéas liv, og er hennes nærmeste støttespiller. Linnéas mor kommer også til Oslo for å besøke datteren ved en anledning. Den andre personen som har en avgjørende rolle i Linnéa sitt liv er psykiateren Finn. Innledningsvis i romanen overtar Linnéa ved tilfeldigheter en behandlingsavtale hos Finn. Behandlingsoppstarten hos psykiateren fungerer som et tidlig vendepunkt, der Linnéa må konfrontere spiseforstyrrelsen og de psykiske plagene sine. Behandlingen virker tidvis å fungere, men Linnéa har lengre perioder

² *Evig søndag* (2012) er utgitt før romanen *Diamantkvelder* (2022) til forfatter Hilde Rød-Larsen. I etterkant av utgivelsen til Rød-Larsen har flere tidligere pasienter rettet anklager av varierende karakter mot Skårderud, som i 2023 førte til at psykiateren ble fratatt autorisasjonen av Helsetilsynet. Myhre har ikke uttalt seg i forbindelse med denne saken.

med tilbakefall. I disse periodene intensiveres selvsulten hennes, og hun beveger seg nærmest ikke utenfor leilighetens fire vegger. Foruten relasjonene med moren og Finn fremstår Linnéa ganske ensom og isolert. Dessuten virker nærmest alt og alle å irritere henne. Linnéa gir uttrykk for å være plaget, pessimistisk og sarkastisk, og teksten er ispedd en god dose mørk humor. Hun går til og fra en jobb i NRK, men har lengre perioder med sykemeldinger. Det som faktisk opptar Linnéa er hennes kaotiske indre liv, hvor spiseforstyrrelsen og sulten regjerer. I lengsel etter en annen tilværelse, finnes flere tilbakeblikk på barndommens trygghet. Mot slutten av romanen med den dagboklignende formen, blir nedtegningene som beskriver livets tilstand mer sporadiske. Dette kan muligens forstås som et bedringens tegn. I april måned ender romanen med at Linnéa setter kursen hjem til moren i Molde, mens hun fastsetter at psykiateren Finn «kommer til å gjøre meg helt frisk en dag» (2012, 192).

Evig søndag er Myhres første romanutgivelse. På Tiden Norske Forlag (2012) sine hjemmesider kan vi lese at romanen «følger ett år i Linnéa Myhres liv. Boka er et sterkt og selvutleverende portrett av en ung kvinne av i dag». Det er bemerkelsesverdig at forlaget omtaler hovedpersonen i romanen med forfatterens fulle navn, ettersom kun fornavnet anvendes i den litterære teksten. I det følgende vil jeg anvende Linnéa når romanpersonen omtales, og Myhre om forfatteren. Jeg anvender sjangerbetegnelsen roman fordi både forlag og forfatteren selv kategoriserer utgivelsen slik (Tiden Norske Forlag 2012; Myrbråten 2012). Illustrasjonen på bokomslaget til den innbundne versjonen av boken er en tilsynelatende død fugl som ligger på rygg, mens forfatterens navn og romanens tittel står skrevet. *Evig søndag* finnes også i pocketversjon, hvor forfatteren selv er avbildet på omslaget. Et sitat fra *Dagbladets* (2012) anmelder Erle Marie Sørheim, står også skrevet på pocketversjonens fremside: «Myhres beskrivelse av hvordan en spiseforstyrret tenker er overbevisende og sterk». Romanen ble raskt en bestselger, og opplaget på Myhres første utgivelse var på hele 25.000 (Bøckmann 2023). Myhre vant i 2012 Rådet for psykisk helse sin Tabupris for debutromanen. *Evig søndag* ble også satt opp på Teateret i Molde høsten 2019.

1.4 Sara Meidell (f. 1980)

Sara Meidell har siden 2009 arbeidet som kulturredaktør på *Västerbottens-Kuriren* i Umeå. Tidligere har hun også vært ansatt ved *Dagens Nyheter*s kulturredaksjon, og har dessuten medvirket i en rekke kulturtidsskrifter og publikasjoner. Hun ble i 2017 tildelt Publicist-

klubbens pris Guldpennan.³ I et intervju med magasinet *Femina* (Funemyr 2022) uttaler Meidell at hun i tenårene hadde et nærmest tvangspregget forhold til skriving, hvor hun «måtte» produsere minst ett dikt hver dag. Hun er i samme intervju åpen om sin spiseforstyrrelsesproblematikk, og erkjenner at hun «kommer alltid att vara sårbar kring viljan att svälta» (ibid). Meidell er noe aktiv på det sosiale mediet Instagram, hvor hun både deler personlige erfaringer og sitt samfunnsengasjement.

I Meidells debutverk *Ut ur min kropp* (2022) møter vi innledningsvis et barn ved navn Sara. I fortellingens første kapitler beskrives en familieferie fra en sommer i barndommen, hvor hovedpersonens forhold til mat, kropp, tid og sult endrer seg. Boken er inndelt i fire hovedseksjoner etter hvor i livet Sara befinner seg. Første del omhandler barndommen og ungdomsårene. Sara utvikler tidlig en spiseforstyrrelse, og den opptar store deler av livet hennes. Leseren får i korte passasjer innsikt i pasientjournalen hennes fra barne- og ungdomspsykiatrien. I stedet for å utfordre sulten og spiseforstyrrelsen, lærer Sara seg å leve med den. Faktisk blir etter hvert sulten et verktøy og redskap for å mestre livet. Som ung voksen har hun et delvis utsvevende liv, hvor grensene hennes blir tråkket over en rekke ganger. Sulten følger henne inn i livet som trebarnsmor og skribent, og gjennom samlivsbrudd og livskriser. Med jevne mellomrom oppsøker Sara behandling for spiseforstyrrelsen, men det er hovedsakelig for syns skyld. Likevel gir hovedpersonen oss innblikk i pasientjournalen hennes, som er nedtegnet av forskjellig helsepersonell. Sara utvikler metoder for å håndtere og skjule sulten overfor omverdenen, for hun vil ikke gi slipp på spiseforstyrrelsen. Fortelleren refererer også til en rekke andre selvsultende kvinner opp gjennom historien, og skriver korte utdrag i kursiv om historiske tilbakeblikk, faktaopplysninger og forskning om kjønn, psykisk helse og spiseforstyrrelser. Verket til Meidell gir aldri leseren håp om bedring på Saras vegne.

Meidells bokprosjekt vokste frem fra et Instagraminnlegg. Den 13. februar 2021 publiserte brukerkontoen «sarameidell» et halvnært, undervinklet bilde av seg selv der hun titter over skulderen, med en blå himmel i bakgrunnen. Under bildet har hun blant annet skrevet:

Det här ljuset, sån nåd varje år och varje år vaknar den där jättesorgen över nånting väldigt svårt. Den 12 februari 1992 blev jag inlagd på öviks sjukhus för att inte fortsätta dö. Jag var 11 och ett halvt och vägde 27 kg och det var då tre år sedan sommaren då jag var 8 och bestämde mig för att sluta äta för att jag inte visste hur jag skulle klara av att bli stor [...].

³ Ifølge organisasjonens (Publicistklubben u.d.) nettsider deles prisen ut til en: «person som i sin journalistiska yrkesutövning värnar om det svenska språket».

Fortellingen om en liten jente som slutter å spise blir fulgt opp i verket *Ut ur min kropp*. Utgivelsen blir av forlaget Nordstedts (2022) plassert under kategorien «Sann berättelse». På bokomslaget er Meidell selv avbildet bakfra mens hun ser seg selv i et speil. Speilet som metafor kan være flertydig. I sammenheng med spiseforstyrrelser er det vanlig å anvende speil for å vise hvordan rammede preges av kroppsdysfori (Farrar 2018, 125-126), der hun ser seg selv som større enn hva hun faktisk er. Speilets allegoriske betydning kan dessuten vise til Meidell bruk av litteraturen som en form for selvransakelse. Sjangerspørsmålet rundt *Ut ur min kropp* blir mindre heftet ved i mottakelsen. Til tross for handlingens nærhet til virkeligheten, er fortellingen estetisert. Teksten har for eksempel en essayistisk stil, og fortelleren anvender et metaforisk språk. Fortelleren i *Ut ur min kropp* (2022, 191) kommenterer også verkets sjanger ved en anledning:

boken ska handla om mig, om ett liv i och med en ätstörning, men mest om alla andra kvinnor genom historien som velat säga nej och ställa sig utanför livet. Att det blir en självbiografi, men mest av allt inte en självbiografi, jag säger till sist att jag nog nästan är mera av en statist.

Jeg vil ta fortelleren og forlaget på alvor, og betegner *Ut ur min kropp* som et litterært verk og en fortelling. Sultmotivet blir også trukket frem i forlagets (Nordstedts 2022) beskrivelse av verket: «Samtidig skildras svältens ljuva **rus**, där klarhet uppnås och inget kommer åt en, inte ens den största smärta» (min utheving). Det rusende aspektet ved sulten blir formidlet i Nordstedts beskrivelse. I den kommende analysen vil sultens rusende virkning være et hovedanliggende.

2. Teoretiske tilnærminger: Sykdomslitteratur og sultforståelse

Opgavens teoretiske rammeverk berører både medisinens og litteraturens forskningsfelt. Det tverrfaglige feltet *medisinsk humaniora* representerer to disipliner som gjerne ansees for å være antipodale. Men det har ikke alltid vært slik. Forsker innen medisinsk humaniora, Linda Nesby (2019, 62), påpeker at medisinen lenge var et fag med sterk humanistisk forankring. Litteraturviter Petter Aaslestad (2007, 29) skriver for eksempel om hvordan legen i det attende århundre var en av dem som deltok i produksjonen av de kulturelle diskurser ved at den systematisk skrevne journalen utviklet seg til å bli en sjanger, parallelt med både dagsavisen og den moderne romanen. Innenfor dagens academia står likevel den naturvitenskapelige og humanistiske tradisjonen ofte i et spenningsforhold til hverandre. Det er et gjengs uttrykk at

vitale, friske mennesker karakteriseres av en «sunn sjel i et sunt legeme». Sult er en tilstand som fastsetter den sammensatte relasjonen mellom fysikk og psyke. Anoreksi, som ofte beskrives som en psykisk sykdom, får i aller høyeste grad konsekvenser for den berørtes fysiske form.

Som nevnt vil en kort gjennomgang av patografien som sjanger bli ført. Patografien er en sentral sjanger innenfor medisinsk humaniora, og forgreiner seg i en rekke retninger som er relevant for oppgavens undersøkelse, heriblant sykdomsfremstilling, medialitet og virkelighetslitteratur. Kjernen i problemstillingens første formulering er samtidig sult. Derfor vil en sultforståelse bli etablert for å skape et utgangspunkt for analysen av de skjønnlitterære tekstene. Det finnes lite tidligere forskning som utelukkende konsentrerer seg om sult som litterært motiv. Derfor vil det hentes begreper og innfallsvinkler fra ulike teoretiske retninger, som tas med videre som analytiske verktøy. Siden oppgaven i tillegg undersøker hvordan spiseforstyrrelser behandles i en litterær offentlighet, vil teoretiske perspektiver som bidrar til forståelse av denne samhandlingen også legges til grunn. Nedenfor leser vi dermed om en utvidet offentlighet hvor det private anliggende står sterkere, og nye medieplattformer har vokst frem. Det er i dette landskapet Myhre og Meidells verker er utgitt i, og forestillinger om sult og spiseforstyrrelser utvikles.

2.1 Offentlighetsperspektiv

2.1.1 Medialisering, intimitetslogikk og forfatterpersona

Litteraturviter Cristine Sarrimo undersøker i *Jagets scen; Självframställning i olika medier* (2012) hvordan forfatternavn som Ann Heberlein, Liza Marklund og bloggeren «Blondinbella» trer frem både gjennom litteraturen og på ulike medieplattformer. Sarrimo (2012, 11) anlegger et offentlighetsperspektiv i sine undersøkelser, noe hun kobler til fremveksten av den vestlige demokratiske utviklingen og mediesystemet. Perspektivet kombineres med et sosiologisk, subjektstilosofisk og idéhistorisk syn på hvordan subjektet formes. Tittelens begrep *selvfremstilling* viser altså til hvordan subjektet skapes offentlig gjennom interaksjon. Sarrimo (2012, 17) forklarer hvordan denne kommunikasjonsprosessen har fått flere dimensjoner som følge av *medialiseringens* utvikling.

At «hvermannsen» kan delta i den kulturelle offentligheten gjennom sosiale medier har utfordret etablerte medieaktører og befestede ideologier, og skapt nye strukturelle endringer. Vi ser tendenser til at det private og intime stadig får større plass og oppmerksomhet i det offentlige rom, samt et økende begjær etter virkelige og sanne beretninger. Eksempler på dette

er den personlige bloggen, den såkalte virkelighetslitteraturen, men også det stadige tilfanget av realityprogrammer. Sosiale medier er også egnede verktøy til å formidle personlige og private fortellinger. I denne sammenheng kan det nevnes at Sarrimo skrev sin doktoravhandling om virkelighetsnær litteratur under tittelen *När det personliga blev politiskt: 1970-talets kvinnliga bekännelse och självbiografi* (2000). Det er mulig å trekke paralleller fra de feministiske litterære tendensene fra 70-tallet, til bloggofæren som tiltok på 2000-tallet. Bloggen, som gjerne skrives i en dagboklignende form, tematiserer nemlig ofte personlige erfaringer, følelser og refleksjoner. Måten internett kan ha innvirkning på litteraturen og den trykte boken, er et eksempel på hvordan *remediering* fungerer. Begrepet har sitt opphav i medievitenskapen, og viser til en utvikling hvor nye medium påvirkes av og påvirker allerede etablerte medier: «i dag påverkar sociala medier den skönlitteratur som ges ut i bokform och boken har inverkan på de sociala medierna» (2012, 9). Både Myhre og Meidells litterære prosjekter vokste ut fra henholdsvis den personlige bloggen og det sosiale mediet Instagram.

Det er ikke sjelden at forfattere av virkelighetsnær litteratur settes i mediens søkelys, spesielt dersom hun allerede er en offentlig karakter. Sarrimo (2012, 65) skriver om hvordan den svenske forfatterinnen Ann Heberlein allerede tilskrives en privilegert posisjon, ettersom hun er en veletablert skribent som kan vise til høy akademisk status. Den etablerte posisjonen til forfatteren påvirker ifølge Sarrimo troverdigheten til Heberleins selvbiografiske sykdomsfortelling *Jag vill inte dö, jag vill bara inte leva*, som omhandler erfaringer med diagnosen bipolar lidelse type 2. I bokens *paratekster* bekreftes og forsterkes autentisitet- og virkelighetsbudskapet ved teksten.⁴ Sarrimo argumenterer sånn sett for at medialiseringssprossene bidrar med å forme en autentisk *forfatterpersona*.⁵ Fra et tekstanalytisk perspektiv aktualiserer *persona*-begrepet forholdet mellom forteller og forfatter, og peker mot komplekse spørsmål rundt autentisitet, fiksjon og fakta. I oppgavens resepsjonsanalyse er slike paratekster inkludert for å vise hvordan ulike avsendere tilskriver både verkene, forfatterne og sultmotivets forskjellige karakteristikk og egenskaper.

Sarrimo (2012, 68) påpeker at avisintervjuer med forfatteren er en tradisjonell måte å markedsføre utgivelser på. Markedsføring som produserer kobling mellom forfatter og tekst kan forsterke visualiseringen av forteller-jeget. Når forholdet mellom forteller og forfatter blir lest virkelighetsnært får ofte forfatteren et behov for å forklare, korrigere og fortelle

⁴ Paratekster er «intervjuer, skilda responser på nätet och andra artiklar som producerades innan och efter första recensionsdag» (Sarrimo 2012, 65).

⁵ Ordene *person* og *personlighet* peker etymologisk sett til det latinske *persona*, som ifølge Sarrimo (2012, 32) var: «masken som skådespelaren bar på scenen vilket indikerar att spela en roll, att framträda på en scen och att vara någon annan än den man 'egentligen' är».

«sannheten», for at leserne ikke skal skape feilaktige forestillinger om hennes karakter (2012, 73). Vi skal i resepsjonsanalysen se at både Myhre og Meidell uttaler seg i intervjuer i forbindelse med mottakelsene av verkene. Når paratekster bidrar til å koble forfatteren som privatperson nært en forteller, kan det få implikasjoner for kritikerne. Smaksdommen som kritikeren skal felle oppleves nærmest personlig. Her gjør debatten om virkelighetslitteratur seg gjeldene; Hvordan skal man bedømme og håndtere skjønnlitterære tekster som oppgir at de fremstiller «sannheten»?

Når forfattere formoder at de beskriver «sannheten» om seg selv og sine omgivelser har vi sett flere eksempler på at det skaper reaksjoner i mediene. Denne bekjennende fremtredelsen som først finner sted i bokform, og deretter i pressen, blir av Sarrimo (2012, 44) beskrevet som en «slags performativ självbiografisk akt och auktoriseringsprocess som legitimerar eller diskrediterar författarens rätt att tala». Slike utgivelser er en del av en såkalt *intimiseringslogikk*, som innbefatter at mediene diskuterer aspekter ved bøkene som vi tradisjonelt oppfatter som private tema (2012, 46). Eksempler på slike omstendigheter kan være trivielle hverdags-erfaringer, relasjoner, følelser, sykdom eller seksualitet. Sarrimo (2012, 77) kobler denne *intimiseringslogikken* til hva og hvordan samfunnet forstår hva sannhet er: «offentliga representationer av det intima vardagliga livet har en sådan genomslagskraft att de bidrar till att reproducera uppfattningen att privatlivet är det verkliga till skillnad från det kollektiva, politiska livet». Formidling av privatliv og intimitet som «sannhet» i offentligheten er ikke kun en tendens som finner sted på personlige blogger og sosiale medieplattformer, men også i skjønnlitteraturen, på debattsider, radioprogrammer, tv-kanaler og aviser. At ulike medieplattformer reproducerer innhold er eksempler på *mediekonvergens* (2012, 46). Når det oppstår usikkerhet rundt hvorvidt en bok skal leses som fakta eller fiksjon, er tendensen at medieoppslagene og konvergensen blir enda mer omfangsrik, og spesielt dersom forfatteren er et kjent ansikt i offentligheten. Sarrimo (2012, 47) beskriver slike vekselvirkninger for vår tids litterære *realitydiskurs*.

2.1.2 Kritikerstandens utvikling i en medialisert offentlighet

Det er ti år mellom utgivelsene av *Evig søndag* (2012) og *Ut ur min kropp* (2022). På disse årene har det foregått en rivende utvikling, ikke kun innenfor mediernes verden, men også kritikernes. I litteraturviter Eirik Vassendens utgivelse *Kritikernes spøkelse; Om kunsten å felle dommer i det 21. århundret* (2023, 10), blir endringer innenfor medielandskapet pekt på som betydningsfullt for utviklingen av kritikerrollen. Vassenden har for øvrig behandlet litteraturkritikk i flere tidligere utgivelser, og er blant annet redaktør og medforfatter av *Norsk*

litteraturkritikkens historie 1870-2010 (2016). I nytgivelsen om kritikerrollen beskriver Vassenden hvordan den tradisjonelle kritikerkikkelsen har tapt terreng til fordel for «amatørkritikere», i en offentlighet som stadig er mindre hierarkisk og mer antielitistisk enn tidligere. Synet på utviklingen av en flatere strukturert offentlighet sammenfaller på dette punktet med Sarrimo (2012) sitt offentlighetsperspektiv. Denne tendensen foregår samtidig som de profesjonelle kritikerne og tradisjonelle mediene blir gjenstand for en tiltagende skepsis, ifølge Vassenden (2023).

Oppdraget til kritikken er fortsatt det samme, til tross for at tidene endrer seg: «å felle smaksdommer, å vise frem det som er bra og viktig – og si tydelig ifra om hva som ikke er det» (Vassenden 2023, 14). Samtidig ser vi at kritikerstanden har beveget seg fra de tradisjonelle mediene til nyere medieplattformer. De nye offentlighetene beskrives både som antielitistiske og demokratiske, men også som fragmenterte og uoversiktlige. Fra dette utvidede, offentlige litteraturlandskapet vokser det frem forestillinger om en utdatert kritikerkikkelse. Med gjenklang til bokens tittel beskriver Vassenden (ibid, 17) den truede smaksdommeren som en «figur fra fortiden, et gjenferd med hatt og stokk som sprer en odør av gamle dagers borgerlighet». Endringer i synet på den tradisjonelle kritikeren har foregått i takt med en økende forakt mot kultureliten, eksperter og autoriteter generelt.⁶ Vi har beveget oss i en retning av et evalueringssamfunn hvor alle er kritikere, og hvor teknologien og anbefalingskulturen står sterkere. Faren ved dette, påpeker Vassenden (2023, 13), er at «vår evne og vilje til å artikulere og diskutere hva som er godt eller dårlig i estetisk forstand står i fare for å gå tapt».

Spørsmål om smak og litterær kvalitet åpner for samtale og diskusjon fordi begrepene ikke er klart definerte. Vassenden (2023, 44) viser hvordan de franske filosofene Montesquieu og Voltaire etterlot seg definisjonsutkast som gjenspeiler hvordan smak er et komplekst estetisk, sosialt, filosofisk og demokratisk problem. Estetisk smak kan faktisk bidra til å opprettholde og skape sosiale og kulturelle hierarkier. Det ligger nemlig makt i å avsi smaksdommer. Identitet henger også sammen med smak, siden «dine kulturelle preferanser og kunnskaper sier hvem du er» (2023, 35). I denne sammenheng etablerer Vassenden (2023, 37) en kritisk holdning til fremveksten av en «altetende middelklasse». Oppgavens kommende resepsjonsanalyse vil inneholde kritikerrepresentanter fra både middel- og elitekulturen.

⁶ En artikkel som gir tydelig uttrykk for den opposisjonelle holdningen til den tradisjonelle kritikken, er debattinnlegget til Vilde Bratland Hansen i *Aftenposten* (2016): «Vilde (22): Er det slik at unge mennesker med skrivetrang skal sitte og vente på at de modnes?». Hansen gir uttrykk for frustrasjon over at Myhres roman *Hver gang du forlater meg* ble nulltet av innkjøpsordningen for skjønnlitteratur, til tross for høye salgstall.

Vassenden (2023, 29) poengterer hvordan markedskreftene har vært snare til å utnytte den private diskursen i offentligheten. Den tradisjonelle bokanmeldelsen har tapt terreng til fordel for personlig tilpassede anbefalinger, kjøpsstatistikk og tallkarakterer.⁷ Et tungt fokus på rangering og prisbelønnede bøker ser Vassenden (2023, 42) i forhold til kritikerens dalende popularitet. Mens færre vil lytte til kritikerens vurdering, vil flere vite hvem som går seirende ut med prisen, selv om det ofte er de samme kritikerne som står bak. Det er blitt vanligere blant lesere å anse den faglig forankrede kritikeren som en antidemokratisk skikkelse, og en motstander. Vassenden spør seg i den forbindelse om den nyere litterære offentligheten er et mer demokratisk sted med større ytringsrom og meningsmangfold, eller om det er de kommersielle aktørene med økonomiske og teknologiske fordeler som hevder seg. Likevel viser Vassenden (2023, 33) at kritikeren står støtt, selv om hun inntar nye former og roller: «Vi er alle kritikere, om vi vil det eller ei. Kritikerens spøkelse vandrer gjennom de nye offentlighetene: Kritikken lever selv om kritikeren dør».

2.1.3 «Anoreksiboken» som «sjanger» i svensk dagspresse

Litteraturviter Katarina Bernhardsson er en av de fremste forskerne innenfor medisinsk humaniora i Norden. Doktoravhandlingen *Litterära besvär: skildringar av sjukdom i samtida svensk prosa* (2010) og bokutgivelsen *Litteratur och läkekonst: Nio seminarier i medicinsk humaniora* (2021) er kun noen av publikasjonene Bernhardsson har bidratt med for å utvikle feltet videre. I antologien *Litteraturens värden* (2009) skriver Bernhardsson om mottakelsen av skjønnlitterære tekster om spiseforstyrrelser i svenske medier under overskriften «Ätstörning som litterär störning; Berättelser om anorexi och bulimi i kritisk belysning». Kapitlet beskriver hvordan begrepet «anoreksibok» vokste frem som en egen «sjanger» blant den svenske dagpressens kritikere. Begrepet anoreksibok er nedvurderende, og anvendes i omtalen av sykdomsskildringer skrevet av unge kvinner med en underliggende holdning: «Ämnet är tjatigt och upprepar sig självt. Det är tröstlöst. Det är något man får nog av. Och det gör att böckerna obönhörligen hör ihop som grupp» (2009, 248). Bernhardsson har hovedsakelig basert resepsjonsanalysen sin på fem utgivelser. Disse har fått bred omtalelse i svenske medier, og er utgitt på store forlag. Bøkene er publisert mellom 1987-2002, og Bernhardsson har sett

⁷ På den norske bokhandleren Norli sine hjemmesider finnes for eksempel kategoriene «Anbefalt på Tiktok», «Topplister» og «Aktuelt og anbefalt», og kjeden har for lengst inntatt både TikTok og Instagram (Norli u.d.). På nettsidene til Nordens største nettbokhandler Adlibris, finnes oversikter over «Prisvinnende bøker», «topplister», «Aktuelle bøker i media» og «#BookTok engelske boktips» (Adlibris u.d.).

nærmere på både anmeldelser, forfatterintervjuer og avisartikler. Verkene ble lansert og lest som mer eller mindre selvbiografiske.

Litteratur om spiseforstyrrelser har vært en økende trend siden 80-tallet. En problematisk tendens ved mottakelsene som Bernhardsson (2009, 252) har studert, er at utgivelsene behandles som én sjanger. Dette til tross for at bøkene er utgitt og kategorisert innenfor en rekke ulike sjangre, heriblant selvbiografi, roman, faktabok, lyrikk, selvbiografisk roman, eller en kombinasjon av disse. I enkelte anmeldelser hvor begrepet dukker opp, tematiseres heller ikke spiseforstyrrelser overhodet i den litterære teksten. Anmelderne har en tydelig negativ forestilling om og holdning til den nedvurderte «anoreksiromanen», «spiseforstyrrelsesboken» eller «anoreksisjangeren», som kategorisk blir plassert på det begrensede «flickrummet». Bernhardsson (2009, 253) viser også hvordan enkelte forfatterinner eksplisitt søker avstand fra å assosieres med begrepet i intervjuer. En annen tendens i kritikken er at den personlige, følelsesladde og samfunnskritiske lesningen blir diskutert fremfor den estetiske. Nytt og bruksverdien blir vektlagt i mottakelsene fremfor den litterære kvaliteten. Kritikerne løfter også frem barn og unge voksne som passende målgruppe for litteraturen. Ettersom det ikke finnes noen klare felles karakteristikk for «anoreksiboken» når det gjelder form og innhold, mener Bernhardsson (2009, 256) at det handler om hvordan begrepet «sätter ord på något som recensenten har behov av att benämna, och som är mycket större än enbart grupper romaner som tematiserar ätstörningar». Bernhardsson identifiserer «anoreksiboken» som en subsjanger til grupperingen «ung kvinnelig prosa», som kritikeren virker å indirekte referere til.

Bakom begrepet «anoreksibok» finnes assosiasjoner til en rekke negativt ladde begreper, som begrensede, egosentrisk, innesluttet og næringsfattig. Bruken av begrepet viser at det ofte står for det motsatte av «stor» og høykulturell litteratur. Bøkene er skrevet av og for jenter ifølge kritikerne, og plasseres derfor på «jenterommet» (2009, 257). Rommetaforen peker til noe klaustrofobisk, privat, barnslig og ikke-allmennmenneskelig. Bøkene tilbyr kun en begrenset kvinnelig erfaring, og Bernhardsson trekker linjer til hvordan kvinnelige forfattere er blitt kategorisert og behandlet i litteraturhistoriske verk under egne kjønnsspesifikke rubrikker. Vi skal avdekke hvordan forestillingene om «sjangeren» fortsatt eksisterer i resepsjonsanalysen av *Evig søndag* og *Ut ur min kropp*. Mottakelsen av de svenske bøkene om spiseforstyrrelser blir av Bernhardsson (2009, 258) sammenfattet slik: «hon placerades i sitt flickrum och i sin flickkropp, och värderades därefter».

2.1.4 Virkelighetslitteratur og patografien

På lik linje med «anoreksiromanen» (Bernhardsson 2009) er den såkalte «virkelighetslitteraturen» et begrep som vokste frem i norsk dagspresse på starten av 2000-tallet. I artikkelen «Virkelighetslitteraturen og den norske debatten om den» (2017), utgitt i *Norsk litterær årbok*, beskriver litteraturviter Frode Helmich Pedersen fenomenet hvor romanforfattere stadig skriver mer virkelighetsnært. Selve definisjonen av begrepet er gitt i oppgavens innledningskapittel. Virkelighetslitteraturen knyttes til en form for «nyrealisme», hvor de selvbiografiske aspektene ikke lenger bli forsøkt kamuflert av forfatteren selv. Helmich Pedersen (2017, 29) trekker frem debatten om virkelighetslitteraturen som fant sted høsten 2016 og vinteren 2017. Som følge av Vigdis Hjorths utgivelse *Arv og miljø* (2016) oppstod det en debatt om Hjorths verk spesielt, og virkelighetslitteraturen generelt. Forenklet dreier debatten seg om hvorvidt forfattere av virkelighetsnær litteratur står moralsk ansvarlig og bærer et større etisk ansvar, enn fiksjon vanligvis gjør. Noen vil hevde at moralske litterære overtramp får konsekvenser for verkets estetiske karakter. Som et tilsvarende vil enkelte påstå at kunst i sin natur skal være fri og overskridende. Det finnes likevel flere innvendende standpunkter mot virkelighetslitteraturen. Blant annet blir virkelighetslitteraturen av noen ansett som underlegen fiksjonslitteraturen, nettopp fordi den gir avkall på friheten og avstanden som fiksjonen åpner for. Dessuten blir en del virkelighetslitterære verk møtt med kritikk som anklager skrivemåten for å være narsissistisk og selvsentrert. På en annen side vil man fra et feministisk standpunkt kunne hevde at fremstillinger av privatlivet inneholder en politisk dimensjon (2017, 31). Debatten som blir skissert av Helmich Pedersen gjør seg særlig gjeldene i mottakelsen av Meidells verk *Ut ur min kropp*. Det kan også nevnes at Linnéa Myhres som forfatter trekkes frem som eksempel når Helmich Pedersen (2017, 32) viser til virkelighetslitteraturen som litterær trend.

Både Myhres *Evig søndag* og Meidells *Ut ur min kropp* er tekster som behandler sult som sykdom, og befinner seg rimelig tett på virkeligheten. Verkenes sjangerlikhet kan diskuteres med utgangspunkt i litteraturviter Linda Nesby sin forståelse av patografisjangeren. I artikkelen «Patografien som genre og funksjon» (2019, 57) foreslår Nesby en utvidet forståelse begrepet patografi:

Jeg argumenterer for å utvide begrepet patografi til å inkludere både dokumentariske sykdomsskildringer fremstilt i ulike medier og selvbiografiske sykdomsfortellinger som genremessig sorterer som skjønnlitteratur. Med fremveksten av den såkalte virkelighetslitteraturen, har det skjedd en vekst i antall tekster som omhandler egne eller pårørendes sykdomserfaringer, men som genremessig oppgir å være skjønnlitterære.

I beskrivelsen blir patografien koblet til det mediale. Nesby argumenterer for at den digitale utviklingen nødvendiggjør utvidelsen av patografibegrepet, som eksemplifiseres gjennom å vise til fremveksten av sosiale medier. Sosiale medier har i større grad muliggjort formidling av personlige sykdomshistorier. I sitatet kobles også sjangeren til virkelighetslitteraturen. Nesby (2019, 57) viser til et typisk eksempel i dette henseendet, nemlig Knausgårds *Min Kamp*-bind. Knausgårds utgivelser blir kategorisert som romaner, til tross for at tekstene oppfyller Phillippe Lejeunes leserkontrakt for selvbiografiske verk, som innbefatter korrespondanse mellom forfatter, forteller og hovedperson. Hovedpoenget med patografiene er likevel, slik Nesby (ibid) ser det: «ikke hvorvidt forholdet mellom ekstra-litterær virkelighet og skrift er identisk, men heller hvordan patografiene bidrar med en *subjektiv* virkelighetsfremstilling for å belyse sykdomserfaringen».

Nesby (2019, 55) setter patografien inn i en litteraturhistorisk sammenheng ved å beskrive hvordan sjangeren i Skandinavia først slo igjennom i Sverige på sent 1960-tall, mens den i Norge fikk sitt gjennombrudd på 1970-tallet. Siden sjangerens gjennombrudd i Skandinavia har den vært i en sterk vekst de siste seksti årene. Nesby mener at den økende interessen for patografier henger sammen med nåtidens begjær etter virkelighetsnære fortellinger. Dessuten overlapper fremveksten av sjangeren med 70-tallets såkalte kvinnelige «bekjennelseslitteratur». Fra et medisinsk ståsted kan sykdomsfortellingene bidra til økt forståelse av pasient- og pårørenderollen (2019, 63). Nesby påpeker også at sjangerens styrke er at den utvider forståelsen for hva sykdom kan innebære, og hvordan berørte kan håndtere utfordrende situasjoner. Denne argumentasjonen peker på patografiens mulige virkning og funksjon, og bygger på en praktisk-pedagogisk holdning til sykdomslitteraturen. Nesby viser også til et skille mellom patografier skrevet av lekmenn og profesjonelle skribenter, hvor sistnevnte kategori blir kalt *metapatografier* (2019, 58). Selv om dette er en kvalitetsbasert hierarkisering av patografier, påpeker Nesby at profesjonelle skribenter ikke nødvendigvis skriver bedre om subjektive sykdomserfaringer enn lekfolk. I behandlingen av patografier av enklere litterær kvalitet trekkes sykdomsblogger og dagboksangeren frem, da disse skaper en egen form for umiddelbarhet og nærhet. Patografier skrevet av lekfolk krever ofte mindre fortolkning enn mer kompleks sykdomslitteratur, som i større grad skaper en estetisk distanse til leseren (2019, 62). Med andre ord kan vi grovt sett skille mellom patografier som *forklarer* sykdommen, og fortellinger som legger opp til *tolkning* av sykdomserfaringen. Nesby (2019, 64) trekker frem studier som viser hvordan forklarende sykdomsfortellinger ofte gir større empatisk respons hos leseren enn mer komplekse litterære fremstillinger av sykdom.

I boken *Sinne, samhold og kjendiser; Sykdomsskildringer i skandinavisk samtidslitteratur* (2021) skriver Nesby om hvordan patografiens popularitet kan forstås som et resultat av interessen for den subjektive, personlige erfaringen i dagens kulturelle landskap. I kapittelet «Syk på en scene» blir *Evig søndag* analysert med hovedfokus på sykdom, kjendiser og medier. Kapittelet kommenteres i gjennomgangen av tidligere forskning. I innledningskapittelet fremhever Nesby (2021, 27) hvordan det tverrfaglige samarbeidet mellom medisin og humaniora har bidratt til utvidelse av det litterære tekstkorpuset med profesjonstekster som for eksempel journalen, men også andre «lekmannsfortellinger» som blogger, Facebook-innlegg og Instagram (2021, 28). Slike sykdomsskildringer behandler intime temaer som viser kompleksiteten ved å erfare sykdom. Det intime og nære møter gjennom litteraturen det offentlige: «Personlige sykdomsskildringer inngår i en bred, offentlig diskurs med store potensielle gevinster knyttet til avmystifisering og åpenhet, men også med utfordringer knyttet til kommersielle og pseudoautentiske agendaer» (2021, 13).

Nesby (2021, 14) tematiserer også hvordan det sosiale blir formulert i sykdomsfortellingene hun undersøker: «Som syk eller pårørende tar man del i et sosialt fellesskap samtidig som man også står utenfor. Ulike sosiale situasjoner knyttet til vennskap, utenforskap, partnerskap, foreldreskap og et medisinsk fellesskap tematiseres i verkene jeg drøfter». Hun legger til grunn at man som syk eller pårørende tar del i noen sosiale fellesskap, og at man som pasient aldri erfarer sykdommen alene. Nesby (2021, 31) argumenterer videre for at feltet medisinsk humaniora vil tjene på å sette det relasjonelle i søkelyset, ved å fokusere på hvordan sykdomsskildringer tematiserer følelser, økonomi, klasse og sosial status.

Patografibegrepet ble allment kjent gjennom Freuds medisinske portrett av Leonardo da Vinci, og senere ble termen redefinert i 1984 av litteraturviter Anne Hunsaker Hawkins (Nesby 2021, 37). I en norsk kontekst trekker Nesby frem litteraturviter Petter Aaslestad's forskning på patografien, særlig gjennom verket *Pasienten som tekst; Fortellerrollen i psykiatriske journaler Gaustad 1890-1990* (2007). I verket studerer Aaslestad (2007) et århundre med journalskrift ved Gaustad sykehus. Som Nesby (2021, 37) påpeker er Aaslestad med denne boken en av de fremste forskerne på den selvbiografiske sykdomsfortellingen i Norge. Aaslestad (2007, 13) undersøker blant annet hvorvidt pasienten kommer *til syne* og *til ordet* i teksten, og hvordan journalsjangeren har utviklet seg over tid. Hovedanliggende er å forstå hvordan medisinen kan anvende narratologi. Spørsmålene som stilles og funnene som presenteres av Aaslestad er relevant fordi Meidell gir leseren innblikk i egne journalanføringer i *Ut ur min kropp*. I Aaslestad's forståelse av journalsjangeren legger han til grunn at det er en *fortelling* som gjengir en bakenforliggende *historie*.

Aaslestad (2007, 4) stiller seg innledningsvis spørsmålet: Hvem forteller? Det ligger nemlig stor makt i å skrive en annens fortelling. Undersøkelsen viser at spørsmålet gir svært komplekse svar. Ofte oppdages det likevel at når teksten refererer til pasientens tale, viser det seg å være skribentens. Aaslestad (2007, 30) peker også på journalens likhetstrekk med andre litterære sjangre: «Journalistens stupiditet, varme og manglende dannelse, medmenneskelige respekt, rettferdighet, humor og selvkritikk etterlater sine spor, nær sagt uavhengig av journalens medisinske innhold». Sporene som etterlates viser seg ofte å være bærere av ideologisk skjulte budskap. Aaslestad trekker frem hvordan møtet mellom lege og pasient ikke bare synes å være underlagt den til enhver tid rådende legevitenskapelige forståelse, men også ideologiske strømninger. Den private og nære journalsjangeren kan med andre ord peke på skiftninger i historiske samfunnsstrukturelle holdninger til sykdom. Nesby (2021, 37) oppsummerer Aaslestads funn: «Han finner at mange av skriveteknikkene som benyttes, er velkjente fra skjønnlitteraturen og symptomatiske for vurderinger som ofte er mer subjektive og tolkningsfunderte enn objektivt og vitenskapelig forankret».

2.2 Ulike perspektiver på sult

2.2.1 Sult og spiseforstyrrelser i et feministisk samfunnsperspektiv

I antologien *Åtstört; En antologi om ätstörningar, fett, mat och makt* (2012), redigert av Maria Ahlsdotter, Mika Nielsen og Hanna Hannes Hård, blir spørsmål om spiseforstyrrelser løftet opp på et samfunnsstrukturelt nivå. Det anlegges et kritiskfeministisk perspektiv og en interseksjonell analyse, som vil si at maktordninger som kjønn, funksjonalitet, etnisitet, hudfarge og alder legges til grunn når enkeltmenneskers fortellinger skal belyse et større bilde. I feministisk ånd er formålet å skape en «Samtal där det personliga får möta det politiska och göra det på ett sätt som sträcker sig utöver att försöka förklara *varför* man blir sjuk och/eller är fet» (2012, 13). Antologiens redaktører skriver at fordommer omkring kropp i stor grad bunner i synet på fett, og Vestens idealisering av den slanke, hvite kroppen. Tjukke kropper blir stigmatisert og ladet med en rekke negative karaktertrekk, som for eksempel moralsk underlegenhet, svakhet og bristende viljestyrke (2012, 9). Dette til tross for at vekt er en relativt dårlig indikator på helse og livslengde. Det fettfobiske stigmaet forekommer blant annet innenfor helsevesenet, i mediene, reklame og populærkulturen.

Åtstört (2012) kan leses som et motsvar til analysene som betrakter spiseforstyrrelser som et *problem*, hvor individet ansees som offer og tillegges ansvar om å bli frisk. Ifølge antologiens redaktører er ikke formålet å undersøke *hvorfor* de rammede utvikler spiseforstyrrelser, men

heller å identifisere normer, verdier og maktstrukturer som bidro til sykdomsutviklingen. Gjennom fremstillingen av en rekke personlige historier ønsker antologien å belyse disse komponentene. Allerede innledningsvis trekkes det frem at spiseforstyrrelser rammer skjevt, og at jenter og kvinner er overrepresentert i statistikkene. Forfatterne (2012, 14) savner adressering av den kjønnsmessige skjevfordelingen i behandling av spiseforstyrrelser:

I stället individualiseras sjukdomen, görs till något personligt och avskilt från det samhälle som så uppenbart måste vara delaktigt i dess uppkomst. Ansvar för såväl sjukdom som tillfrisknande läggs därför på individen, vilket lämnar alltför stort utrymme för känslor av skam och misslyckande.

Her adresseres den manglende ansvarliggjøringen av det samfunnet som bidrar til at kvinner utvikler utfordrende forhold til kropp, mat og vekt.

De personlige historiene som løftes frem utfordrer mennesker med spiseforstyrrelsers obligatoriske «løfte» om bedring. I *Åtstört* er hele mennesket i fokus, og ikke kun sykdomsdiskursen ved spiseforstyrrelsen. Modellene blir levendegjort ved å representere mer enn en diagnose, tall eller statistikk. Ifølge Ahlsdotter, Nielsen og Hård (2012, 14) er tanken å bringe inn de erfaringene som ofte opplever å stå utenfor. Utenforskap og «skjevhet» blir nedenfor også aktualisert av Österholm (2012). I *Åtstört* begripeliggjøres historiene, samtidig som de forstås i relasjon til eksisterende samfunnsstrukturer. Spiseforstyrrelser fremstilles heller ikke som noe utelukkende leit og fortvilende, men også som motstand, sinne og aggresjon: «Vi vill rikta ljuset mot det där andra – mot kraften, ilskan och den värkande längtan efter... ja vadå? Är det verkligen smala vi vill bli när vi svälter, kräks och spåker oss?» (2012, 15). At samfunnsidealer blir satt på spissen gjennom selvsult kan fungere som utgangspunkt for protest. Protesten rettes mot etablerte normer og forestillinger som bidrar til at majoriteten av befolkningen faller utenfor snevre kroppsideal. Idealet er enda snevrere for kvinnekroppen, som blant annet uttrykkes gjennom hvordan dens verdi ofte dikteres av kroppens oppfattede skjønnhet fremfor funksjonalitet.

2.2.2 Sult fremstilt i litteratur

Verket *Sykdom som litteratur* (2011), skrevet av kjønnsviter og professor i humanistisk helse- og sykdomsforskning Hilde Bondevik og litteraturviter Knut Stene-Johansen, er et av de tidligste norske bidragene innenfor medisinsk humaniora. I verkets 13 kapitler blir utvalgte diagnoser diskutert i tilknytning til skjønnlitterære verker og kunst, og blant disse sykdomsuttrykkene finnes kapittelet «Anoreksi – eller prinsessepesten». Anoreksi blir satt i en kulturell kontekst via kobling til mattradisjoner og identitetsdanning. Mat og ernæring blir

knyttet til markører som «helse, sunnhet, skjønnhet, tilfredshet, vellykkethet, trygghet, velbehag og smak» (2011, 243). Tidlig trekkes det også linjer mellom anoreksi og tidligere tiders forståelse av «hysteri» og kjønn. Bondevik og Stene-Johansen (2011, 244) bruker uttrykk som «kvinnesykdom» og «kulturell kjønnssykdom» om anoreksidiagnosen. Sult og anoreksi blir også satt i en litteraturhistorisk sammenheng gjennom eksempler som Hamsuns *Sult*, Jean-Paul Sartres *Kvalmen*, Franz Kafkas *En sultekunstner*, Karen Blixens «Babettes gjestebud», Camilla Gibbs *Ord uten lyd* og Sofi Oksanens *Stalins kyr*.

Hamsuns roman betegnes som startskuddet for det 20. århundrets moderne litteratur. I verket iscenesettes forholdet mellom individ og kollektiv på intenst vis, som for øvrig er en sentral distinksjon innenfor spiseforstyrrelsens drama. Sulten blir beskrevet som symbolsk, i det den skildrer en enhet mellom kroppslig og eksistensiell sult. Samtidig argumenterer Bondevik og Stene-Johansen (2011) for at sulten i *Sult* med fordel kan leses som konkret, fysisk og antimetaforisk. Til eksempel blir det vist hvordan fortelleren opplever en overopptatthet av mat, til tross for avskyen mot ernæring. Ernæringens tosidige rolle i *Sult* beskrives som «sentral, men paradoksalt nok i kraft av å være marginalisert og tilsidesatt, er ekstremt viktig, fordi den avvises» (2011, 246).

Sulten i *Sult* representerer også noe mer enn det fysiske og rent konkrete. Det er en moderne sinnstilstand Hamsun har fortolket gjennom kroppsliggjøringen av sult. Bondevik og Stene-Johansen (2011, 245) skriver at sulten kan uttrykke redsel for å bli «spist» av systemet og samfunnet. Som et resultat av en avmaktsfølelse og i mangel på kommunikasjonsverktøy, blir kroppen et uttrykk i seg selv. Sulten kan slik sett beskrives som: «et 'konkret kroppssymbolsk språk' [...] ordet tas på kroppen: Kroppen gjøres til tegn, den kues og tvinges inn under en lov som er umenneskelig» (2011, 252). I mangel på ord eller yringsrom kan kroppen anvendes til å produsere mening. Distinksjonen mellom subjektet og samfunnet blir kroppsliggjort i anorektikerens forsøk på å ta *kontroll* over tilværelsen. Dette perspektivet på sult viser til en sosial og kulturell forståelse av sykdom:

anorektikerens reaksjon er betinget i omgivelsene: i omsorgssvikt og manglende empati, men også i semantiske utbygninger av dette, som i all den 'kommunikasjon' det moderne menneske overveldes av og som gjerne har markedets ekstreme kynisme og umenneskelige kroppsidealer som tilbakevendende budskap (ibid).

Ideen om kropp som kommunikasjonsverktøy, kommer vi tilbake til under Österholms (2012) beskrivelser av «tekst kropp».

Å forstå sult fra et sykdomsperspektiv er en relativt ny tilnærming til fenomenet. Bondevik og Stene-Johansen (2011, 247) viser hvordan spisevegring har inngått i religiøse kontekster opp gjennom tidene. Mat og drikke har for eksempel spilt en sentral rolle innenfor kristen symbolikk, og spesielt gjennom Det nye testamentet og nattverden som rituell måltid. Det finnes likevel flere eksempler på at den katolske kirke har innlemmet selvsultende avholdsmennesker som høyverdige medlemmer i helgenordener. Et av de mange interessante og kontroversielle tilfellene er Catarina av Siena, som på 1300-tallet ble utnevnt til helgen. Catarinas spisevegring hadde både religiøse, politiske, reformatoriske og mirakuløse aspekter ved seg, og til slutt begår hun «hovmodets synd og sulter seg til døde» (2011, 248). Selv om de religiøse og sykdomsrelaterte forklaringsmodellene skiller seg fra hverandre, har alle sultende mennesker den biologiske kroppen til felles. Bondevik og Stene-Johansen (2011, 249) refererer til psykologen William N. Davies i etterordet til verket *Holy Anorexia* av historiker Rudolph M. Bell:

Både de hellige anorektikerne og de som lider av *anorexia nervosa*, er dessuten ifølge Davies hyperaktive, perfeksjonistiske og aldri tilfredse med sine anstrengelser etter å bli henholdsvis from eller tynn. De er like i det å være selvkritiske og kontrollorienterte og i det å holde begrepet om kroppslig renhet sentralt.

Disse karakteristikkene kan identifiseres både hos de «hellige anorektikerne», men også i moderne romanpersoner. Bondevik og Stene-Johansen peker på en økende norsk litterær trend, hvor unge jenter beretter om utfordringer med spiseforstyrrelser i selvbiografiske romaner. Utgivelsene viser hvordan tre årsaksfaktorer er sammenfallende: «den individuelle historien, den biologiske kroppen, den omgivende kulturen» (ibid).

2.2.3 «Skelettfåglarna»

I kapitlet «Skelettfåglarna i självmordsklubbem. Berättelser om ätstörningar och självdestruktivitet» (2012), skriver litteraturviter Maria Margareta Österholm om hvordan opplevelse av utenforskap og ulikhet kjennetegner «skelettfåglarna» i nyere svensk litteratur. Kapitlet inngår i avhandlingen *Ett flicklaboratorium i valda bitar; Skeva flickor i svenskspråkig prosa från 1980 till 2005*, hvor Österholm studerer «skjeve» jenter i flere samtidslitterære forfatterskap, heriblant Monika Fagerholm, Mare Kandre og Inger Edelfeldt.⁸ I flere av de litterære verkene som undersøkes forekommer spiseforstyrrelser. Österholm

⁸ Ordet «skjev» (på svensk «skev») kan forstås i forlengelse av de engelske begrepene «queer», «strange» eller «twisted». Begrepet har *ikke* noe anknytning til seksuell legning (2012, 55-56).

studerer de litterære jentene i et sosialt og normkritisk perspektiv, der de av ulike årsaker har falt utenfor «Riktigheten». Konsekvensen av å ikke kunne eller ville leve opp til idealet som den «Riktiga Flickan», gir både kroppslige og litterære utslag: «Böckerna handlar inte bara om kroppar som gör eller känner sig fel utan blir också textkroppar som begår fel, vilket kritikernas avståndstagande reaktioner också visar (2012, 138). I likhet med Bernhardsson (2009), finner også Österholm at omgivelsene er negativt innstilt til litteratur som tematiserer jenter med spiseforstyrrelser. Dette skaper en dobbel følelse av utenforskap for «skelettfåglarna».

De skjeve jentenes beretninger kan forstås som reaksjoner på samfunnets utøvende kontroll over dem som ikke kan eller vil være «Riktig» (2012, 140). Sulten blir slik sett beskrevet som en form for protest av Österholm. For tekstene omhandler sjeldent individets forhold til kroppen rent eksplisitt og konkret. Kroppen fungerer i stedet som et symbolsk talerør for det som ikke lar seg prate om: «De är **textkroppar** som formulerar utanforskap och talar om det som tidigare endast tillåtits eller kunnat uttryckas i fysisk form» (ibid, min utheving). Selvsulten gjør slik sett ulikheten og skjevheten synlig og begripelig. På en annen side skaper spiseforstyrrelser og sult nok et utenforskap. Denne dobbeltheten er både paradoksal og selvoppfyllende, og kanskje forklarer den ensomheten som får karakterisere mange spiseforstyrrelser. «Skelettfåglarnas» bøker handler altså om å gjøre seg selv begripelig, og i dette ligger også en protest mot det begrensede handlingsrommet for den «Riktige» jenten (2012, 164).

De skjeve jentenes relasjon til mat handler ifølge Österholm om en frykt for å overskride grenser; være for stor, for mye eller for glupsk, som kan være spesielt risikofylt for kvinner. *Kontrollen* blir et verktøy for å demre denne frykten for å være grenseoverskridende. I forsøk på å redde seg selv fra kravene på «Riktighet», lever den selvsultende jenten i en verden av det som for henne består av logiske slutninger, men som er ubegripelig for de fleste utenforståelse. Samtidig spør Österholm (2012, 56) seg om selvsult alltid nødvendigvis handler om en vegring mot å spise: «Frågan är vad anorexin i dessa böcker är, ett stort nej till mat eller explosivt ja till svält?» Österholm avviser ingen av disse inngangene til å forstå sulten, og kombinerer den i sin analyse.

2.2.4 Den estetiserte sulten: Knut Hamsuns Sult

Knut Hamsuns roman *Sult* tvinger frem en forståelse av sult som er politisk og estetisert på et helt annet vis enn i vår tids feministiske analyser. I verket etableres en sammenheng mellom sult, kropp, skriving og modernitet. I kapittelet «Sultens økonomi; (A)moral og (av)makt i Sult» fra verket *Makt og moral; 7 foredrag fra Hamsun-dagene på Hamarøy 2008* (2008), viser

litteraturviter Stefanie von Schnurbein hvordan sulten hos Hamsun kan leses både rent konkret og kroppslig, samt allegorisk og metaforisk som et uttrykk for økonomisk samfunnskritikk. Von Schnurbein har for øvrig utgitt verket *Ökonomien des Hungers: Essen und Körper in der skandinavischen Literatur* (2018), som omhandler sult som motiv i skandinavisk litteratur. Blant en omfangsrik Hamsun-forskning løftes akkurat dette kapittelet frem, fordi jeg har hatt nytte av von Schnurbeins teoretiske inngang når hun analyserer sultfremstillingen i Hamsuns roman. Hun fremhever nemlig kompleksiteten ved sult, både som biologisk og sosialt fenomen.

Von Schnurbein (2008, 98) skriver innledningsvis at sult-tematikken hos Hamsun ikke kan reduseres til «en skildring av en subjektiv, arrogant og selvvalgt sultlidelse [...] Sult handler blant annet om den moderne dikterens skjebne i en oppkommende moderne markeds- og konsumøkonomi». Sitatet fremhever hvordan Hamsuns tekst stiller økonomiske samfunnsstrukturer i kritisk lys. Sultmotivet og den modernistiske skrivemåten belyste forandringer i markedsøkonomien (2008, 114). I likhet med den feministiske forståelsen av spiseforstyrrelser i *Åtstørt* (Ahlsdotter, Nielsen og Hård 2012), kan sultmotivet i Hamsuns verk også leses som mostand mot moderne samfunnskrefter. Schnurbein (2008, 110) skriver også hvordan fortelleren i *Sult* problematiserer forholdet mellom økonomi og litteratur på en måte som får frem forandringene i det litterære markedet. I Hamsuns verk er økonomi og diktning absolutt uforenlige størrelser. Sult-helten representerer en ofte klisjéfylt og romantisert litteraturskikkelse, nemlig den sultende skriveren. Von Schnurbeins (2008) analyse viser hvordan sult som motiv kan rette et kritisk søkelys mot økonomiske markeds-krefter, som forlagsbransjen er en del av.

Den fysiske sultens virkning på fortellerens diktning blir også tematisert av Schnurbein (2008). Hun peker på en «kløft» mellom kropp og skrift, der disse står i et slags avhengighetsforhold til hverandre. Det ene kan ikke eksistere uten den andre, da sulten fungerer både som gift og medisin på en og samme tid: «Fortelleren er nemlig bare i stand til å skrive når kroppen hans sulter, når den blir fornektet og er tømt» (2008, 100). Schnurbein påpeker at teksten til Hamsun inneholder rent konkrete og medisinsk presise skildringer av sultens materielle virkning på kroppen. Paradoksalt nok er det også de kroppslige aspektene som medfører at fortellerens skriveevne uteblir. Dermed fungerer sulten både som igangsetter og ødelegger av den kreative prosessen. Schnurbein finner altså en kobling mellom kropp og skriving, og ser disse i sammenheng med den moderne økonomiens utfordringer.

2.2.5 En biologisk forklaringsmodell: Aktivisten Tabitha Farrar om sult

Aktivisten Tabitha Farrar er en forkjemper for biologisk tilnærming til restriktive spiseforstyrrelser, og kritiserer samtidig etablerte psykoanalytiske teorier og tradisjonelle behandlingsmetoder. Farrar har egenerfaring med anoreksi og veileder andre i tilfriskning fra spiseforstyrrelser. Hun produserer også podcasten «The Eating Disorder Recovery Podcast» der hun intervjuer berørte, pårørende, fagfolk og forskere på feltet. Farrar har også tiltrådt ulike verv i organisasjoner som arbeider med spiseforstyrrelser, og har utgitt flere bøker om rehabilitering, som *Love Fat: An autobiography*, *The Rabbith Hole; When eating disorder therapy does harm* (2015) og *Rehabilitate, Rewire, Recover!; Anorexia recovery for the determined adult* (2018). I sistnevnte utgivelse trekkes nye tendenser innenfor forskning på spiseforstyrrelser frem, hvor arv og predisponible genetiske komponenter stadig vies større oppmerksomhet. Oppdraget til Farrar er, liksom antologien *Åtstørt* (Ahlsdotter, Nielsen og Hård 2012), å gi makten tilbake til den rammede ved å gi henne verktøy og kunnskap som forklarer hvordan det ikke er hennes egen feil at hun ble syk. Farrar skriver at boken er basert på tanken om at «kunnskap er makt», og at feilkilder er noe som hindrer mange fra å bli friske. Farrar presenterer en forståelse av sult som er hensiktsmessig for denne oppgavens litterære analyse.

For utenforstående kan den selvpåførte sultens logikker fremstå ubegripelig. Farrar (2018, 20) understreker derfor hvordan anoreksi påvirker hele den rammedes liv, som i stor grad styres av restriktive og tvangspregede rutiner. Anoreksi kan ramme mennesker i ulike kropp, og man kan utvikle de samme symptomene uavhengig av kroppsvekt og størrelse. Den typiske oppfatningen om at anoreksirammede ønsker å (for)bli slanke i streben etter skjønnhetsidealer blir også avvist. Som nevnt tar Farrar (2018, 27) sterk avstand fra psykoanalytiske tilnærminger: «I think that one of the core problems with the psychoanalytical approach to treating anorexia is that meaning is implied when there is none. [...] Humans love to put meaning over our thoughts and actions». Begjæret etter sult skyldes nødvendigvis ikke «underliggende årsaker» som snevre skjønnhetsnormer, kontrollbehov, laber selvfølelse eller traumer. Farrar (2018, 29) forsikrer om at den fysiske kroppen kan bli reernært uten at sinnets mange lag må analyseres med en psykolog. Hun foreslår at anoreksi er en genetisk respons på energiunderskudd, for dem som er predisponible. Med utgangspunkt i dette teoretiske perspektivet er anoreksi et spørsmål om genetikk og arv, men som kan utløses av kulturelle og sosiale faktorer som forårsaker energiunderskudd.

Farrar (2018, 40) beskriver hvordan den negative energibalansen kan medføre positive opplevelser for den som sulter seg, heriblant følelser som ro, velbehag, fokus, mestring og trygghet. For å forstå det irrasjonelle ved anoreksien støtter Farrar (2018, 46) seg på evolusjonsbiologen og psykologen Shan Guisingers artikkel «Adapted to Flee Famine: Adding an Evolutionary Perspective on Anorexia Nervosa» (2003). Guisingers forskning presenterer funn som kan tyde på at anoreksi er en fluktrespons, som var hensiktsmessig da mennesker levde som nomader. Den gang var det avgjørende at mennesket forflyttet seg fra sult og tørke til fruktbare områder. I slike omstendigheter kan atferd som innebærer hyperaktivitet, restriksjoner og ekstrem gjennomføringskraft være fordelaktig. Fra dette perspektivet er anoreksi en enorm driv til å kjempe for overlevelse.

Guisingers beskrivelser av anoreksi representerer en motpol til mange moderne forståelser av anoreksi.⁹ Det er likevel relativt bred enighet om hvilke kroppslige og psykologiske bivirkninger underernæring medfører. Farrar (2018, 86) viser i dette henseendet til *Minnesota Starvation Experiment*, som foregikk mellom 1944-1945. Prosjektet ble i hovedsak gjennomført for å undersøke hvordan man trygt og effektivt kunne rehabilitere mennesker rammet av sult etter andre verdenskrig. Etter et par måneder i energiunderskudd rapporterte forsøkspersonene om økt irritabilitet, utålmodighet, paranoia, overopptatthet av mat, hypersensitivitet, manglende libido, ødem, depresjon, søvnproblemer, amenoré, hårtap og kleptomani. Det kan være overraskende at mennesker med anoreksi ofte blir overopptatt av mat. Farrar omtaler denne mekanismen for *mental sult* (2018, 100). Mental sult er et tegn på at kroppen er underernært, og innebærer at man stadig tenker på mat og næring. Etersom det krever mer energi å produsere fysiske sultsignaler, sender kroppen signaler til hjernen som gjør at flere anorektikere konstant tenker, drømmer og prater om matrelaterte tema.

3. Resepsjon

I resepsjonskapittelet etterstreber jeg å vise hvordan fremstillingen og forståelsen av både sult, spiseforstyrrelser og forfatterne skapes og omskapes i den litterære offentligheten. Sarrimo

⁹ I en norsk kontekst er innlegget «Anoreksi: Et oppgjør med en evidensresistent teori» (2023) av Mona Berg Hansen et eksempel på den samme motstanden som Farrar yter. Forestillingen om at anoreksi er en mestringsstrategi er feilslått og stammer fra utdaterte psykoanalytiske forklaringsmodeller, ifølge Hansen. Hun tilbyr en helt annen forklaring: «De genetisk sårbare blir syke av å være i energiunderskudd» (2023). Årsakene til underskuddet kan komme av omgangssyke, vekstspurt, hardt trening eller en slankekur, og ikke nødvendigvis traumer, omsorgssvikt eller mobbing. Hansens (2023) syn på sult endrer bildet på anoreksi totalt: «sykdommen [er] ikke en mestringsstrategi de må lete i sinnets avkroker for å komme seg ut av, men en biologisk respons på et energiunderskudd».

(2012, 37) påpeker hvordan fremveksten av nye medier kan ansees som demokratisk i den forstand at ytringsrommet for den gjengse leser er utvidet: «tron på att i princip alla plattformar för yttrandefriheten är väsentliga för ett livskraftigt demokratisk system. [...] tanken om att bildning inte bara är till för *the happy few*, utan även för allmänheten i folkbildande och upplysande syfte». Dette sosiologiske perspektivet er noe av årsaken til at jeg i tillegg til *profesjonelle lesere* inkluderer *hobbylesere* i resepsjonsanalysen. Mens profesjonelle lesere ofte trer frem i allerede etablerte medier, ytrer hobbyleserne seg gjerne på nyere plattformer.

Flere av Bernhardssons (2009) tidligere funn kan også identifiseres i mottakelsene av *Evig søndag* og *Ut ur min kropp*. Verkene vurderes for eksempel i stor grad med utgangspunkt i den innholdsmessige nytteverdien, fremfor det estetiske og den litterære kvaliteten. Noen av lesningene forstår også utgivelsene i forlengelsen av en nedvurdert «sjanger», som består av verker hvor den eneste fellesnevneren er «unge kvinner som skriver om spiseforstyrrelser». Resepsjonen vil bli gjennomgått i kronologisk rekkefølge. Først vil mottakelsen av Myhres *Evig søndag* legges frem. Her presenteres tidligere forskning, profesjonelle anmeldelser, hobbyleseres mottakelser og til sist den påfølgende debatten i mediene. Samme fremgangsmåten vil bli fulgt i resepsjonsanalysen av *Ut ur min kropp*.

3.1 Myhres *Evig søndag*: tidligere forskning, anmeldelser og debatt

Siden *Evig søndag* ble utgitt i 2012 er romanen relativt hyppig omtalt i tidligere masteroppgaver. Det er skrevet til sammen syv oppgaver mellom 2015 og 2023, som tar for seg Myhre og hennes forfatterskap på ulikt vis. Blant disse finnes resepsjonsanalysen til Peder Tore Fossheim Asplin (2021), som presenteres nedenfor. Liksom meg gjennomgår Asplin samtlige av de profesjonelle anmeldelsene av *Evig søndag*. Asplin diskuterer *ikke* anmeldelser av «hobbylesere», ei eller den påfølgende debatten etter utgivelsen. Min metodiske inngang til arbeidet med resepsjonsmaterialet har vært et avgrenset søk i arkivene til Nasjonalbiblioteket. Søket «Linnéa Myhre» på Nasjonalbibliotekets nettside i tidsrommet 2012-2013, ga hele 6582 treff sortert etter relevans. Jeg har i tillegg til de profesjonelle anmeldelsene gjennomgått et utvalg av artikler, kronikker og intervjuer om utgivelsen, også fra senere tid. Utvalget er gjort for å fremme ulike stemmer og posisjoner i debatten, og som berører de temaene som er sentrale for oppgaven, slik som verket selv, spiseforstyrrelser, sult, sjanger og feminisme.

Evig søndag fikk en relativt bred omtale i mediene, og er anmeldt i til sammen 13 norske aviser og tidsskrifter, foruten om på bokblogger og andre nettforum. Asplin (2021, 47) påpeker

i sin resepsjonsanalyse at det ikke bare er få bokprosjekter som overhodet blir realisert gjennom norske forlag, men desto færre andeler som vurderes i dagspressen. Å motta kritikk er altså i seg selv et privilegium. I denne sammenheng er det nærliggende å anta at Myhres offentlige karakter har bidratt til økt oppmerksomhet rundt utgivelsen. Samtidig bemerker Asplin (2021) at kjendisstatusen kan føre til en ekskludering fra det norske forfatterfeltet, da Myhres forhistorie som blogger utdefinerer henne som fullverdig forfatter, ettersom hun tilhører en lite litterær kultur.

For å finne frem til blogganmeldelser av *Evig søndag* har jeg foretatt et generelt Googlesøk etter forfatternavn, boktittel og «blogg». Søket ga 4510 treff, hvorav mesteparten var avisartikler som jeg sorterte ut manuelt. Hensikten med å gjennomgå hobbyleseres anmeldelser er å danne et bilde på hvordan disse vurderer romanen i forhold til de profesjonelle leserne, og for å få et bredere perspektiv på mottakelsen. Søket ga tilgang til 29 blogg-anmeldelser i min gjennomgang, noe som antyder den omfangsrike interessen rundt romanen. De fleste omtalene gjenga likevel kun romanens innhold fremfor å kommentere det, eller viste til forlagets beskrivelse av verket. Jeg bruker derfor åtte blogganmeldelser som jeg fant særlig relevante for oppgaven, fordi de ytrer subjektive meninger om *Evig søndag*. Leserne bak de valgte blogganmeldelsene kjennetegnes av at de har nærere kjennskap til Myhre som blogger og medieprofil, og er generelt sett mer positiv til utgivelsen enn de profesjonelle kritikerne. Hobbyleserne har dessuten frivillig valgt å kommentere romanen på egne plattformer.

I det følgende vil den tidlige forskningen presenteres. Deretter følger resepsjonsanalysen, som er sortert i tre deler, hvor anmeldelsene av profesjonelle kritikere først blir gjennomgått. Videre vil anmeldelser funnet på ulike blogger legges frem. Til sist blir debatten omkring utgivelsen betraktet nærmere, hvor både romanen og forfatteren står i fokus. Her vil intervjuer, artikler og kronikker bli henvist til. Noen av ytringene som inngår i denne debatten er fra nyere tid enn de resterende anmeldelsene. Debatten vil blant annet sees i sammenheng med litteratur, kjønn og sult, og senere sammenlignes med mottakelsen av Meidells *Ut ur min kropp*.

3.1.1 Tidligere forskning

Kjersti Hinna Reinshorn (2015) skriver i sin masteroppgave innenfor lesevitenskap om selvkonstruksjon i tekster av Linnéa Myhre, og hvordan disse konstruksjonene er med på å skape autentisitet og intimitet. Reinshorn inkluderer både Myhres tidligere blogg «Alt du vet er feil», og romanene *Evig søndag* og *Kjære* i oppgaven «'Jeg er ganske sikker på at hun er meg'; Om selvkonstruksjon i tekster av Linnéa Myhre». Reinshorn aktualiserer hvordan

selvfremstillende medier og tekster bryter ned skillet mellom det intime og offentlige rom. Bloggen og brevformen blir stående som eksempler på denne nedbrytningen, som jo er karakteriserende sjangertrekk for Myhres første romaner. I teksten påpekes også den doble iscenesettelsen mellom det litterære og ikke-litterære: «Hun pendler mellom det private og offentlige, mellom en iscenesatt bakscene og forscene, mellom avsløring og tilsløring, både i sine egne tekster og i samspillet med media» (2015, 3). For å belyse problemstillingen trekker Reinshorn inn Jon Helt Haarder og begrepet *performativ biografisme*, samt Poul Behrendt og den såkalte *dobbeltkontrakten*, og forstår sjangerspørsmålet ut fra et sosialt perspektiv. Utviklingen av elektroniske og digitale medier har åpnet en scene hvor det intime domenet styrkes, mens den offentlige svekkes. Denne utviklingen knyttes til uttrykket «offentlig intimitet» (2015, 38), hvor personlige livserfaringer får større plass i en mediert offentlighet. Om *Evig søndag* viser Reinshorn at hovedpersonens navn Linnéa, tabubelagte tema, dateringer og benevnelser av stedsnavn er autentiseringsstrategier. Romanen forstås som et forsøk på å gjenvinne kontroll over selvfremstillingen etter flere år som Norges «sinnablogger». Forholdet mellom det personlige og offentlige er noe som også vil få plass i min masteroppgave, men også hvordan mediene bidrar til å forme en mer eller mindre autentisk *forfatterpersona*.

Marte Josefine Nilsen har gjennomført en nykritisk nærlesning av *Evig søndag* i sin masteroppgave «'Uten min mor har jeg ingen'.; En analyse av Linnéa Myhres roman *Evig søndag* med vekt på fortellerens samspill med ulike karakterer og objekter» (2016). Nilsen knytter hovedpersonens spiseforstyrrelse til kroppsidealene som det vestlige samfunnet idealiserer gjennom medier og reklame, og forstår slik sett fortelleren som et offer for ytre påvirkning. Hun legger også vekt på hvordan sykdomsfremstillingen kan bidra til økt forståelse og innsikt, samt brobygging mellom humaniora og det medisinske feltet. Selvbibliografi og performativ biografisme blir diskutert i tilknytning til romanens sjanger, og narratologi og aktantmodellen blir gjennomgått som teoretisk grunnlag for nærlesningen. Analysen viser også hvordan metaforer anvendes for å uttrykke sult. Ifølge Nilsens bruk av aktantmodellen er spiseforstyrrelsen subjektets motstander. Linnéas mor og psykiateren Finn er subjektets hjelpere i denne sammenheng. I oppgaven tematiseres også en fraværende farsfigur og tilbakeblikk til barndommen, noe som kan gi psykoanalytiske assosiasjoner. Jeg kommer ikke til å utvikle den psykoanalytiske innfallsvinkelen i min analyse. Derimot er Nilsens kobling mellom mat og tid et tema som også blir relevant for min analyse av *Evig søndag*.

Maria Hjelmeland innleder masteroppgaven «Meg, meg selv og jeg – En oppgave om forholdet mellom sosiale medier og romankunst i Linnéa Myhres forfatterskap» (2016), med å knytte Myhres første romaner til sosiale medier, bloggøsferen og en mer kommersiell

forfattergenerasjon. Hjelmeland undersøker hvilken utveksling som finnes mellom selv- fremstilling i sosiale medier og Myhres litteratur. Hun viser hvordan forfattere kan bygge opp en merkevare rundt sin persona ved å bruke sosiale medier til å skape en *digital personlighet*. Slik som Nilsen (2016), trekker også Hjelmeland (2016, 12) inn både dobbeltkontrakten og performativet i sin diskusjon, og knytter det videre til *emosjonell realisme*, som beskriver hvordan autentiske følelser kobles til uvirkelige hendelser. Gjennom å referere til artikkelen «I skyggen av menn i brunst» (2016) av kulturjournalist og litteraturkritiker Olaf Haagensen, trekker Hjelmeland linjer mellom den innledende referansen til Hamsuns *Sult* i *Evig søndag*, og sier seg deretter enig med Haagensens beslutning om å forkaste den øvrige sammenligningen mellom disse verkene. Haagensens artikkel vil bli kommentert nærmere senere i resepsjonskapittelet. Hjelmeland viser til referanser hun finner i *Evig søndag*, og hvordan Myhre med intensjon ikke bruker nevneverdig stor plass på å utbrodere disse. Internett og sosiale medier er også tydelig til stede i romanen, og Linnéa virker oppgitt og irritert over de overfladiske og perfektjonistiske menneskene som befinner seg på medieplattformene. Her leser Hjelmeland en indirekte kritikk av de mediene som har påvirket selvbildet og sykdomsutviklingen til Linnéa. Det blir ført en samtale om grenseområdene til de ulike Linnéa(ene) som leseren må forholde seg til på et virkelighetsnært, litterært og medialt nivå, og Hjelmeland finner at romanen blir påvirket og til dels utfordret av identitetskonstruksjonen fra sosiale medier.

Siri Vågene tar i masteroppgaven «'Kan du bekrefte at dette er deg'; Ei samanliknande analyse av *Evig søndag* (2012) og *Svart Belte* (2015)» (2020) opp hvordan kropp og psykisk sykdom blir fremstilt i verkene som opptrer i tittelen. I analysen av *Evig søndag* ser Vågene nærmere på de sosiale relasjonene til Linnéa, og hvordan faktorer som tid, sted, kontroll, isolasjon og kropp påvirker og blir påvirket av sykdommen. Vågene knytter romanen til debatten om kropp og kroppspress, og hvordan selv fremstilling på sosiale medier har gitt debatten enda et lag. I oppgaven stilles også spørsmål som jeg ønsker å nærme meg i analysen: «Er sjølvdestruksjon det ultimate våpen mot ein kultur som siktar mot å forme individet?» (2020, 6). Resepsjonen av verkene er hos Vågene, liksom i denne oppgaven, viktig for å belyse diskursen omkring psykisk helse. Hun rører også ved sjangerspørsmålet, og diskuterer i denne forbindelse begrepene selvbiografi, autofiksjon, virkelighetslitteratur og patografi. I oppgaven beskriver hun også hvordan språket i sykejournalen, ofte i motsetning til patografien, er klinisk og distansert fra pasienten som individ (2020, 16). Denne distinksjonen gjøres tydelig i min analyse av *Ut ur min kropp*, da journalanføringene er en del av Meidells fortelling.

I masteroppgaven «'Jeg ønsker å kjenne på følelsen av mestring og pliktoppfyllelse – men jeg kan ikke finne den'; Å mestre livet i norskfaglige tekster: en lærerfaglig analyse av

‘Evig søndag’» (2021) av Vilde H. Engen, behandles Myhre sin roman i lys av læreplanen og det tverrfaglige temaet «folkehelse og livsmestring» (Utdanningsdirektoratet 2017). Engen gjennomfører en lærerfaglig tekstanalyse, og kobler den til litteraturundervisning på ungdomstrinnet. Oppgaven har en didaktisk tilnærming til Myhres *Evig søndag*, da hun undersøker hvorvidt «romanen kan lære den unge leseren noe om seg selv og andre» (2021, 5). Engen (ibid) finner blant annet at romanen har potensiale til å bli lest i lys av danning og livsmestring i skolesammenheng: «Den tar opp tematikker og verdier som vi finner igjen i LK20, slik som psykisk helse, identitetsutvikling, selvbilde, samt viktigheten av relasjoner og mening i livet». Medieanalytikerens Henry Jenkins er en av flere teoretikere som blir aktualisert, og Engen (2021, 25) påpeker hvordan Myhre som forfatter opererer med *transmediale fortellinger*, ved at hun formidler innhold på tvers av en rekke ulike medieplattformer. I et økonomisk øyemed kan denne strategien være fordelaktig.

I hovedoppgaven til Peder Tore Fosshem Asplin (2021) blir det undersøkt hvordan litteraturkritikere vurderer og verdsetter bøker skrevet av tre norske influencere, heriblant Myhres *Evig søndag*. I resepsjonsanalysen kategoriserer Asplin hvilke estetiske og ikke-estetiske kriterier som bokanmeldere vurderer forfatterskapet ut ifra. Det var konsensus blant kritikerne om at *Evig søndag* var en «viktig» bok, et såkalt *moralsk-politisk vurderingskriterium*. Debutboken får altså anerkjennelse for dens funksjon, noe som henger sammen med romanens oppriktighetskriterium. *Oppriktighetskriteriet* henger videre sammen med sjanger-spørsmålet, og fortellingens nærhet til virkeligheten. Asplins begreper om vurderingskriterier tar jeg med videre i resepsjonsanalysen av Myhre og Meidells verker. Ifølge Asplin (2021, 20) er kritikerne samstemte angående *Evig søndags* manglende estetiske dimensjoner, og han peker på hvordan anmelderne leser romanen «oppå» Myhres tidligere blogg. Innenfor kritikerinstitusjonens verdihierarki fratas altså Myhre legitimitet blant annet som følge av hennes bakgrunn som tidligere blogger, hvor bloggøsferen ansees som lavstatus: «Det er snakk om en reduksjonistisk og predeterminert sjangergjenkjennelse når deler av forfatterskapene påtvinges det ‘bloggaktige’ som essens, uten at kritikerne drøfter hvilken litterær tradisjon man eventuelt kan forstå forfatterskapet i forlengelsen av» (2021, 42). I tråd med denne forutinntatte holdningen «degraderer» kritikerne forfatterskapet til å angå unge kvinner som mottakere av romanen, og Asplin viser hvordan kritikerne videre skiller mellom «lavere» og «høyere» litteratur. Kort oppsummert blir *Evig søndag* rost av kritikerne ut ifra et sosialt og didaktisk nytteperspektiv, mens estetisk-stilistisk møter romanen en rekke innvendinger. Asplin avdekker en nedvurdering av Myhres forfatterskap basert på flere av de samme kriteriene som Bernhardsson (2009) fant i en svensk kontekst.

I Birgitte Solhaug Bøckmanns masteroppgave «`Snakk med noen som kan hjelpe deg'; En analyse av terapien og den terapeutiske relasjonen i *Evig søndag* (2012) og *Kjære* (2014)» (2023) står sykdomsbildet, behandling og relasjoner sentralt for problemstillingen. Bøckmann følger Vågene (2020) sin diskusjon om sjangerspørsmålet. I likhet med oppgavene til Reinshorn (2015) og Hjelmeland (2016), kobles også forfatterskapet til performativ biografisme. Oppgaven belyser særlig Linnéa sitt forhold til psykiateren Finn, og hvordan denne relasjonen på forskjellige måter påvirker både progresjonen og stagnasjonen på veien mot tilfriskning. Bøckmann kommer blant annet frem til at Linnéa hadde et ønske om å få hjelp, og at terapeuten Finn hjelper henne. Finn blir likevel kritisert av Bøckmann (2023, 36) for å ha et for ensidig fokus på somatisk forbedring:

En ting er at venner, familie og bekjente av anorektikeren henger seg opp i dette ytre, men at behandleren også kan fanges av dette fokuset er mer oppsiktsvekkende, spesielt når man vet at dette ikke er en kroppslig sykdom, men en *psykisk* lidelse.

Finn blir til slutt stående som en rollemodell for Linnéa, samtidig som Bøckmann viser hvordan teksten kan kritisere behandlingen på en indirekte måte gjennom bruk av tekstlige signaler og andre narrative virkemidler.

I litteraturviter Nesbys verk *Sinne, samhold og kjendiser* (2021) finnes som nevnt kapittelet «Farlig blogging: *Evig søndag* av Linnéa Myhre». Myhre blir karakterisert som en influenser, og tillegges dermed en makt som påvirker og kommersiell markedsfører. I analysen av *Evig søndag*, finner Nesby (2021, 186) at Linnéa har et dobbeltblikk på sin egen kropp: «Perspektivet veksler mellom den anorektiske og den friske Linnea». Nesby knytter også bloggen «Alt du vet er feil» til romanen som et interessant forelegg, både tematisk og formmessig. Likevel understreker Nesby at spiseforstyrrelser som motiv er mer fremtredende i romanen enn på bloggen. *Kontroll* over selvrepresentasjon blir også aktualisert: «Romanen tegner et bilde av nettet som en arena hun kan kontrollere, og der hun kan eksponere seg på en måte hun har kontroll over, både i tekst og bilder» (2021, 187). Nesby finner at Linnéa har et ambivalent forhold til internett og sosiale medier, da særlig kommentarfeltene påvirker henne i negativ retning. Relasjonen mellom Linnéa og psykiateren Finn blir også trukket frem, hvor behandleren representerer den analoge litteraturen. Møtet med den analoge litteraturen får Linnéa til å føle seg mindreverdige. Nesby (2021, 188) beskriver hvordan den praktiserte samtaleterapien med Finn presenteres som konservativ og analog, til forskjell fra «de sosiale medier hun ellers lever ut seg selv og sykdommen i». Tid er også sentral i fremstillingen av spiseforstyrrelsen, noe Nesby (ibid) eksemplifiserer gjennom den iterative formen som

anvendes hyppig. Nesbys beskrivelser av tidsaspektet og relasjonen mellom Finn og Linnéa, blir lagt til grunn og videreutviklet i min analyse av Myhres roman.

Gjennomgangen av tidligere forskning viser at flere analyserer hovedpersonen Linnéa i *Evig søndag* på et personlig, psykologisk og terapeutisk nivå. Masterprosjektene tar slik sett romanen på alvor ut ifra det Asplin kaller oppriktighets- og moralsk-politisk vurderingskriterier (2021). I masteroppgavene forstås ofte selvsult i sammenheng med ytre påvirkninger som snevre skjønnhetsidealer og vektindustrien, som er en typisk måte å lese sykdomsfortellinger om anoreksi på. I forlengelse av denne forståelsen, vil vi i analysedelen se at min tolkning av sult i *Evig søndag* både kan komplementere og utfordre disse lesningene. Videre vil anmeldelser av profesjonelle kritikere bli presentert og diskutert, før innlegg av hobbylesere og den påfølgende debatten blir gjennomgått.

3.1.2 «Norges mest sexy kvinne, men hun har også anoreksi»

I gjennomgangen av de profesjonelle lesernes anmeldelser vil vi lese at *Evig søndags* nytteverdi løftes frem, samtidig som dens estetiske kvalitet blir kritisert. Det vil også vise seg at flere kritikere har det vanskelig med å forholde seg til at Myhre er en mangefasettert kvinne. Flere finner det nemlig motsetningsfullt at hun både er forfatter og offentlig medieprofil. Gjennom måten debututgivelsen og Myhre blir presentert i anmeldelsene, kommer det altså til syne hvordan enkelte forestillinger om forfatteren fortsatt eksisterer.

Som nevnt innledningsvis ble *Evig søndag* både av kritikerne og Myhre selv (Talseth 2012) beskrevet som en avslutning på bloggkarrieren. Litteraturanmelder for politisk uavhengige *VG*, Kristine Isaksen (2012), mener for eksempel at «Linnéa Myhre fungerer best i bloggform, men skriver med krutt uansett sjanger», og triller prosjektet til et terningkast fire. Isaksen (2012) skriver videre: «De umiddelbare utblåsningene som blogger er en fin kanal for, oppleves som i overkant enkle og lettfordøyelige i romanform». Her kobles ikke bare romanen til bloggøsferen, og en nedvurdering av den, men dette er også en indirekte kritikk av romanens estetiske karakter. Forfatter, oversetter og litteraturkritiker Jan Askelund skriver for *Stavanger Aftenblad*, en avis som har historiske røtter i det sosialliberale partiet Venstre. Under overskriften «Når blogg blir roman» skriver Askelund (2012): «Hadde det ikke vært for at Myhre underveis legger inn noen effektfulle tilbakeglimt til tidlig ungdom, hospitalisering, hjembyen Molde, ville hele boken se ut som en fortløpende journal og samling av ego-blogger og oppblåste twittermeldinger fra behandlingstiden». Ut fra denne, etter min mening på kanten til nedlatende kommentaren, er det tydelig at fortellingen ikke rørte nevneverdig ved anmelderen, og at han vurderer fortelleren som selvsentrert. Også journalist og litteraturkritiker

for sosialdemokratiske *Hamar Arbeiderblad*, Geir Vestad (2012, 53), ser romanen i sammenheng med Myhres selvfremstilling i andre medier: «I høst har hun debutert i bokform med et stoff som ligger tett opp mot det hun har utviklet i andre medier, og Linnéa lever fortsatt et rimelig trøete liv». Vestad skriver for øvrig at Myhre har «festet grepet», og er en av få anmeldere som roser språkbruken og romanens litterære kvalitet.

Det virker som at Myhres offentlige image som «sinnablogger» ikke tjener til hennes fordel i møte med kritikkerne. Bloggidentiteten er ikke den eneste faktoren som får karakterisere Myhre i kritikken. I liberale *Dagbladet* skriver kulturjournalist og forfatter Erle Marie Sørheim (2012): «... hun har mottatt priser for å være Norges beste blogger og mest sexy kvinne. Men Norges mest sexy kvinne har også, noe paradoksalt, anoreksi».¹⁰ Sørheim har valgt å ramme inn en anmeldelse av debutromanen til Myhre med fokus på forfatterens utseende. Anette Os (2012), journalist for sosialliberale *Fædrelandsvennen*, påpeker også magasinet titulering av Myhre i sin anmeldelse: «Hun har blitt kåret til Norges mest sexy kvinne, men hun har også anoreksi, noe som har ført til sykehusopphold, psykiatrisøk og tung medisinerings». Os fremstiller her skjønnhet som en motsetning til psykiske lidelser og spiseforstyrrelsen anoreksi.

Myhres verk får som nevnt ros for dets samfunnsmessige verdi. Ovennevnte Os (2012) skriver for eksempel: «Det er en viktig bok når det gjelder å få innsikt i en sykdom det ikke er lett å forstå, og vi får et troverdig bilde av en med spiseforstyrrelser». Romanens funksjon, altså hva den *gjør*, blir vektlagt fremfor hva romanen *er*. At fremstillingen beskrives som troverdig kan ha sammenheng med oppriktighetskriteriet, som berører hvorvidt en teksts innhold oppleves sannferdig. Romanens viktighet blir også påpekt av journalist Therese Pedersen (2012) i den regionale ukeavisen *Gjesdalbuen*: «Boka til Linnéa Myhre gir oss et viktig innblikk i hverdagen og hodet til en person som sliter med spiseforstyrrelser og depresjon». At romanen ansees som viktig av flere anmeldere, kan tyde på et kunnskapshull omkring spiseforstyrrelser. Romanens nytteverdi ble også lagt merke til av Isaksen (2012) i *VG*: «Hverken språket eller andre grep gjør den til en særlig spennende roman, men boka er allikevel interessant å lese som sykdomsbeskrivelse og røntgenblikk inn i et ungt, kaotisk sinn». Her tillegges innholdet og tematikken verdi, til tross for den noe labre litterære kvaliteten.

At romanen til Myhre vant Tabuprisen og ansees som viktig, kan tyde på at fortellingen gir leserne et perspektiv som er relativt lite representert i litteraturen og offentligheten. Mangel på representasjon medfører gjerne fordommer og forutinntatte holdninger, noe anmelder for

¹⁰ Det i dag nedlagte magasinet *Mann* (2011) kåret i 2011 Myhre til Norges mest sexy kvinne.

borgerlige og liberale *Romsdals Budstikke*, forfatter og kunstnerisk rådgiver Endre Ruset (2012), er åpen om i sin kritikk av romanen:

Jeg skal innrømme at mitt overfladiske kjennskap til Myhre gjorde at jeg gikk til denne boka med en solid dose skepsis. Jeg så for meg ei litt keitete dagbok skrevet av ei sutrete jente som har gjort business på å utlevere sitt agg mot verden.

Forventningene som Ruset beskriver i møte med romanen er noen av de samme som Bernhardsson (2009) finner i en svensk kritikerkontekst, hvor litteratur om sykdom og spiseforstyrrelser av unge kvinnelige forfattere blir nedvurdert og kategorisk plassert på det begrensende «jenterommet». Slike tekster blir hovedsakelig lest for bruksverdien og for å forstå unge kvinners livserfaringer, ifølge Bernhardsson. Journalist for liberale *Dagens Næringsliv* Susanne Hedemann Hjorth (2012), er som Ruset (2012) kritisk til romanens motiv: «Som litterært motiv har likevel en tilstedeværelse preget av trøtthet, medisiner og nøye planlagte måltider sine begrensninger». At Hjorth ikke finner motivet særlig givende, gir igjen gjenklang til Bernhardssons (2009) beskrivelse av en typisk holdning til «anoreksilitteratur», en «sjanger» leseren fort får nok av da den oppleves som trasig og gjentakende. I mottakelsene dukker det også opp forestillinger om den unge samtidskvinnen: «Romanen *Evig søndag* skildrer ikke den norske jenta i et nøtteskall, den uttrykker selve nøtteskallet. Skallet av den typiske usikkerheten, frustrasjonen og selvforakten det er så altfor lett å bli fanget i» (Lundh 2012). Anmelderen Live Lundh, for det kristne og riksdekkende *Vårt land*, tegner her et bilde av en sårbar, påvirkelig og selvkritisk jente, som har blitt «fanget», og dermed er et offer for det samfunnet hun lever i.

I Sørheims (2012) anmeldelse i *Dagbladet* blir romanen lest som motsetning til hvordan Myhre er fremstilt som forsidepike: «Igjen står en dagboktekst som er preget av mørke og isolasjon og som står i sterk kontrast til de lyse, stylede magasinforssidene hun også smykket dette året». Myhre fremstilles i anmeldelsen ikke kun som forfatter, men også som fremsidepike. Denne mer komplekse forfatterprofilen virker å bli påpekt med negative undertoner av flere kritikere. Selv om Myhres posisjon i medieoffentligheten ser ut til å gå på bekostning av hennes forfatterstatus i litteraturvurderingene, virker det samtidig som at nærhet til forfatterens liv fremmer romanens troverdighet. Romanen oppfattes som viktig fordi Myhre både er et forbilde for flere, samtidig som hun har vært åpen om sin spiseforstyrrelsesproblematikk. I denne forbindelse stiller flere kritikere, og heriblant *VGs* Isaksen (2012), rimelige spørsmål: «Hvorfor kalles dette fiksjon og ikke sakprosa?» Romanens handling legger seg nemlig tett opp mot virkeligheten, og Askelund (2012) fra *Stavanger Aftenblad* er blant anmelderne som finner dette elementet frustrerende:

[...] sånn snakker en alvorlig syk anorektiker, og komprimerer i få ord hovedsaken i denne selvbiografiske debutromanen hun og forlaget svært så problematisk kaller en roman. For nok er det sånn at romanen som sjanger kan romme alt og hva det skal være, men av det følger ikke at alt og hva det skal være også er en roman.

Askelund setter her et kritisk spørsmålstegn ved sjangerkategoriseringen, om også ikke verkets estetiske kvalitet. Også Guri Hjulstad (2012), som skriver for regionale *Trønder-Avisa*, påpeker det virkelighetsnære: «Vi er igjen i den selvbiografiske, bekjennende romanen der alt peker mot at forfatter er identisk med hovedpersonen». At flere anmeldere leser Myhres biografi inn i fortellingen, virker å styrke romanens troverdighet. Lundh (2012) fra *Vårt land* er også blant anmelderne som mener at romanens såkalte oppriktighetskriterium er oppfylt: «det [er] jo nettopp ærligheten som er *Evig søndags* styrke».

Ovenfor har vi sett en spenning i kritikken mellom romanens funksjon og litterære kvalitet. I resepsjonen blir romanen i stor grad estetisk fordømt, blant annet for å være monoton, repeterende og stillestående. Journalist for den politisk nøytrale studentavisen *Universitas*, Astrid Karstensen (2012), er blant dem som konkluderer mest eksplisitt med at romanen i liten grad oppfyller litterære kriterier: «Det er lett å se at Myhre ikke er noen dreven romanforfatter. [...] Bokas største problem er nettopp at det verken har lyktes forfatteren eller forlaget å rydde opp i bloggspråk og – stil. Myhre skriver ujevnt og ofte inkonsekvent». Karstensen knytter den manglende estetikken til Myhres tidligere blogg. Hjorth (2012) fra *Dagens næringsliv* er en av få som kobler det mye kritiserte språket i romanen til tematikken, om enn på en indirekte måte: «Linnéa Myhres bok er blitt en studie av et hverdagsliv der en ny dag stadig truer [...] Livet dreier seg mye om å holde ut ved hjelp av rutiner og faste mønstre som gradvis avdekkes for leseren».¹¹ Det repeterende og stillestående som flere kritikere finner, kan altså reflektere motivet i teksten, noe jeg vil undersøke nærmere i analysen av romanen.

Som gjennomgangen av de profesjonelle anmeldelsene viser, er det en rimelig kritikerkonsensus omkring *Evig søndags* viktige funksjon og labre litterære kvalitet. Ingen av anmelderne ovenfor antyder at romanen er «triggende» eller farlig på noen måte, heller tvert om. Dette er et poeng fordi denne innvendingen spiller en sentral rolle i mottakelsen av *Ut ur min kropp*. Vi leser også at flere stiller spørsmålstegn ved verkets sjanger, samtidig som romanens nærhet til virkeligheten forstås som en styrke, ved at fortellingen oppleves troverdig. Romanen blir av et par kritikere også rammet inn ved å vise til forfatterens utseende, og hvordan

¹¹ Hjort referer trolig indirekte til den amerikanske filmen «En ny dag truer» (1993), hvor hovedkarakteren oppdager at han gjenopplever den samme dagen igjen og igjen.

hun opptrer på andre medieplattformer. Denne innrammingen innbefatter ofte en indirekte kritikk eller nedvurdering av verket.

3.1.3 «Linnéa gjemmer seg ikke bak fine formuleringer eller svulmende setninger»: Nærmest konflikt mellom hobbylesere og de profesjonelle anmelderne

I det følgende ser vi på hvordan *Evig søndag* blir omtalt på bloggere og nettsider. Dette skrives for å vise hvordan romanen mottas blant det jeg har valgt å kalle hobbylesere. Anmeldelsene blant hobbyleserne skiller seg på flere måter fra de profesjonelle anmeldelsene som allerede er gjennomgått. Flere av hobbyleserne har nemlig fulgt Myhre som blogger, og kjenner igjen språk, skrivestil og tematikk herfra. Ikke så overraskende kanskje, er flere av disse leserne generelt mer positive til debutromanen, og noen uenige i kritikken som er rettet mot den.

Noe oppsiktsvekkende skriver flere av hobbyleserne at *Evig søndag* bryter med hvordan Myhre har formulert seg på bloggen, i motsetning til hva flere av de profesjonelle kritikerne mener. På bloggen *Røysta12* (2012) kommenterer en elev fra klasse 1STA ved Skeisvang videregående skole stemningsskiftet fra blogg til bok: «På bloggen var hun sint, i boka er hun trist. [...] vi fikk lese det hun ikke fortalte på bloggen». Forfatter bak *Bokelskerinnen* (2012) er også blant dem som påpeker ulikhetene mellom Myhres tekster på bloggen og i romanen: «Jeg er en av dem som fulgte Linnéas blogg, og likte den veldig godt. Jeg hadde i utgangspunktet ventet meg en bok litt i tråd med tekstene hun la ut på sin egen blogg, men slik ble det ikke». *Bokelskerinnens* (2012) oppfatning står i motsetning til hva de fleste profesjonelle kritikerne mente om overgangen fra blogg til bok, og videre forsvarer hun det ofte kritiserte språket i romanen: «Noen vil kanskje hevde at språket er for enkelt – for meg bidro enkeltheten i prosaen til å høyne leseropplevelsen. Linnéa gjemmer seg ikke bak fine formuleringer eller svulmende setninger». At *Bokelskerinnen* roser Myhre for å ikke pryde seg med et utilgjengelig litterært språk, bidrar gjerne til at *Evig søndag* oppleves leservennlig, og at Myhres tidligere bloggkollega Marthe Borge (2013) satt oppe hele natten for å «sluke» romanen. Beathe (2012), som skriver for bloggen *Beathes bibliotek*, er også imponert over romanens litterære kvaliteter: «denne jenten kan kunsten med å skrive».

Leserne som frivillig omtaler romanen har oftere et etablert kjennskap til Myhre som skribent, og dermed nærere knyttet til en antatt målgruppe. Enkelte hobbylesere tar romanen i forsvar i møte med kritikken fra de profesjonelle anmelderne, slik som Kathleen (2012) bak bokbloggen *Sukkerrør*:

Jeg har lest flere omtaler av boka hvor omtalerne har ment at Linnéa fokuserer for mye på seg selv og for lite på hvordan menneskene rundt henne forholder seg til henne og hva hun snakker med Finn om. Det synes jeg er irrelevant. Boka handler om henne, det er ikke en tittebok for nyskjerriger-er.

Kathleen fordømmer her en mer biografisk lesning av teksten for de som kun måtte være nysgjerrige på Linnéa (Myhre) og hennes relasjoner til andre mennesker. Leseren fremholder også det moralsk-politiske kriteriet ettersom romanen for det første handler om å forstå *henne*. På bloggen skriver også Kathleen (2012) at romanen evner å formidle mer enn bare sykdomsbildet:

Jeg har lest svært mange (mer eller mindre selvbiografiske) erindringsromaner om jenter med spiseforstyrrelser, og de fleste suger. De fleste suger på den måten at de fort fokuserer på bare sykdommen, det blir ofte som å lese i en legejournal eller en pensumbok i psykologi, mens mennesket bak forsvinner. Det føler jeg ikke skjer i Linnéas bok.

Kathleen trekker her frem hvordan fortellingen bidrar til å skape et mer helhetlig bilde av mennesket og sykdommen. Samtidig leser vi en rimelig brutal nedvurdering av en «sjanger», som med Bernhardssons (2009) terminologi ville blitt omtalt som «anoreksiroman». Liksom de profesjonelle kritikerne, er viktigheten og det moralsk-politiske kriteriet en gjenganger blant hobbyleserne. For eksempel påpeker *Bibliotekbloggen* (2015) i sin omtale av romanen, som er skrevet av en elev ved Senja videregående skole: «Eg vil anbefale boka til alle som kan lese og forstå, men i hovudsak til ungdom, fordi ungdom som veks opp i dag har lett for å få depressive tankar, og kan kanskje finne hjelp i denne boka». Igjen aktualiseres romanens nytteverdi, samtidig som fortellingens didaktiske potensial særlig knyttes til ungdom som målgruppe. *Bibliotekbloggen* (2015) indikerer at boken kan lære ungdom noe, i den forstand at innholdet kan brukes som en forebyggende faktor i møte med psykisk sykdom. På bloggen *Bokstaver, bøker og bokhyller* av Berit (2012), trekkes også sammenhengen mellom Myhres offentlige status og fortellingens troverdighet frem: «En annen faktor som absolutt ikke bør undervurderes, er at forfatteren er ei kjent, pen og populær ungjente, noe som kanskje kan være med på å senke terskelen for andre **unge** til å søke hjelp for lignende problemer» (min utheving). Berit deler oppfatningen om at ungdom har særlig nytte av romanen, og viser samtidig til Myhres tilstedeværelse i det offentlige rom, som hun hevder er til gunst for *Evig søndags* påvirkningskraft.

Også blant hobbyleserne blir sjangerspørsmålet et stridstema. Romanens nærhet til virkeligheten blir av noen ansett som en styrke, og av andre som en svakhet. *Bokelskerinnen* (2012) er klar i sin tale: «Min største innsigelse mot denne boken er at den blir klassifisert som

en roman, og i bokhandelen finner du den da også side om side med andre skjønnlitterære utgivelser. Men jeg ser ikke på dette som en roman». I det følgende skriver *Bokelskerinnen* (2012) at sjangerspørsmålet ikke kun utfordres av hovedpersonens og forfatterens overlappende fornavn, men også av de estetiske kriteriene: «Som roman føler jeg at boken mangler dybde og det lille ekstra, men en sterk leseropplevelse var det». Uten at leseren setter fingeren på akkurat hva romanen mangler for å kunne innfri til å være akkurat det, er *Bokelskerinnen* likevel beveget av fortellingen. *Bibliotekbloggen* (2015) ser kategoriseringen av verket i sammenheng med selvfremstilling: «Boka er publisert som ein roman, men skrive som ei dagbok. Grunnen til dette veit eg ikkje, men eg synest det verkar logisk at Linnéa har valt å kalle den ein roman for å gi seg sjølv litt avstand fra hovudpersonen i boka». Sjangerbetegnelsen blir forsvart av *Bibliotekbloggen*. Distansen mellom forfatteren og hovedpersonen blir aktualisert i utsagnet, og er en gjenganger blant flere av skribentene. Blogger Bjørg Augestad Ims (2012) peker i denne sammenheng på et paradoks i Myhres selvfremstilling:

Det er eit paradoks her, på den eine sida det sjølvopptatte og på grensa til narsissistiske formatet både bloggen og dagboksromanen hennar har, på den andre sida dette sterke ubehaget som oppstår når ho er nødt til å møte andre mennesker og snakke med dei om seg sjølv. Det oppstår ei spenning mellom sjølvframstillinga Linnéa gir oss og det litterære prosjektet hennar.

Paradokset som Ims påpeker kan bidra til en økt opplevelse av nærhet mellom forteller og leser. At man får innsikt i fortellerens privatliv, som ellers er svært reservert mot andre mennesker, kan skape en nærhet mellom Linnéa og leseren. Ims (2012) anvender også begrepet *narsissisme* i sin omtale, et ordvalg som kan innbefatte enda en motsetning. På den ene siden utleverer Linnéa sine dypeste tanker og følelser, et prosjekt Ims opplever noe narsissistisk. På en annen side skal vi i analysen av *Evig søndag* se at Linnéa til tider lever i dyp selvforakt, og orker da knapt å forholde seg til egen kropp og eksistens.

I resepsjonsgjennomgangen som hittil er lagt frem, finner vi at bokbloggerne generelt sett er mer positive til sammenligning med de profesjonelle anmelderne. Noen av hobbyleserne er også uenig med innvendingene rettet mot romanens estetiske kvaliteter. Hobbyleserne knytter romanen til Myhres bloggtekster, men ser i motsetning til de profesjonelle leserne overgangen fra blogg til bok som et språklig og tematisk brudd, og ikke som en forlengelse. Flere diskuterer sjangerspørsmålet, og verket bryter med noen hobbyleseres forestilling om hva en roman er. Det er i tillegg konsensus om det moralsk-politiske vurderingskriteriet og oppriktighetskriteriet, da samtlige bloggere på ulikt vis beskriver det ærlige, modige og viktige romanen bidrar med. Hobbylesernes reaksjoner på utgivelsen tilfører resepsjonen enda et lag,

og utfordrer de etablerte litteraturanmeldernes vurderinger. Bokbloggerne bidrar til en bredere litterær offentlighet ved å utvide maktkonsentrasjonen på det litterære feltet (Sarrimo 2012, 20).

3.1.4 Offentlig debatt omkring Myhres *Evig søndag*

I det kommende skal vi lese hvordan Myhre og *Evig søndag* opptrer og blir omtalt i dagspressen. Det er tidligere vist hvordan innrammingen av debututgivelsen *Evig søndag* har vært knyttet til Myhres utseende, og kåringen som Norges mest sexy kvinne. I et intervju med *Vårt Land* forteller Myhre (2012) at tituleringen beviser at folks oppfatninger av deg ikke nødvendigvis er i tråd med hvordan man har det med seg selv. Det trekkes stadig linjer mellom utseende og spiseforstyrrelser i mediene, som bygger på stereotypien om at sykdommen kan sees på kroppen. Dette skaper en skjev fremstilling, som bidrar til å opprettholde myter rundt spiseforstyrrelser. Interesseorganisasjonen ROS (Rådgivning om spiseforstyrrelser) understreker hvordan spiseforstyrrelser rammer på tvers av kjønn, alder og vekt, og påpeker hvordan årsakene til utvikling av sykdommen er svært sammensatte.¹² Etter Myhre ble kåret til landets mest sexy kvinne gikk hun kraftig ut mot Knut Christian Moeng, redaksjonssjefen for bladet *Mann*, i en artikkel for *VG* (2014). I romanen *Kjære* (2014) er det også dedikert et eget brev til Moeng, hvor Linnéa tar et oppgjør med ham og saken. Som blogger har Myhre dessverre blitt vant til å forholde seg til andres tanker og meninger om utseende hennes. I et intervju med tidsskriftet *Kvinnekraft* fortalte Myhre (2013) at kommentarene har vært vanskelige å håndtere, og medføre at: «... måltider uteblir og at løpeturen blir ekstra lang». Myhre forteller altså at bemerkninger om kroppen har vært triggende i den grad at symptombildet hennes ble styrket av dem.

De personlige erfaringene har gjort Myhre bevisst på hvordan hun fremstiller spiseforstyrrelsen i *Evig søndag*. Til *Gudbrandsdølen Dagingen* forteller Myhre (2013) at hun har vært svært bevisst på *ikke* å skrive om vaner og metoder som kan trigge leserne: «Jeg mener det er viktig å ikke skrive ting som kan gi andre gale ideer». Likevel beretter Kathleen Rani Hagen at romanens innhold kan misbrukes. Hagen (2017) skriver nemlig i en artikkel for *NRK* om hvordan hun lette etter sultetips i *Evig søndag*, og at lesningen helte «bensin på bålet» for hennes del. Som tilsvar til Hagen stiller forfatter Eline Lund Fjæren (2017) et par betimelige spørsmål i en kronikk for *NRK*: «... skal vi skjermes fra disse beretningene? Er det mulig å gjøre verden til en triggerfri sone?» Journalist og forfatter Ingeborg Senneset uttaler seg også i denne forbindelse. Senneset har selv skildret fra anoreksiens innside i sitt virkelighetsnære verk

¹² Lenke til artikkel og kortfilm produsert av ROS: <https://nettros.no/ny-film-det-vises-ikke-utenpa/>.

Anorektisk (2017). Hun uttaler til *NRK* (2017) at åpenheten som fremvises i *Evig søndag* kan være medisin, men at «ingenting med virkning er uten bivirkning». Ifølge Senneset kan altså fortellinger om egenerfaringer bidra positivt til å forstå sykdommen, men at det ikke kan skje uten følger. Kritik rettet mot romanens triggende potensial er likevel av relativt lite omfang, spesielt i forhold til hvordan Meidells verk har blitt mottatt.

Blant anmelderkorpset er sjangerspørsmålet hyppig tematisert. I intervju med *Romsdals Budstikke* uttaler Myhre (2012) seg selv om dette. På spørsmål om boken er selvbiografisk forteller Myhre at hun heller vil kalle det en historie med utdrag fra en dagbok. I et portrettintervju med sosialdemokratiske *Dagsavisen* sier Myhre (2012) at benevnelsen roman ikke var selvsagt, og at hun selv har vanskeligheter med å plassere den da verket tilhører en sjanger som egentlig ikke finnes. Til *VG* har Myhre (2012) likevel uttalt: «Jeg er ganske sikker på at hun er meg». Myhre slår fast i intervju med podkastverten Wolfgang Wee (2019) at hun bruker seg selv mye under skriveprosessen, og at det kan oppleves som å skrive dagbok flere timer om gangen. Det intrikate sjangerspørsmålet viser seg å være en nøtt for flere, også for Myhre (2019) selv: «Boken er et eneste stort personlig problem, og det er det som er problemet. Jeg er problemet. Det høres kanskje kjedelig ut, og det kan det godt hende at det er også. Jeg vet ikke». Den selvkritiske, pessimistiske sjargongen som Myhre uttrykker her, er også gjenkjennbar fra romanens fortellerstemme.

I intervjuet med Wee (2019) reflekterer Myhre rundt måten hun arbeider på som forfatter. Hun forteller at hun ikke har satt seg inn i hvordan man «skal» skrive, og ikke er særlig opptatt av å gjøre det rett eller være flink. Ovenfor fant vi at kritikerne hadde utfordringer med å forholde seg til Myhre som forfatter. I forlengelse av dette forteller Myhre (2019) selv til podkastverten at hun ikke innfrir den typiske forfatterskikkelsen. Hun takket derfor nei Skrivekunstakademiet i Bergen, i frykt for å bli formet på den måten at man deler oppfatning med resten av miljøet om hvilken litteratur som er «bra» eller «dårlig». På spørsmål om hvordan hun forholder seg til anmeldelser, stiller hun seg kritisk til hvordan anmeldere settes opp på en pdestall, og understreker at kritikerne ofte er partiske og ikke innenfor den riktige målgruppen. Hun føler eget utgangspunkt som forfatter er dårlig i og med at hun allerede er satt i «bloggerbåsen». Myhre ønsker at folkets mening skal veie tyngre enn én enkelt anmelders. Dersom man ser til *Evig søndags* salgstill, kan man forstå forfatterens frustrasjon.

I etterkant av utgivelsen er det flere ganger reist spørsmål ved hvorfor Myhre har ønsket å skrive *Evig søndag*. Til *Vårt land* forteller Myhre (2012) at bloggingen og bokskrivningen først og fremst har vært selvterapi, men at publikum stadig har ønsket å lytte mer. Hun vil likevel ikke bli stemplet som en «psykisk helse-forfatter». Romanen skal være mer enn en «lærebok».

I forbindelse med mottakelsen av Tabuprisen blir romanens moralsk-politiske styrke trukket frem, og Myhre (2012, 21) beskriver i *Romsdals Budstikke* at det er «godt å få en bekreftelse på at jeg kan hjelpe flere enn meg selv med boka». Romanen blir stadig applaudert for å skape større forståelse omkring psykisk sykdom og spiseforstyrrelser. Det er altså et tungt fokus på romanens nytteverdi i mottakelsen, til tross for Myhres ønske om ikke å settes i bås, hverken som psykisk helse-forfatter, sinnablogger eller som vi skal lese, frontkjemper for feminisme. Myhre forteller at hun først og fremst ønsker å være forfatter, og bli respektert som nettopp det. Det er fremtredende hvordan hun vil distansere seg fra bloggøsferen, kvinnelighet og psykisk helse. Myhre (2012) forteller til *Dagsavisen* at hun føler seg mer respektert med en bok enn en blogg. Som Asplin (2021, 43) påpeker i sin masteroppgave viser litteraturhistorien at forfattere som tar opp problemstillinger angående kvinnen, blir knyttet til forestillinger om «det lave» og «trivielle», og nedvurderes i et «mannlig» litteraturfelt. I møte med litteraturkritikerne viser også historien at kvinnelige forfattere ofte blir avvist da det partikulære, private og intime faller utenfor et patriarkalsk kvalitetsbegrep, hvor det universelle, sublime og «mannlige» gir litteraturen tyngde, kvalitet og verdi.

Kjønn ble også et tema i et intervju med *Kvinnekraft*. Myhre (2013) beskriver i intervjuet hvordan mannens blikk kan ha en innflytelsesrik makt over henne:

Jeg husker en gang at jeg greide å snu hele idéen om å være sykkelig undervektig på grunn av en mann jeg hadde lyst til at skulle like meg. Han ble en inspirasjon til å se og føle meg bedre, på samme linje som at jeg ikke unner de rundt meg å se meg ødelegge meg selv.

Hvordan faktorer som andres blikk, forelskelse, sorg, sult og mat kan påvirke hverandre i en spiseforstyrrelse, kommer også tydelig til uttrykk i Myhres tredje romanutgivelse *Hver gang du forlater meg* (2016). Når Myhre blir bedt om å uttale seg om feminisme på et mer generelt grunnlag av journalist Aksel Kielland for det feministiske magasinet *Fett* (2012, 24), svarer hun:

Uff, feminisme synes jeg er kjedelig, og jeg stiller meg likegyldig til hele opplegget. Men kvinner og menn er satt sammen på ulike måter, uansett hvordan man vender og vrir på det. Menn må for eksempel løpe fortere og hoppe høyere enn jenter på barne- og ungdomsskolen. Det vet jeg at jeg var takknemlig for, og jeg baker gjerne noen boller som takk for det.

Her presenterer Myhre et noe overraskende lettfattelig og naivt syn på feminisme. Kanskje unngår hun å dykke ned i dype kjønnsstrukturer i frykt for å plasseres i enda en bås. I samme intervju viser Kielland hvordan Myhres selvframstilling har et feministisk potensial. Hvor andre anmeldere har hatt utfordringer med å forholde seg til Myhre som kompleks offentlig profil,

ser Kielland (2012, 22) «en ung, vakker kvinne som på tross av at hun mer enn gjerne lar seg fotografere, elegant unnviker pen fjes-fella. Man behøver ikke være medieiviter eller feminist for å se at det ligger et slags feministisk potensial et eller annet sted her». Kielland trekker frem hvordan Myhre mestrer ulike domener, og bryter med et sett av forventninger i det hun ikler roller både som forfatter, blogger, TV-profil, forsidepike og ung, kvinnelig stemme i den offentlige psykisk helse-debatten.

Kjønn og virkelighetslitteratur er også oppe til debatt i artikkelen «I skyggen av menn i brunst» (2016) i *Morgenbladet* av journalist Olaf Haagensen. Det moralske aspektet ved virkelighetslitteratur blir diskutert i forlengelse av Karl Ove Knausgårds *Min kamp*-bind, og Vigdis Hjorts roman *Arv og miljø* (2016). Haagensen (2016) undersøker, som overskriften indikerer, hva som foregår i virkelighetslitteraturens skygger av de store menn som: «kjemper med Kunsten og de store følelsene, fremfor alt Kjærligheten og Inspirasjonen, i enorme subliminger bare stagget av kanoniske og/eller mannlige sparringspartnere». I skyggen dukker Linnéa Myhre og *Evig søndag* opp, og i denne sammenheng trekker Haagensen (2016) direkte koblinger til både Knut Hamsuns *Sult* og sultmotivet i romanen:

Sulten i Myhres forfatterskap, og den mentale grensetilstanden som følger med den, har ingen romantiske konnotasjoner. Den er ikke også en sult etter ord eller berømmelse, den er bare kaloriangivelsene på en pakke lomper eller fiskegrateng, uten noen form for psykisk gevinst.

Haagensen leser Linnéas sult som konkret og fysisk. Sulten blir ikke på noen måte forherliget eller brukt som utgangspunkt for kunstnerisk skaperkraft, eller sett i forlengelse av andre behov og lyster, slik som den lir i *Sult*. Om Myhres forhold til Knausgård, som hun stilles opp imot hos Haagensen (2016), sier hun selv i et intervju med *Romsdals Budstikke* (2012) at hun ser opp til ham som forfatter, selv om hun synes bøkene hans er kjedelige og langtekkelig. Hun har heller ikke latt seg inspirere av Knausgårds skrivemåte i egne verk. Tvert om påpeker Haagensen (2016) hvordan Myhre, gjennom referanser til en kjent Hitler-forsker og en roman hvor hovedpersonen blir hjemsoekt av sin fars spøkelse, viser: «et nokså sofistisert *fuck you* til virkelighetslitteraturens fremste mann».

I debatten har vi lest hvordan Myhre selv stiller seg til spørsmål omkring romanens sjanger og nærhet til virkeligheten. Debatten er således et eksempel på hvordan forfatteren selv trer frem i utgivelsens paratekster (Sarrimo 2012, 65), som både bekrefter og forsterker romanens troverdighet. Myhre gir også uttrykk for at hun ikke vil plasseres i bestemte kategorier i frykt for å bli begrenset, noe hun allerede opplever å være. Her synliggjøres en tendens hvor forfatteren har behov for å forklare og korrigere feilaktige forestillinger om hennes

karakter (Sarrimo 2012, 73). Ovenfor leste vi likevel hvordan Hagen (2017) leste romanen på en skadelig måte, og dermed ansvarliggjorde Myhre som forfatter. Hvorvidt forfattere av virkelighetsnær litteratur kan stå moralsk til ansvar for verkets innhold er det delte meninger om, og er en debatt som gjør seg gjeldene i etterkant av Meidells debututgivelse.

3.2 Meidells *Ut ur min kropp*: tidligere forskning, anmeldelser og debatt

Debututgivelsen *Ut ur min kropp* av Sara Meidell kom høsten 2022. Allerede våren 2023 stod masteroppgaven til Lotte Flodin ferdig, hvor hun diskuterer Meidells verk. I det følgende vil Flodins funn bli gjennomgått, før profesjonelle kritikere og hobbyleseres anmeldelser av verket presenteres. Deretter følger et fremlegg av debatten som foregikk i svenske medier. Der Myhre er blitt prisgitt for sin åpenhet omkring psykisk helse og spiseforstyrrelser, blir Meidells verk fordømt av flere kritiske røster. Med bakgrunn i sultfremstillingen ble *Ut ur min kropp* anklaget for å være farlig. Det er likevel splittelse i mottakelsen, siden enkelte påpeker at fortellingen er en *ærlig* fremstilling av et liv med anoreksi. Årsaken til hvorfor mottakelsene av verkene til Myhre og Meidell får en så ulik respons, vil senere bli knyttet til hvordan sult fremstilles i de litterære verkene. Sultmotiviet kommer ellers mer eksplisitt til uttrykk i Meidell-resepsjonen.

For å finne frem til anmeldelser, intervjuer og artikler om utgivelsen, gikk jeg metodisk til verks ved å anvende databasene Pressreader og det Kungliga Biblioteket. I Pressreader fikk jeg 57 treff på søkeordene «Ut ur min kropp», sortert etter relevans.¹³ I det Kungliga Biblioteket sin database for svenske aviser ga søket «Ut ur min kropp» 269 treff.¹⁴ Materialet kan sorteres etter politisk farge, og det er gjort et utvalg som representerer de ulike kategoriene, herunder liberal, venstre, konservativ, sentrum og politisk uavhengig. De fleste og viktigste profesjonelle anmeldelsene fra regional og nasjonal dagspresse er gjennomgått. Disse anmeldelsene vokser siden ut i en større debatt om litteratur, spiseforstyrrelser og sult. Ettersom det er få utgivelser som i det hele tatt får oppmerksomhet i mediene, ansees den brede omtalelsen som et privilegium. Trolig bidrar også Meidells posisjon og offentlige karakter som kultureddaktør til verkets omfangsrrike omtale. På grunn av debattens enorme bredde har jeg foretatt et utvalg av leserinnlegg, kronikker, artikler og intervjuer, som belyser samtalens til tider polariserte posisjoner. Debatten omfatter hele det politiske spekteret, fra venstre til høyre. Valget av

¹³ Internettadressen til Pressreader: <https://www.pressreader.com/catalog>.

¹⁴ Internettadressen til det Kungliga Biblioteket: <https://tidningar.kb.se>.

materialet er også gjort med bakgrunn i oppgavens sentrale tema, som er sult, spiseforstyrrelser, litteratur og feminisme.

Det er som nevnt ti år mellom debututgivelsene til Myhre og Meidell. På denne tid har medielandskapet og kritikernes premisser endret seg betraktelig. I 2011 var det i hovedsak bokbloggerne som omtalte nyutgivelser, foruten om de tradisjonelle mediene. De nyere medieplattformene medfører et større ytringsrom for «amatørkritikere» (Vassenden 2023). Meidells utgivelse er for eksempel omtalt på X og Instagram.¹⁵ På Tiktok eksemplifiserer dessuten trenden «Booktok» hvordan tilpassede anbefalinger og rangering får karakterisere dagens vurderinger av litteratur. Jeg har likevel valgt å bruke bloggposter som utgangspunkt for analysen av hobbyleseres mottakelse av *Ut ur min kropp*. Bloggformatet lar seg sammenligne med Myhre-resepsjonen, og dessuten har sosiale medier som X snevre ordgrenser. Et enkelt Googlesøk på tittel, forfatter og «blogg» ga hele 1230 resultater. Treffene inkluderer *ikke* kun bloggtekster. Jeg sorterte ut fem relevante blogganmeldelser, hvor skribentene uttrykker sine subjektive lesninger av Meidells verk.

3.2.1 Tidligere forskning

I masteroppgaven «Måltidens ljus och hungerns rus; -kroppar, känslor och mat i *Bröd och mjölk* av Karolina Ramqvist och *Ut ur min kropp* av Sara Meidell» (2023) undersøker Lotte Flodin hvordan mat, følelser og kropp kan fortelle noe om kvinners relasjon til omverdenen. Dessuten aktualiserer tittelen den rusende sulten. Problemstillingen blir utforsket med utgangspunkt i affektteoretiske, feministiske og økokritiske perspektiver. Flodin påpeker hvordan utgivelsene fikk bred oppmerksomhet i svenske medier, hvor *Bröd och mjölk* mottok strålende anmeldelser, mens *Ut ur min kropp* ble møtt av en rekke kritiske stemmer. I analysen finner Flodin at fortelleren i *Ut ur min kropp* fra barndommen av knytter både klær og mat til noe avskyelig og ekkelt etter en situasjon hvor hun avbildes av en mannlig aktør, også kalt «jegeren». Leseren følger fortellerens forhold til menn gjennom livet, som hos Meidell refereres til som «jegeren», «krigeren» og «den kulturelle». Flodin viser hvordan de mannlige aktørene overskrider fortellerens grenser på ulike måter. Som følge av de grenseoverskridende erfaringene, forstår Flodin sulten som et forsøk på å sette grense mellom subjektet og hennes kroppslige behov. Uten at begrepet *kontroll* anvendes eksplisitt i denne sammenheng, er det denne mekanismen det er snakk om når fortelleren etterstreber å opprettholde grenser: «För att behålla kroppen intakt behöver alltså protagonisten hålla hungern på utsiden av kroppen» (2023, 23). Behovet

¹⁵ Det sosiale mediet X er tidligere kjent som «Twitter».

for kontroll blir senere koblet til et driv etter selvstendighet, uttrykt gjennom følelsen av hat. Det sterke hatet skaper et *vi*, fordi fortelleren deler følelsen med flere skrivende, sultende kvinner. *Ut ur min kropp* blir lest som protest og motstand, også fordi fortelleren inkluderer litteratur, journalistikk, vitenskap og religion i sin fortelling om sulten. Flodins forståelse av sult i Meidells verk vil legges til grunn og videreutvikles i denne oppgavens kommende analyse.

3.2.2 «en provocerande skildring av att leva med anorexi»

Anmeldelsene profesjonelle kritikere skiller seg betraktelig fra Myhre-resepsjonen i henhold til det moralsk-politiske vurderingskriteriet. Redaktør for kulturnyhetene i allmennkringkastingen SVT, Per Andersson (2022), skriver i sin anmeldelse av *Ut ur min kropp*: «Ännu mer övertygad är jag att den kommer att bli en självskadebibel för flickor». Dette er et hyppig gjengitt sitat i debatten. Andersson bekymres for hvordan (jenter) kan inspireres i negativ forstand, altså bli trigget, av å lese Meidells beretning. Anmelderen (2022) skriver også at Meidell har påtatt seg et tungt forfatteransvar. Hvorvidt forfattere kan ansvarliggjøres for innholdet i litteraturen er et omstridt spørsmål (Pedersen 2017). Forfatter og blogger for kvinnemagasinet *Elle*, Sandra Beijer (2023), skriver sin anmeldelse etter den opphetede debatten har lagt seg. Derfor velger kanskje Beijer (2023) en løsning hvor hun advarer, samtidig som hun vurderer verket som kunst: «Först en triggervarning. Inlägget kommer handla om ätstörningar. Sedan ett förtydligande: detta är en bokrecension och inte en recension av en ätstörning». Beijer unngår dermed å legge direkte press på forfatterens moralske ansvar. Forfatter og journalist for *Norrländska Socialdemokraten*, Jan Bergsten (2022, 18), synes verkets styrke er innenfra-perspektivet, men bekymrer seg samtidig for hvordan teksten kan bli lest: «Läsaren får en inblick i en anorexisjuks tankegångar kring självvälten, och det är interessant, men risken är att boken blir en inspirationskälla för en **yngre publik**, en bibel för anorektiker» (min utheving). Bergsten gir uttrykk for lignende kritikk som Andersson (2022) presenterer. Kritiker for uavhengige og liberale *Sydsvenskan* Anna Hellsten (2022), skriver i motsetning til Andersson (2022) og Bergsten (2022) at Meidells verk *ikke* er særlig farlig: «hennes bok är ur det perspektivet både modig och lite farlig, där självsvält inte bara skildras som ett elände utan också som något vackert och ändamålsenligt». Hellsten (2022) ser seg samtidig nødt til å forsvare både verket og sin egen lesning: «Är 'Ut ur min kropp' en handbok i hur man får bukt med sin ätstörning? Nej. Är det formidabelt drabbande läsning? Ja, just därför». Kritikeren påpeker at teksten til Meidell aldri lover leseren noen svar eller innsikter utover seg selv.

Til tross for at Andersson (2022) og Bergsten (2022) bedømmer verket som potensielt farlig, er anmelderne positive til verkets estetiske kvalitet. Andersson (2022) skriver for

eksempel: «'Ut ur min kropp' är en skarp, hård skildring av ett liv med aktiv anorexia, mycket vackert skriven, helt genomsyrad av den aktiva anorexians värdesystem». Legg merke til hvordan Andersson Leser anoreksien som en integrert del av fortellerstemmen, og ikke som et tillegg til eller motstander av den. Også Carolina Olsson (2023), anmelder for *Katolsk Magasin*, er begeistret for verkets litterære kvalitet: «Texten är poetisk och medryckande, att sträckläsa den är ingen svårighet. Allt från barndomens löpning, hennes utsvävande liv som ung vuxen och hur hon blir mamma berättas på ett sätt som är unikt för Meidell, med originalitet och rikedom». Olsson skriver i likhet med Beijer (2023) anmeldelsen i etterkant av debatten, og er avslutningsvis usikker på om verket skal rises eller roses. Hun faller ned på en mellomløsning:

Jag tror man måste göra bägge delar, anorexi är ett helvete men tydligen också en himmel för Meidell. Och om det är sanningen måste det väl få lov att sägas? Ge boken en orange varningstriangel – den måste få lov att skrivas men, och detta är viktigt, den måste inte läsas. (Olsson, 2023)

Når Olsson påstår at bokomslaget burde inneholde en varseltrekant, ansvarliggjøres samtidig leseren. Også litteraturkritiker Maria Andersson Voger (2022, 9), som skriver for liberale *Dagens Nyheter*, er positiv til verkets litterære kvalitet: «Många har genom åren berättat om att leva med ätstörningar, men jag vågar hävda att ingen har gjort det som Sara Meidell. [...] Berättelsen är vindlande poetisk med metaforer som följeslagare genom det liv som gestaltas». Voger mener Meidells verk bryter med tidligere beretelser om spiseforstyrrelser, blant annet fordi hun ikke finner en «vanlig» dramaturgi, med et fall og en løsning. Teksten tilbyr ikke svar på hvordan man blir frisk fra anoreksi, som medfører at leseren unngår både «pekpinnar och sensmoral» (2022, 9).

Den svenske forfatterinnen og litteraturkritikeren Sara Abdollahi skriver under overskriften «Sara Meidell berättar effektivt och osentimentalt» (2022) i liberale *Göteborg-Posten*:

Det är också knepigt med böcker vars uppkomst börjar i sociala medier. Påfallande ofta blir resultatet hafsigt. Men trots att Meidell fick idén till boken efter att hon i några inlägg delat med sig av sin personliga kamp och upptäckte hur många andra svältande «systerar» som fanns därute, är texten välskriven.

Abdollahi roser teksten for å være velskrevet, men nedvurderer også en «sjanger» som kan knyttes til internett og sosiale medier. Slik Abdollahi uttrykker seg er boken velskrevet *til tross* for prosjektets utgangspunkt, ikke som følge av. I sitatet påpeker også anmelderen hvordan Meidell løfter sultmotivet på et nivå som setter fortelleren i relasjon til andre kulturhistoriske kvinner. Kritiske røster rettet mot virkelighetslitteraturen vil trolig hevde at dette kontekstuelle

grepet løfter verkets kvalitet. Asplin (2021) finner nemlig at fremtredende anmeldere besitter en idealhierarkisk oppfatning, der litteraturen skal være depersonalisert. Tendensen viser at når innholdet er for selvbiografisk, går dette på bekostning av kritikervurderingene. Bergsten (2022, 18) er blant dem som synes de selvbiografiske momentene svekker verkets potensial: «Sara Meidell är en driven skribent som gärna får skriva fler böcker, men i denna är hon alltför fången i sin egen avbild i den där förgyllda ramen på omslaget». Den kritiske tilnærmingen kan leses i forlengelse av begrepet «intimitetssamfunn» (Pedersen 2017), og en holdning som antyder at forfatteren ikke evner å distansere seg fra personlige erfaringer i fiksjonen. Beijer (2023) mener på en annen side at referansene står i veien for lesningen: «Texten druknar i anekdoter om andra kvinnliga författares ätvanor. Den druknar i vad läkarna skriver i hennes journaler och den druknar framförallt i blommigt dekorerade meningar fulla av adjektiv». Anmelderen ønsker seg *mer* av Meidells personlige sykdomsfremstilling, i motsetning til Bergsten (2022).

Sjangerspørsmålet kommer sjelden konkret til uttrykk i mottakelsen. Likevel trekkes linjer til ulike sjangertrekk, heriblant *dagboken*. Abdollahi (2022) henviser til dagboken allerede i anmeldelsens introduksjon. Denne sorteringen antyder noe omkring avstanden mellom tekst og leser. Dagboken er en svært privat og intim sjanger der fortelleren utleverer sine faktiske livserfaringer, og kan betro sine dypeste tanker og følelser (Skei 2018). Sjangeren har vært enormt viktig for kvinner, ettersom de tradisjonelt sett har hatt få muligheter til å delta aktivt i samfunnslivet. Beijer (2023) beskriver ikke verket som dagbok, men påpeker et typisk trekk ved sjangeren: «När författare skriver utan tanke på vem som ska ta emot dem när de faller kan magi ske». Det er underforstått at anmelderen mener verkets innhold bryter tabubelagte tema, ettersom «magien» skapes når forfatteren ikke skriver med en målgruppe i sikte. Abdollahi (2022) skriver også hvordan boken kan leses som *memoar* over fortellerens sulthistorie. Sjangerantydningene i resepsjonen reflekterer en flerfoldig nærhet mellom tekst og forfatter, tekst og leser, samt tekst og virkelighet. Faktorene styrker verkets oppriktighetskriterium, og bidrar gjerne til at forfatter og litteraturkritiker Abraham Martina Lowden (2022) som skriver for uavhengige og konservative *Svenska Dagbladet*, leser verket som en «provocerande skildring av att leva med anorexi». Som Lowden påpeker leder ikke teksten vei ut av anoreksien. Meidells forteller er trofast mot sulten, og man finner tilsynelatende lite av den typiske ambivalensen som ofte opptrer i sykdomslitteratur om spiseforstyrrelser.

Det er vanlig å forstå spiseforstyrrelser i sammenheng med blant annet kjønn, alder, livssituasjon, selvbylde, kroppsmisnøye, skjønnhetsidealer, vektindustrien¹⁶, tabu og skam. De utløsende og opprettholdende faktorene i en spiseforstyrrelse er gjerne flere og sammensatte, men hos Meidell er det særlig én faktor som står i sentrum, nemlig sulten. Dette gjenspeiles i resepsjonen, som Lowden (2022) for eksempel påpeker: «Som titeln antyder är bokens centrala tema inte kroppen, än mindre maten eller vikten. Ämnet är svält och nästan svärmiskt skildrar berättaren sin upplevelse av dess olika faser». Referansene som Meidell fletter inn i beretningen, blir av Abdollahi (2022) beskrevet som «svältens idéhistoria». Fortellingen formidler den anorektiske erfaringen fra et så lojalt innenfraperspektiv at Andersson (2022) sammenligner sykdommen med andre former for avhengighet: «den rutinerade missbrukaren säger att hon har det under kontroll, hon har skaffat sig expertkunskap på att styra sin egen självsvalt». Kritikeren fremhever den manglende kontrollen mange mennesker som lider av anoreksi forfekter at de har. Paradokset mellom påstått kontroll og faktisk kontrolltap kan være vanskelig å få øye på hos Meidell grunnet sykdomsuttrykket. Også Beijer (2023) er fascinert over den mystiske sulten: «Det finns något kittlande i tanken att få välkomnas in i en anorektikers hjärna». Likevel savner anmelderen et *hvorfor*. Hvorfor velger fortelleren sulten så tidlig i livet: «För vad det är som sker där vid åtta års ålder och som sedan pågår varje sekund, varje timme i Saras liv?» I Maria Andersson Vogels (2022) anmeldelse for uavhengige og liberale *Dagens Nyheter*, stilles det i denne sammenheng spørsmål ved hvorvidt sulten representerer en faktisk motstand mot et patriarkalsk samfunn, eller om spiseforstyrrelsen er en konsekvens av kjønnede forventninger.

Anmeldelsene av de profesjonelle kritikerne viser kun starten på en rekke beskyldninger rettet mot verkets potensielt triggende fremstilling av sult. Samtidig får *Ut ur min kropp* mer bekreftelse enn *Evig søndag* når det gjelder estetisk kvalitet. I mottakelsen tas også verkets biografiske opphav som en selvfølge, og blir blant anmelderne knyttet til dagboken og memoaret. At sjangerspørsmålet ikke diskuteres slik som i Myhre-resepsjonen, har trolig sammenheng med forlagets (Nordstedts 2022) annonsering av *Ut ur min kropp* som en «sann berättelse». Verket mottar ellers i liten grad berømmelse for dets nytteverdi, selv om beskrivelser som «ærlig» og «ekte» opptrer. Dessuten blir Meidell som forfatter i mindre grad enn Myhre knyttet til andre medieplattformer.

¹⁶ «Vektindustrien» er en samlebetegnelse, og omfatter aktører som selger produkter som reklamerer for vekttap, og tjener store penger på at mennesker ikke føler seg komfortable i egne kropper (Ahlsdotter, Nielsen og Hård 2012).

3.2.3 Hobbyleseres mottakelse av *Ut ur min kropp*

I hobbylesernes omtaler av Meidells *Ut ur min kropp* er det mindre konfrontasjon med de profesjonelle kritikerne, enn hva vi fant i Myhre-resepsjonen. Verket blir lest virkelighetsnært, og sult- og rustematikken blir behandlet av flere hobbylesere. Særlig verdsettes verkets estetiske kvaliteter. Dessuten får den offentlige mediedebatten også plass i hobbylesernes mottakelser av debututgivelsen.

Felicia (2022) bak bloggen *Ordligare* roser *Ut ur min kropps* litterære kvaliteter: "Metaforerna haglar och dom är i världsklass. [...] Det finns en mörk, sällsam poesi som rinner som blodådror under textens tunna hud, jag kommer gå tillbaka in i Sara Meidells mörka spegelvärld bara för att få umgås med syntaxen". Det samme gjør Saga Nordwall (2023) bak *Dagensbok*: «Meidells språk är skarpt och precist. Inget dödkött, inget överflödigt hull i texten heller». Oppvurderingen av tekstens estetikk sammenfaller med de profesjonelle kritikernes anmeldelser. Fanny Åström (2023), forfatter av bloggen *Kom i kontakt med ditt inre hat*, er også begeistret over verkets språklige formidling: «Det jeg tar med mig från Meidells bok är själsvältens karaktär av missbruk, som jag tycker skildras med en tydlighet jag inte sett förut». Åström påpeker verkets overbevisende virkning. Også kvinnen bak *Föken Gröns Blogg* (2022) leser fortellingen som troverdig: «Det känns ocensurerat, naket och utan pekpinnar». «Fröken Grön» (2022) opplever ikke teksten som belærende, og hun forstår verkets sjanger som virkelighetsnært: «Självb biografisk material brukar oftast publiceras retrospektivt, det vill säga när personen i fråga har kommit ut `på andra sidan` och kan se tillbaka på händelserna med en viss distans, men den här boken skrivs direkt ur sjukdomsperspektivet». *Dagensbok* (2022) påpeker også verkets sjanger, og hvordan oppriktigheten påvirket hennes interesse som leser:

Men boken kallas inte `roman`, det är ett verkligt liv som ligger utfläkt på sidorna, inklusive journalanteckningarna från både då och inte så länge sedan, och det är svårt att inte vilja veta mer om det som inte sägs men som måste finnas där.

Formuleringen «ett verkligt liv» indikerer at *Dagensbok* leser Meidells biografi inn i teksten.

Flere av hobbyleserne påpeker verkets moralsk-politiske virkning i positive ordelag. «Fröken Grön» (2022) skriver at hun leste ferdig boken på et par timer, og at den: «bjuder på en läsoplevelse som både är drabbande, skrämmande, insiktsfull og lærorik». Leseren er også uenig med kritikerne som hevder at fortellingen kan være triggende, da hun mener fortellingen synliggjør kompleksiteten i sykdommen for et samfunn som fortsatt virker å tro at anoreksi utelukkende skyldes skjeve skjønnhetsidealer og kroppsfixering. Også Felicia bak *Ordligare* er uenig i beskyldningene rettet mot *Ut ur min kropp* som en farlig og triggende bok. Felicia

opplever at Meidells verk bryter med tidligere litterære fremstillinger av spiseforstyrrelser: «Framförallt är jag otroligt trött på den linjära 'jag-blev-sjuk-jag-kämpade-och-sen-blev-jag-frisk-och-allt-är-bra-nu'-bilden'» (Felicia 2022). Hobbyleseren skriver seg med dette inn i rekken av anmeldere som omtaler beretninger om spiseforstyrrelser som et kjedsommelig tema, og en «sjanger» (Bernhardsson 2009) man får nok av. Nordwall skriver også på *Dagensbok* under overskriften «Läses på egen risk» (2023), om hvordan hun plasserer Meidells utgivelse i sin bokhylle:

Den står i min biografisektion Olyckliga flickor [...] där skönlitteratur och facklitteratur blandades, där de verkliga deprimerade, anorektiska, självdestruktiva unga kvinnorna fick stå jämte sina fiktiva systrar, där de gick in i och ut ur varandra. Den farligaste litteraturen jag vet, den som borde stå i giftskåp bakom dubbla lås, den som drog in mig och drar in mig. Och där hör Sara Meidells bok otvivelaktigt hemma.

Ut ur min kropp blir av Nordwall ubønhørlig knyttet til en egendefinert «sjanger», som ligner det Bernhardsson ville kalt «anoreksiromanen» (2009). Nordwall anser dessuten Meidells verk for å være farlig.

Utenom Nordwalls (2023) lesning av *Ut ur min kropp*, forsøker hobbyleserne i stor grad å se debatten fra ulike sider, og den nevnes i samtlige blogganmeldelser. Lars Westerberg (2022) skriver til eksempel: «Att ett ämne är laddat och att boken kan få farliga konsekvenser är knappast en invändning. Men det utplånar naturligtvis inte heller rätten till kritiska invändningar». Westerberg forsvarer både forfatterens og kritikernes ytringsrom. Åström (2023) skriver på *Kom i kontakt med ditt inre hat*, at hun er delt i sin oppfatning. Hun kan forstå at boken kan være triggende for de som er berørt av spiseforstyrrelsesproblematikk, samtidig som hun ser verdien av å skildre sykdommen fra et innenfraperspektiv. Blant hobbyleserne kommer også ulike idéer om spiseforstyrrelser frem. Westerberg (2022) opplever lesningen interessant fordi han får innsikt i drivkreftene bak selvsult: «Varför testar man och vid vilken punkt förlorar man kontrollen». Bloggeren knytter altså sult til kontroll, og skriver videre at han tviler på at ønske om et vakkert utseende er den største drivkraften bak selvsult. *Ordligare* (2022) hevder som nevnt at *Ut ur min kropp* er en viktig bok, og tror det er store mørketall i befolkningen: «Ätstörningar är en pandemi, en direkt konsekvens av hur vi kopplar ihop kropp, mat och identitet, och jag har en teori om att många fler än dom diagnostiserade lever med mat och träning som diktator över sin egen självkänsla». Disse hobbyleserne kobler verkets tematikk til en offentlige samtale om sult og spiseforstyrrelser.

I gjennomgangen av hobbylesernes anmeldelser av *Ut ur min kropp* finner vi en oppvurdering av verkets estetiske kvaliteter. Der er også vilje til å se flere sider av debatten,

selv om noen hobbylesere («Fröken Grön» 2022; Felicia 2022) er direkte uenige med at verkets innhold er triggende. I tråd med de profesjonelle kritikere hevder likevel Norwall (2023) at verket *er* farlig. Til tross for innvendingen virker Asplins (2021) kriterier om oppriktighet og nytteverdi å være oppfylt for de fleste av blogganmelderne. Det påpekes også hvordan Meidells verk bryter med tidligere litterære fremstillinger av spiseforstyrrelser, samtidig som et par av leserne (Felicia 2022; Nordwall 2023) nevner «sjangeren» som med Bernhardssons (2009) terminologi kalles «anoreksiboken».

3.2.4 «Allt som sägs kan och kommer att användas emot dig»

Det fulgte en polarisert debatt i svenske medier etter utgivelsen av *Ut ur min kropp*. I det følgende vil sentrale posisjoner i debatten presenteres. Debatten fremlegges ikke kun for å vise hvordan spiseforstyrrelser og sult kan være et kontroversielt tema i litteraturen, men også fordi debatten er et eksempel på hvordan det «private blir politisk». Fra et kritisk-feministisk standpunkt er debatten et tveegget sverd. På den ene siden kan *Ut ur min kropp* fungere som sosialt og politisk sprengkraft, mens litteraturens estetikk svekkes i det teksten på samme tid reduseres til meningsinnhold. Nedenfor ser vi hvordan en litterær berettelse om selvsult kan få kraftige reaksjoner. Debatten blir tatt opp i en rekke regionale og riksdekkende aviser og magasiner.

Debatten om virkelighetslitteratur aktualiserer forfatterens moral og etiske ansvar. Litteratur- og teaterkritiker Mikaela Blomqvist (2022) er klar i sin tale når hun skriver for uavhengige og liberale *Göteborgs-Posten*: «I 'Ut ur min kropp' framställer Sara Meidell den sjukligt avmagrade kroppen som erotiskt begärlig. Boken liknar mest ett reklamblad för anorexi, och det borde vara kritikens uppgift att uppmärksamma detta». Meidell anklages av Blomqvist for å romantisere anoreksi i sin fremstilling, noe som fryktes å virke forlokkende på sårbare lesere. Blomqvist (2022) går langt i å hevde at litteraturen bør innbefatte noen forbehold, når hun konstaterer at «Alla historier är inte värda att berätta». I debatten om virkelighetslitteratur representerer Blomqvist den posisjonen som hevder at moralske overtramp går kraftig på bekostning av verkets estetiske verdi. I en senere artikkel i *Göteborgs-Posten* understreker Blomqvist (2022) at hun aldri kalte boken farlig:

Det tycker jag inte att den är – jeg tycker att den är dårlig. Självklart anser jag att man ska få skriva om erfarenheter av anorexi och missbruk och rökning och vad som helst. Däremot är det inte självklart att alla sådana berättelser är intressanta eller värda beröm.

Hvilke faktorer Blomqvist faktisk legger til grunn for sin vurdering blir etter hvert noe utfordrende å identifisere. Kultursjef for uavhengige og liberale *Expressen*, Victor Malm (2022), stiller seg bak Blomqvist (2022) når han kritiserer Meidell for å bruke anoreksi som metafor på en romantiserende måte. Også journalist for uavhengige og liberale *Sydsvenskan* Sara Berg (2022), er tydelig på at hun anser verket som farlig. Berg (2022) er samtidig åpen om sin egen forhistorie med anoreksi: «Vi andra då? Vi som redan känner till allting som står skrivet, utan att behöva läsa en rad? För oss är den livsfarlig. Det var länge sedan jag var så sugen på att sluta äta som nu». Debattantene er samstemte i å hevde at *Ut ur min kropp* ikke oppfyller det moralsk-politiske vurderingskriteriet. Kanskje litt overraskende får disse støtte av organisasjoner som arbeider med og mot spiseforstyrrelser.

En mor som er pårørende forteller til *SVT Nyheter* (2022) at boken er gjennomgående full av såkalte «triggere», og hun ønsker at Norstedts trekker tilbake utgivelsen. Moren blir i samme artikkel støttet av Riksföreningen mot ätstörningar, også kalt «Frisk & Fri». På organisasjonens hjemmesider etterlyses personlige beretninger og erfaringer med spiseforstyrrelser.¹⁷ Frisk & Fri arbeider spesifikt med å løfte frem pasienthistorier for å påvirke helsevesenet og beslutningstakere. Likevel blir det ifølge organisasjonen feil når Meidell skriver en fortelling om anoreksi. Litteraturviter og kritiker Sven Anders Johansson (2022) skriver i uavhengige og sosialdemokratiske *Aftonbladet*, at han tror innvendingene mot Meidells verk handler om forventningene som er knyttet til sykdomsberetninger, hvor dramaturgien forutsetter at offeret gjennomgår en slags moralsk utvikling. Når fortellingen ikke tilbyr et svar på problemet blir meningsløsheten for vanskelig å bære, selv for dem som ikke berøres direkte. Fortelleren bryter dermed med det Johansson (2022) kaller et «idealistisk offer», da hun hverken er tilstrekkelig svak, takknemlig eller angerfull. Han kommer også med en tydelig litterær og politisk oppfordring: «Vill man verkligen arbeta för att färre människor missbrukar eller svälter sig själva till dödens rand måste man lyssna också på de förklaringar och berättelser man finner motvilja inför» (Johansson 2022). Kultursjef for *Svenska Dagbladet* Lisa Irenius (2022), uttrykker at debatten etter utgivelsen gir henne håp. Hun sender med denne uttalelsen et stikk til Meidell (2022), som i *Aftonbladet* skrev: «Jag tappar tron på vad litteratur får vara». Irenius (2022, 2) anser debatten som interessant, og tar selv standpunkt: «Det handlar inte om att boken i sig är farlig, utan att den, när den läses utifrån vissa erfarenheter, kan bli farlig om den fungerar som 'thinspiration', inspiration till självsvält». Selv skriver Meidell (2022) at hun opplever å måtte forsvare sitt eget talerom og retten til å stå i sin egen erfaring.

¹⁷ Internettadressen til organisasjonen Frisk og Fri: <https://www.friskfri.se/opinion/>.

Ifølge Sarrimo (2012, 68) er dette en vanlig reaksjon når forholdet mellom forteller og forfatter blir lest virkelighetsnært. Kanskje ante Meidell på forhånd at utgivelsen ville få reaksjoner, i og med at *Ut ur min kropp* (2022, 9) innledes med Mirandaadvarselet: «Allt som sägs kan och kommer att användas emot dig».

Litteraturviter Johansson (2022) innleder sin artikkel med selve kjernen i diskusjonen: «Ska man bedöma ett konstverk för vad det är eller vad det gör?». Blomqvist (2022) forsøker å favne om begge disse kriteriene i sin fordømmelse av *Ut ur min kropp*: «Stilens skönhet är en direkt följd av tankens skönhet». Premisset blir da å bedømme hvilke tanker som herav kvalifiseres som skjønne, og dermed verdige som litterære motiv, skal vi tro Blomqvist. Bernhardssons (2009) og Asplins (2021) funn viser at litteratur skrevet av unge kvinner og influensere kommer relativt dårlig ut blant kritikerne i dette henseendet. Bernhardsson (2023) ble selv intervjuet i forbindelse med Meidell-debatten, hvor hun til *Svenska Dagbladet* uttalte at *Ut ur min kropp* er eksempel på et kompromissløst innenfraperspektiv om en pågående sykdomstilstand, som er nokså ulik tidligere litterære fremstillinger av spiseforstyrrelser. Ovennevnte Malm (2022) skriver også i *Expressen* at Meidells verk utfordrer etablerte normer. Malm (2022) setter Meidell-debatten inn i en større kontekst omkring kunstens overordnede mål: «Tendensen mot gränslös pluralism finns inbyggd i den moderna konstens gränsöverskridande natur. [...] Har vi slutat betrakta detta som ett av konstens höga ärenden? I så fall borde vi ha ett samtal om vad det innebär». Det provoserende blir av Malm brukt som et argument for at verket kvalifiserer til meningsfull litteratur, til tross for at han på sett og vis er enig med innvendingene til Blomqvist (2022). Forfatter Caroline Ringskog Ferrada-Noli som skriver for venstre- og miljøorienterte *Dagens ETC*, virker å nærme seg Malms kunstsyn i artikkelen «Kanske är vi besatta av att korrigera kultur för att vi inte kan förändra något på riktigt». Ferrada-Noli spør om debatten er et tegn på at kritikerne føler seg maktesløse i møtet med *Ut ur min kropp*. Leserens avmaktsfølelse skal likevel ikke gå utover litteraturens spillerom: «man glömmer att det är i litteraturens värld det sjuka, depraverade, perversa kan få finnas. [...] Men det är inte historien som är farlig – det är världen den reflekterar» (Ferrada-Noli 2022). Kunsten er slik sett fri for moralsk ansvar, ifølge kronikøren. Kunstkritiker Sinziana Ravini (2022) stiller seg i *Aftonbladet* eksplisitt bak Malms (2022) argument i debatten: «Konstens höga ärende är ju att gå mot strömmen». Ravini (2022) stiller også spørsmålsteget ved Blomqvists (2022) innvendinger, selv om hun lenge har betraktet kritikerne som en av Sveriges skarpeste. *Ut ur min kropp* blir av Ravini (2022) lest som en motstandsberettelse: «... en sjukdomsroman som ser ätstörningar som både giftet och botemedlet». Selv forteller hun om egenerfaring med spiseforstyrrelser fra tenårene.

Også litteraturviter og kritiker Hedvig Ljungar (2022, 22) aktualiserer forholdet mellom litteratur og virkelighet under spalten «Under strecket» i *Svenska Dagbladet*. Ljungar peker på Norstedts kategorisering av *Ut ur min kropp* som «sann berättelse», og hvordan disse to ordene på sett og vis står i motsetningsforhold til hverandre. I mottakelsen blir verket i stor grad forbundet med forfatterens biografi, og dette ser Ljungar (2022) i et kjønnsperspektiv: «Påfallande i receptionen är utöver detta perspektiv att författaren skrivs ihop med texten på ett sätt som för tanken till hur manliga kritiker under 60- och 70-talet betecknade en viss typ av texter författade av kvinnor som 'bekännelselitteratur'». At beskrivelser som «modig» og «ærlig» opptrer i anmeldelsene, tyder på at kritikerne sammenkobler relasjonen mellom forfatterens bakgrunn og tekstens innhold. Ljungar skriver om hvordan den mannlige fortelleren i større grad blir separert fra verket, og at mottakelsen av *Ut ur min kropp* slik bekrefter den patriarkalske ordningens posisjon i den litterære samtalen.

Sult står i sentrum for debatten. Som vi har sett i anmeldelsene blir sulten knyttet til rus. I Blomqvists (2022) kritikk av boken, knyttes rusen til den euforiske følelsen som den langvarige sulten kan medføre. Meidell (Wickberg 2022) forteller selv i portrettintervju med kulturmagasinet *Opulens* at hun like gjerne kunne ruset seg på andre midler, og at det har hun også gjort, slik det kommer frem i *Ut ur min kropp*. I samme intervju trekker hun i tvil om menn som skriver om egne erfaringer, misbruk og psykisk uhelse, blir stilt til ansvar på samme måte. Meidell (2022) er også tydelig på at «Feminism är utgångspunkt i allt jag gör». Også professor i historie og lektor i kjønnsstudier Sara Edenheim (2022), ser debatten i et kjønnsperspektiv når hun gir uttrykk for sitt synspunkt i liberale *Helsingborgs Dagblad*. Edenheim (2022) beskriver anoreksi og spiseforstyrrelser som vår tids store kvinnesykdommer. Hun tror Meidells beretning blir oppfattet som at forfatterinnen tar til orde for spiseforstyrrelsen. Det synes som Meidells skildringer av sultens «positive» virkninger skremmer mange. Edenheim (2022) skriver at fortelleren i teksten ikke bærer diagnosen på den «riktige måten», og at kravet på hva anorektikeren bør føle er mer moralsk enn medisinsk. Fortelleren representerer ikke et «ideal-offer», og sulten utgår ikke fra de typiske forklaringsmodellene til en spiseforstyrrelse:

Den vanligaste förklaringen till kvinnors självsvalt – ett yligt behov att anpassa sig till ett omöjligt kroppsideal – är just yligt och därför ofarlig att utgå från. Den är «lagom» feministisk i sin kritik av samtidens kvinnoideal, men innebär samtidigt att kvinnor, återigen, ses som lättpåverkade. (Edenheim 2022)

Ifølge Edenheim kan debatten i seg selv bidra til å forsterke et begrensende og normativt syn på kvinner og spiseforstyrrelser. Dessuten kan anklagene om bokens triggende innhold tyde på

en mistillit til og nedvurdering av leseren, fremfor tro på at teksten kan støtte berørte, pårørende og den gjengse leser med identifisering og opplysning.

Det er flere med Edenheim som evaluerer debatten ut fra et kjønnsperspektiv. Spaltist og medieprofil Anna Cecilia Wallin Blomberg (2023) skriver i *Expressen* at kvinner må «Sluta oppfostra andra kvinnor». Blomberg argumenterer for at samfunnet ikke må anse kvinnen som skjør, og at leseren selv må ta ansvar for hvilke skildringer hun velger å ta inn. Som uttalt feminist peker hun på et av debattens paradokser: «Och det mest tragikomiska i kråksången är att när man som mest försöker `skydda` kvinnor från allt man skyller på är patriarkalt förtryck själv betar sig väldigt... *patriarkalt*» (Blomberg 2023). Det patriarkalske er noe Meidell (2022) tar avstand fra når hun forsvarer sin rett til å sulte seg i intervju med kulturmagasinet *Vi*:

Svälttillvaron ger mig en känsla av enorm styrka, självständighet, individualism och frihet. [...] När andra (läs patriarkatet) krävt att hon ska vara en kropp med allt vad det innebär, så har hon ställt sig utanför och vägrat gå med på att behöva det andra människor behöver.

Intervjuet skapte reaksjoner, og kronikør for *Aftonbladet* Lotta Illona Hyvönen (2022), skriver for eksempel på X at lesningen er en «smittekilde» og kobler innholdet til pro-ana-fenomenet.¹⁸ I intervju med den sosialdemokratiske lokalavisen *Gotlands Allehanda*, kritiserer Meidell (2022) trigger-retorikken for å skape et bilde av kvinner som «blanke papper som bara färgas in, helt motståndslöst». Dessuten forsvarer Meidell verket ved å understreke at hun har skrevet en litterær fortelling, og ikke selvhjelp eller en håndbok om spiseforstyrrelser. *Ut ur min kropp* har altså ikke et direkte didaktisk oppdrag, selv om det for mange har vist en ny, tabubelagt måte å forstå sult på. Spesialistsykepleier Elise Nilsson (2022) skrev debattinnlegg for *Dagens ETC* i forbindelse med debatten, hvor hun bekjenner å selv ha lidd av anoreksi. Nilsson (2022) mener *Ut ur min kropp* er en autentisk gestaltning av sykdommen, og advarer kritikerne: «Gå inte sjukdomens väg och krymp oss till det mätbara. Förminska oss inte till `smalhetsideal`, `duktiga flickor`, `gener`». Nilsson leser Meidells beretelse som én av flere kvinnelige lidelser gjennom historien, hvor forfatteren evner å formidle at sykdommen handler om (u)trygghet, kontroll og autonomi.

Det fremgår en rekke forestillinger om spiseforstyrrelser i debatten. Berg (2022) har egenerfaring med anoreksi, og skriver for eksempel: «Anorexia är en smittsam sjukdom och en sjukdom som hämtar näring ur andra anorektikers upplevelser. Varje ätstörd person har

¹⁸ Liselotte Carlsen Rymoén og Tora Sandra Ausland Omdal definerer pro-ana i sin hovedoppgave «Pro-ana på godt og vondt» som: «nettsteder og digitale samfunn som omhandler anoreksi og spiseforstyrrelser, ofte i form av blogger, innlegg, diskusjonstråder, chatterom og bilder» (2022, 6). Ofte har nettstedene en aksepterende holdning til spiseforstyrrelsesatferd og mindre fokus på bedring.

tusentals knep, men man hungrar alltid etter fler». Det triggende ved selvsulten blir igjen aktualisert. Berg (2022) mener også at forfattere bør kunne skrive om anoreksi, men må unngå beskrivelser om veien inn i sulten: «... om euforin, lättheten, renheten och känslan av att vara oövervinnerlig». Til tross for at Meidell og Berg står på ulike sider i debatten, deler de oppfatningen om anorektikerens evne til å sulte seg. Til *Magasin Opulens* fortalte Meidell (2022) om hvordan «Den som vill svälta sig hittar på tusen nya sätt att göra det på, och uppfinner sina egna knep». Ifølge Meidell er drivkraften bak sykdommen så sterk at hun betviler at *Ut ur min kropp* vil berike andres sultidéer betraktelig.

Kunstkritiker Ravini (2022) leser som nevnt Meidells verk som protest mot verden og samfunnets idealer. Hun tilbyr en psykoanalytisk forklaringsmodell på sykdommen: «Tvångsneurotikern befinner sig oftast i konflikt med både den lille och den store Andre, en partner kollega eller samhället i stort» (2022). Ravini anvender psykoanalytiske begreper til å forklare patriarkatets kontrollering av kvinnekroppen. I intervjuet med *Gotlands Allehanda* ser Meidell (2022) seg lei på de morsrelaterte teoriene rundt spiseforstyrrelsers opphav:

ett kvinnligt skuldbeläggande som inte stämmer alls. [...] För mig och för många andra har det aldrig handlat om skönhetsideal eller om längtan att vilja vara smal. Det är mer på ett existensiellt plan och har absolut ingenting med någon dödlängtan att göra. – Det är exakt tvärtom, jag har bara velat hitta ett sätt att leva, jag älskar livet.

At fortelleren i *Ut ur min kropp* faktisk vil leve og bruker sulten som sitt verktøy, skaper kontrovers og provokasjon. Fortellerens sulterfaring er tabubelagt, og bryter med mer etablerte forståelser av anoreksi. Forfatter og journalist Rebecka Åhlund (2022) skriver i liberalkonservative *Borås Tidning*, at vi burde være takknemlig for *Ut ur min kropp*. Åhlund spør om vi bare tåler sykdomsberetninger i retrospekt, etter at fortelleren har blitt friskmeldt. Journalisten (Åhlund 2022, 3) viser således til litteraturens overordede mål: «Litteraturen talar med oss, berättar om oss, i särskilda stunder och om vi låter oss, kan vi växa som människor genom att ta del av den. Måste litteraturen vara ett tryggt rum där vi inte riskerar att känna något obehag?» Nei, svarer Åhlund på det siste spørsmålet.

I debatten er det oppsiktsvekkende mange skribenter som har egenerfaring med spiseforstyrrelser. Kulturredaktør for *Expressen* Anna Gullberg (2022), skriver ironiserende at fortelleren i *Ut ur min kropp* «borde bara blivit tjock som jag blev till sist. Lärt oss alla en sedelärande historia om hur man älskar sig själv». Gullberg er ironisk fordi hun selv har brukt

mat som verktøy gjennom livet, og slitt med overspisingsslidelse.¹⁹ Men omstendighetene reagerer og forholder seg rimelig ulikt til normal- eller overvektige kropper versus magre. Ahlsdotter, Nielsen og Hård (2012, 9) finner at tjukke kropper ofte tillegges en rekke negative karaktertrekk. Dette til tross for at Gullberg (2022) forteller hvordan hun også brukte mat som rus og selvmedisinering. Overspiseren og anorektikeren kan altså bruke maten på vidt forskjellige, men samtidig lignende måter. Dette er kunnskapsspørsmål som bør diskuteres, men som Gullberg (2022) påpeker: «... stigmat i att vara tjock och alla de kränkande egenskaper som tillskrivs den tjocka gör det omöjligt». Representasjon av spiseforstyrrelser i offentligheten skaper også inntrykk av at sykdommene utelukkende rammer kvinner. Denne forestillingen tar journalist og kulturskribent Nina Morby (2023, 31) et oppgjør med i *Göteborg-Posten* under overskriften «Det är dags för de ätstörda männens metoo». Når debatten rundt *Ut ur min kropp* raste ble det nemlig tydelig hvor usynlig den mannlige spiseforstyrrelsen er. Selv om kvinner er overrepresentert i sykdomsstatistikken lever det i dag en fordom «om att sjukdomen endast drabbar fåfånga tonårsflickor som stirrat sig blinda på retuscherade reklambilder, vilket inte kunde vara mer av en osanning» (Morby 2023).

Meidell forteller *hvorfor* hun har valgt å skrive om sykdomserfaringene sine i intervju med den kristne riksavisen *Dagen* (Abrahamsson 2022). I intervjuet blir verket rammet inn på en sympatisk og personlig måte. Meidell skrev om sulten for å slippe ensomheten og vrangforestillingene som sykdommen medførte. Likevel gjennomgikk forfatteren under skriveprosessen et av sine verste år, ettersom sulten ble erstattet med et eskalerende alkoholmisbruk som førte til brudd med partneren. Dermed ble skrivingen også en slags flukt i denne perioden. *Dagen* (Abrahamsson 2022) fremstiller sulten som et tilbakelagt kapittel i Meidells liv, og avslutter intervjuet med å referere til hvordan fortelleren som konfirmant fant en sterk frihet og påminnelse om at lidelsene en dag ville slippe. Til *VI* (Birde 2022) forteller Meidell at hensikten med å skrive om erfaringene var «att jag vill göra anorexia mer begripligt. Att få alla att förstå att det är ett missbrukarbeteende mer än något annat». I *VI* blir ikke sykdommen fremstilt som tilbakelagt, men pågående. Sulten blir portrettert som Meidells personlige valg. Til Sveriges største magasin for kvinner *Femina*, forteller Meidell at det var terapeutisk å skrive boken. Intervjuet gjøres i forbindelse med debututgivelsen, og hun blir innledningsvis presentert som journalist og trebarnsmor. I *Femina* (Funemyr 2022) vies mye oppmerksomhet til hvordan anoreksi preget oppveksten hennes, mens leseren blir betrygget med tanke på dagens sykdomssituasjon: «Annars mår hon i dag både fysiskt och psykisk bra,

¹⁹ Overspisingsslidelse er den mest vanlige av de ulike formene for spiseforstyrrelser, men dessverre er det lite kunnskap og mye skam knyttet til denne lidelsen (Hvidsten, <https://nettros.no/tilbake-i-kroppen/>).

även om hon ser sina ätstörningar som en kronisk sjukdom». Sulten blir presentert som en form for rus, og på spørsmål om *hvorfor*, svarer Meidell at det handler om følelser som ensomhet og perfektjonisme. Hun forteller også at sulten fra barndommen av var en flukt, og frykt for å bli en voksen kvinne (2022). I intervju med liberale *Västerbottens-kuriren* (Sjöström 2022, 28), som Meidell selv er kultureddaktør for, blir verket presentert som en sterk og *viktig* selvbiografi. Meidell understreker ettertrykkelig at spiseforstyrrelsen *ikke* handler om et ønske om å være slank eller uvilje mot å leve. Kultursykdommen anoreksi er for Meidell (2022, 29) «att säga nej till att vilja vara en kropp, till att vilja vara kvinna, det är någonstans något mycket större än att en individ svälter sig».

Under spalten «detta var höjdpunkterna kulturåret 2022» i *Västerbottens-kuriren* blir for øvrig Meidells verk og den påfølgende debatten trukket frem både av litteraturviter Annelie Bränström-Öhman og kulturjournalist Marit Strandberg. Bränström-Öhman (2022, 34) beskriver *Ut ur min kropp* som en «pilgrimsfärd i spåren av en flicktid på rymmen från kroppens och växandets krav, i väglös land bortom Pippis krumelurpiller – endast upplyst av skenet från ett kylskåp efter midnatt, vilan i vetenskapen om matens existens, friden i avståendet från den». At Meidell selv bega seg ut i debatten gikk ikke upåaktet hen. Litteratureddaktør for uavhengige og liberale *Upsala Nya Tidning* Viktor Andersson (2022), synes det var både merkelig og dumt at Meidell (2022) gikk ut i *Aftonbladet* og forsvarte seg overfor Blomqvist (2022). Meidell «sank som en sten» i Anderssons (2022) øyne, som hevder at forfattere må regne med at utgivelser blir både kritisert og misforstått. Til tross for at Meidell allerede er delaktig i den offentlige kulturdebatten gjennom sitt virke, anser Andersson forfatterens uttalelser som lavmål. Likevel ser Andersson (2022, 6) seg nødt til å understreke at han *ikke* besitter forestillinger om forfatteren: «Inte sagt att författare ska vara mystiska figurer som inte ger intervjuer eller ger sig i en och annan debatt, men jag betackar mig all form av curlande när det gäller hur deras böcker ska läsas och mottas». Det er ikke bare Andersson som har meninger om Meidells fremtreden. Litteraturviter Anna Smedberg Bondesson (2022) skriver i uavhengige og liberale *Dagens Nyheter* at hun i likhet med Andersson (2022) og Blomqvist (2022) anser *Ut ur min kropp* som livsfarlig og etisk problematisk. Bondesson antyder at Meidell bruker sykdommen for å fremme sitt estetiske og ideologiske standpunkt. Litteraturviteren (Bondesson 2022, 8) viser også hvordan Meidell skriver seg inn i en litterær tendens: «Fördjupande forskning finns också om den så kallade **anorexilitteraturen**» (min utheving). Bruken av det medieskapte begrepet «anoreksilitteratur» gir assosiasjoner til Bernhardssons (2009) funn. I artikkelen er ikke Bondesson (2022) kritisk til den nedvurderte

«sjangeren» i seg selv, men følger Bernhardssons (2009) linje i argumentasjonen om en nedvurdert «anoreksiroman».

I anmeldelsene av *Ut ur min kropp* og den påfølgende offentlige samtalen i svenske medier, er debatten omkring virkelighetslitteratur (Pedersen 2017) høyaktuell. Kritikerne er grunnleggende sett uenige om hvilke kriterier som skal legges til grunn når Meidells verk vurderes. Jeg finner en tendens hvor skribenter for de liberale og konservative avisene (Lowden, 2022; Blomqvist 2022; Malm 2022; Berg 2022; Irenius 2022) kritiserer verket for å være farlig og triggende, mens journalister for de sosialdemokratiske, miljøbevisste og venstreorienterte avisene (Johansson 2022; Ferrada-Noli 2022; Ravini 2022) forsvare verket i møtet med disse innvendingene. Synet på sult, spiseforstyrrelser og litteratur er altså til dels politisert i den offentlige debatten omkring utgivelsen til Meidell. Det er tydelig at temaet berører mange og vekker engasjement og følelser i folk, som blant annet kommer til uttrykk ved at flere debattanter (Berg 2022; Hallsenius 2022; Ravini 2022; Nilsson 2022) står frem med egenerfaringer i mottakelsen. Disse utfordrer til dels etablerte forestillinger om spiseforstyrrelser, ved å belyse overspisingslidelsen (Gullberg 2022) og det mannlige perspektivet (Morby 2023). Når det gjelder hobbyleserne som anmelder *Ut ur min kropp*, virker de å ha et mer utviklet språk for å skrive om litteratur til sammenligning med Myhres hobbylesere. Samtlige av Meidells hobbylesere trekker frem den offentlige debatten i sine omtalelser, og virker å se saken fra flere sider. De er veloverveide i argumentasjonen, og det er mindre splittelse mellom profesjonelle anmeldere og hobbylesere enn i Myhre-resepsjonen.

I resepsjonen aktualiseres ideer om forfatterinnen, og flere feministiske standpunkt blir belyst i de svenske mediene. Sarrimo (2012, 37) påpeker en tendens hvor dagens selvframstillende verker plasseres i forlengelse av 70-tallets såkalte «bekjennende kvinnelitteratur». Sarrimos perspektiver så vel som Bernhardssons (2009) funn kan sees i sammenheng med en overordnet diskusjon om «kvinnelitteratur». I artikkelen «Lavstatus å skrive om alenemødre» forteller litteraturforsker Christine Hamm (2014) hvordan nedvurderingen av den virkelighetsnære, kvinnelige erfaringen i litteraturen fort oppfattes som særegent kvinnelig, og følgelig ikke allment interessant. Hamm påpeker hvordan menn kan skrive om samme emne, uten at det går på bekostning av de estetiske verdiene. I samme artikkel sammenligner litteraturforsker Anne Birgitte Rønning mottakelsene av Karl Ove Knausgårds *Min Kamp*-bind og Myhres *Evig søndag*:

Når Knausgårds privatliv preger romanene hans, betraktes det fremdeles ikke som noen «bruksbok» for barnevogntrillende pappaer i permisjon. Mens Myhres bok – som ganske riktig

har en annen bakgrunn, men den er fortsatt en roman – knyttes spesifikt til jenter med spiseforstyrrelser (2014).

Rønning understreker at dersom det private for sterkt knyttes til kvinnekroppen, er sjansen desto større for at interessen uteblir, og at kunsten ikke ansees som høyverdig. Både Myhre og Meidells verk omhandler kvinnekroppen i aller høyeste grad.

4. Fremstillingen av sult i *Evig søndag* og *Ut ur min kropp*

I *Evig søndag* og *Ut ur min kropp* synes sult å være en sentral drivkraft for hovedpersonene. Både Linnéa (Myhre 2012) og Sara (Meidell 2022) er rammet av restriktive spiseforstyrrelser der sulten spiller en sentral rolle. Til tross for at sykdommene medfører en rekke negative konsekvenser både for dem selv og omstendighetene, holder kvinnene fast ved sulten. Hva det er som driver den altoppslukende, viljesterke og nådeløse sulten, vil undersøkes nærmere i analysekapittelet for å besvare den første formuleringen i oppgavens todelte problemstilling: Hvordan blir sult fremstilt i Linnéa Myhres *Evig søndag* (2012) og Sara Meidells *Ut ur min kropp* (2022)? For å forstå sultens bredde og dybde, vil ulike aspekter ved fenomenet belyses. Som tidligere vist, er det grunn til å foreta tilbakeblikk på fremstillingen av sult i Hamsuns *Sult* (1890). Det er blant annet et tilsynelatende sammenfall når det gjelder sultens virkning på hovedpersonene. Sulten har nemlig en slags berusende og euforisk virkning på sult-helten til Hamsun. Sulten som tilkjenner seg hos Myhre og Meidell kan også kobles til rus, om enn på noe ulikt vis. Foruten sultens rusende virkning, vil fortellingenes konstruksjon bli gjennomgått i første omgang. Konstruksjonen får nemlig følger for fremstillingen av sulten i de litterære verkene. Myhre og Meidells verker blir sammenlignet fortløpende for å synliggjøre sammenligningen i analysen. Når sultens relasjon til tid, rus, kontroll, ambivalens, posisjon og relasjon blir presentert i den gitte rekkefølgen, blir altså først analysen av *Evig søndag* gjennomgått, og deretter *Ut ur min kropp*. Den tematisk strukturerte analysen følger en fast struktur fordi temaene bygger videre på hverandre.

4.1 Fortellerteknisk oppbygning

I begge de skjønnlitterære tekstene gir den fortellertekniske oppbygningen forutsetninger for sultens betydning. Derfor er det nødvendig å kommentere hvordan fortellingene til Myhre og Meidell er konstruert med særlig fokus på fortellerteknikk, tempus og språk. I Myhres *Evig*

søndag er det en tydelig førstepersonsforteller og internt plassert synsvinkel. Fortellingen blir for det meste presentert gjennom fortelleren og hovedpersonen Linnéa. At hovedpersonens fornavn sammenfaller med forfatterens fornavn, bidrar til en mer virkelighetsnær lesning. Som vist i resepsjonskapittelet, blir *Evig søndag* koblet til dagboken som sjanger i mottakelsen (Ruset 2012; Isaksen 2012; Sørheim 2012). Dagboksjangeren kan knyttes til den nære og intime førstepersonsfortelleren, som ifølge Nesby (2019, 57) ofte er tilstedeværende i subjektive virkelighetsframstillinger av sykdom. Korrespondanse mellom forfatter, forteller og hovedperson er nemlig nærhetsskapende, og i *Evig søndag* får leseren innblikk i flere av Linnéas følelser og tanker. Teksten fremstår i stor grad som en indre monolog med noen få replikkutvekslinger.

Aaslestad (1999, 85) skriver i *Narratologi* at intern fokalisering i kombinasjon med ulike former for indre monolog, er svært vanlig i psykologisk-realistiske romaner.²⁰ Den indre monologen som føres i *Evig søndag* kan også minne om en såkalt bevissthetsstrøm (*stream of consciousness*), hvor assosiasjonene følger hverandre:

Jeg trodde jeg likte solen, men i det siste har jeg innsett at jeg som regel alltid tar feil. Jeg tror for eksempel at jeg før eller siden vil gå ned i vekte av å spise lite. Jeg tror alt handler om meg. Jeg tror at fett er farlig. Jeg tror at karbohydrater er farlig. (2012, 28)

Linnéas indre liv fører likevel som oftest, slik som her, til tanker om mat, kropp eller vekt. Bruk av bevissthetsstrøm er ifølge Nesby (2019, 60) en strukturell måte som kan gjenspeile tilstedeværelsen av indre kaosfølelser. Anaforen «Jeg tror» i sitatet ovenfor, understreker hvordan hun selv forstår koblingene mellom næringsstoffer og fryktreaksjonen som irrasjonell.²¹ Hun *vet* nemlig ikke, hun bare tror. Blikket Linnéa retter innover, fremstår slik sett som troverdig, skamløst og ærlig. Selverkjennelsen at hun «som regel alltid tar feil», viser dessuten fremskritt i et behandlingsøyemed. Med bakgrunn i et praktisk-pedagogisk perspektiv påpeker Nesby (2019, 58) hvordan såkalte metapografier kan være del av et terapeutisk prosjekt. Myhre, som har vært åpen offentlig om at hun sliter med en spiseforstyrrelse, fortalte til *Vårt Land* (Lorentzen 2012) i forbindelse med romanens utgivelse at «blogging og bokterapi først og fremst har vært selvterapi». Nesby (2021, 188) skriver i sin analyse av *Evig søndag* om romanens nærhet til virkeligheten og Myhres sykdom: «*Evig søndag* er et eksempel på hvordan sykdommen som dannet utgangspunktet for Linnéa Myhres blogg, blir forsøkt leget gjennom

²⁰ «Intern fokalisering» defineres av Aaslestad (1999, 85): «Ved intern fokalisering sammenfaller sansnings-senteret med en av personene, som altså blir det fiktive subjektet for den persepsjonen som formidles i fortellingen.

²¹ «Anafor» defineres i Tormod Eides *Retorisk leksikon* (2004, 20): «Gjentakelsesfigur som består i at flere setninger eller setningsdeler etter hverandre begynner med samme ord».

den narrative prosessen knyttet til det å skrive en roman». Nesby forstår for øvrig romanen som et estetisk brudd med Myhres bloggtekster, til forskjell fra flere av de profesjonelle kritikernes dom (Isaksen 2012; Askelund 2012; Karstensen 2012; Vestad 2012). Den interne fokaliseringen styrker med andre ord nærheten som formidles i teksten.

Det er behandlingsoppstarten hos psykiateren Finn som setter i gang fortellingen. Romanen består av en rekke korte kapitler, og allerede i det andre kapitlet, «Finn» (2012, 9), blir fortellingens historie tidfestet: «mandag 10. januar 2011». På sett og vis innleder romanen med et vendepunkt i hovedpersonens liv, nemlig behandlingsoppstarten. Tidfestingen orienterer også leseren om at fortellingens handling ikke er lagt langt tilbake i historisk tid, ettersom boken ble utgitt i 2012. Finn fungerer som overskrift flere ganger i romanen «FINN, 5. FORSØK» (2012, 25), kombinert med datoer «23. MARS» (2012, 55), dager «EN SØNDAG» (2012, 45), måneder «APRIL» (2012, 64), kjæledyrets navn «TWITTER» (2012, 109) og steder «MOLDE» (2012, 31). De bestemte stedene, menneskene og kjæledyret som opptrer i romanen, kjente gjerne datidens lesere igjen fra Myhres blogg «Alt du vet er feil». Handlingen i romanen strekker seg fra januar 2011 til april 2012, og presenteres stort sett i kronologisk rekkefølge. Det finnes noen *analepser* hvor Linnéa minnes tidligere sykehusinnleggelse som følge av anoreksien, men også nostalgiske barneår.²² Deler av Linnéa sin personlighet fremstår nemlig ganske barnslig, noe både Nilsen (2016, 46-50) og Vågene (2020, 50-51) påpeker. Nilsen undersøker for eksempel hvordan Linnéa heftes ved objekter som en sparkesykkel, blinkesko, Furby og pinne.²³ Måten Linnéa nærmest romantiserer barndommen med nostalgiske tilbakeblikk, undersøkes nærmere senere i analysekapitlet.

I mottakelsen fikk *Evig søndag* kritikk fra flere hold når det gjaldt romanens estetiske kvalitet. Ofte er kritikken kjennetegnet ved stikkord som «enkelt» (Isaksen 2012), «trivielt, monomant repeterende» (Askelund 2012), «stille[stående]» (Vestad 2012), «manglende utvikling» (Os 2012) og «gjentakende» (Lundh 2012). Disse innvendingene foregriper Linnéa allerede innledningsvis i romanen, når fortelleren henvender seg direkte til leseren: «Det er altså stor fare for at jeg her kommer til å gjenta meg selv til det kjedsommelige, noen kapitler kan kanskje til og med være identiske. Men det har også noe å gjøre med at alle dager er så like» (Myhre 2012, 6). Denne metakommentaren gjenspeiler Linnéa sin opplevelse av tid, og fortelleren legitimerer tekstens repeterende karakter. For Linnéa oppleves nemlig «alle dager så like». Sarrimo (2012, 80) skriver i kapitlet om Heberlein, at såkalte «bekjennelses-

²² Aaslestad (1999, 38) definerer analepse som: «Enhver begivenhet fortalt i ettertid sett i forhold til det punkt i historien hvor fortellingen befinner seg».

²³ Furby er en snakkende elektronisk bamse.

forfattere» ofte har behov for å kommentere tekstens kvalitet. Årsaken til forsvarsbehovet kommer trolig av at forfatterne er klar over hvilke innvendinger som møter dem i mottakelsen.

I *Evig søndag* gjenspeiler Linnéas erfaringer måten fortellingen blir formidlet på. Slik sett komplementerer struktur og innhold hverandre. Österholm (2012, 140) finner noe av det samme i sine studier av svensk litteratur om spiseforstyrrelser:

Texterna är på ett både innehållsligt och formmässigt plan gestaltningar av kroppar som talar och uttryck för vad detta förkroppsligade vill säga. De är textkroppar som formulerar utanförskap och talar om det som tidigare endast tillåtits eller kunnat uttryckas i fysisk form.

«Tekstkroppene» kommuniserer på flere nivåer, både gjennom de estetiske fremstillingene av den fysiske kroppen, samt det litterære verket i sin helhet. Begrepet viser altså til litterære, estetiske fremstillinger av kropp, og det språket som brukes for å fremstille kroppene i verkene. Österholm (2012) understreker samtidig at både tekstlig innhold og form kan uttrykke og underbygge den litterære kroppsliggjøringen. I *Evig søndag* kan derfor språket innebære en form for sanselighet, ved at det mimer Linnéas opplevelse av tid. Spiseforstyrrelsen og sulten fører til en rigid og repeterende tilværelse, som ikke fører Linnéa noen vei. Tilværelsen hennes blir fremstilt relativt sirkulær, noe språket i romanen underbygger. Språket er nemlig enkelt og flatt, uten voldsomme utbroderinger eller tekniske finesser. Både innholdsmessig og språklig finnes det lite utvikling og få brudd.

Også i Meidells *Ut ur min kropp* finnes en førstepersonsforteller med intern fokalisering. Hovedpersonen og fortelleren er Sara, og som nevnt i innledningskapittelet kommenterer hun selv verkets sjanger: «Att det blir en självbiografi, men mest av allt inte en självbiografi, jag säger till sist att jag nog nästan är mera av en statist» (Meidell 2022, 191). *Ut ur min kropp* har et essayistisk preg i den forstand at teksten inneholder en rekke innskutte fortellinger og henvisninger til offentlige, sultende kvinner opp gjennom historien, dette være forfattere, kunstnere, kjendiser, idrettsutøvere og kulturpersonligheter. Fortellingene om kvinnene skrives i korte utdrag med kursiv, og kommenteres nærmere når fortellerens posisjon blir diskutert. I tillegg finnes en rekke utdrag fra Saras journalnotiser, preget av et faglig og diagnostisk språk, som gir et utenfraperspektiv på sykdommen. Innblikket i journalen skaper en nærhetseffekt, blant annet ved at konkrete datoer og navn oppgis, slik som: «*Journalanteckning 92-10-12, S. M, kur. Individualsamtal med S*» (2022, 46). Journaltekstene følger henne fra barnpsykiatrien, videre til barn- og ungdomspsykiatri, psykologsamtaler, legetimer, sykehusinnleggelse og parterapi, og presenterer leseren for en rekke forskjellige behandlingsinstitusjoner og helsepersonell. Tekstene innbefatter privat informasjon om Saras

psykiske og fysiske helsetilstand. Forskning på sult og spiseforstyrrelser blir også belyst, og teksten forholder seg slik sett til flere av de teoretiske perspektivene på sult som denne oppgaven aktualiserer, heriblant psykologiske og biologiske tilnærminger. For eksempel gir verket (2022, 137-138) et forskningsrettet, historisk tilbakeblikk på anoreksidiagnosens oppkomst i Frankrike og England. Integreringen av forskning og spiseforstyrrelsens historie gir fortellingen et didaktisk preg.

Ut ur min kropp er strukturert i kronologisk rekkefølge fra barndom til voksenliv, men som *Evig søndag* inneholder også Meidells fortelling flere analepser til barneårene. Verket er delt inn i fire hoveddeler og en rekke underoverskrifter. Underoverskriftene gir informasjon om tidsaspektet, slik som «1987, TIDIGT I JUNI» (2022, 10), «11 JUNI 2010» (2022, 104) og «2019, NATTFROSTENS TID» (2022, 163). Fortellingens historie strekker seg fra tidlig sommer 1987 til sensommer 2021.²⁴ Hoveddelens overskrift kan knyttes til sulten på ulikt vis. Første hoveddel blir kalt «TILBLIVELSEN» (Meidell 2022, 7), og tar for seg Sara sine barne- og ungdomsår, frem til hun starter å studere. Overskriften kan forstås som sultens tilblivelse, noe Flodin (2023) diskuterer nærmere i sin masteroppgave. Den andre hoveddelen «LIVGIVANDET OCH FALLET» (2022, 59) omhandler småbarns- og karrierelivet, i kombinasjon med at hun stadig balanserer selvsulten. Den tredje hoveddelen «ATT FORTSÄTTA VARA KROPP» (2022, 133) behandler i hovedsak livet som mor og skribent, og hvordan tekst og kropp gir Sara kraft og mening i livet. Den siste hoveddelen «NEDTECKNANDET» (2022, 175) berører selve skriveprosessen rundt *Ut ur min kropp*, og fungerer dermed som en metatekst hvor fortellerens tankeprosesser og refleksjoner kommer til syne. Her problematiserer blant annet fortelleren det etiske rundt tekstens virkelighetsnære trekk.

Allerede i *Ut ur min kropps* forord (2022, 5) blir det virkelighetsnære ved fortellingen poengtert og kommentert: «*Alla journalanteckningar i detta dokument är autentiska. Alla källor är kontrollerade och de som inte är kontrollerade är mycket troligt partiska eller korrupta. I allt övrigt är det berättat som det var och som det skrevs*». Fortelleren leker med sin egen troverdighet og subjektivitet, og legger føringer for hvordan teksten skal leses som mer eller mindre «sann». Å aktualisere sannheten kan fungere som en intimiseringslogikk (Sarrimo 2012, 44), og legitimere fortellerens rett til å tale. Som vist i resepsjonskapittelet oppstod det en opphetet debatt i svenske medier omkring Meidells utgivelse. Uavhengig av fortellingens nærhet til virkeligheten, er det påfallende hvordan en subjektiv fremstilling av å leve med

²⁴ Ifølge Aaslestad (1999, 24) kan vi snakke om tre nivåer i forbindelse med fiksjonsfortellinger: fortellingen (det fortalte), historien (det fortellingen refererer til) og virkeligheten utenfor verket.

sykdom kan skape så sterke reaksjoner. De offentlige diskusjonene om litteratur, sult og spiseforstyrrelser kan fungere som et aktualiserende bakteppe, når vi i første omgang undersøker hvordan sulten til hovedpersonene hos Myhre (2012) og Meidell (2022) kan forstås i henhold til tid, rus, kontroll og ambivalens.

4.2 Tid

Sulten og spiseforstyrrelsen er avgjørende for hvordan fortellerne i *Evig søndag* og *Ut ur min kropp* strukturerer tiden sin i dagliglivet. Linnéa (Myhre 2012) sine eventuelle måltider er om ikke dagens høydepunkt, dagens hovedsak. Alt og alle må som regel vike for at måltidene skal gjennomføres uten komplikasjoner, utfordringer eller distraksjoner. Derfor har hun skapt et sett av rutiner, som gjør at det nærmest blir et rituelt preg rundt måltidene hennes. Ofte er hva og når hun skal spise nøye gjennomtenkt: «Å spise middag klokken 18, når jeg har planlagt noe helt annet til kveldsmat klokken 19 - det ødelegger mønsteret mitt og planene mine, og i verste fall ender det med at jeg bryter sammen» (2012, 30). Av sitatet fremkommet det at Linnéa kan «bryte sammen» dersom planene ikke overholdes. Det viser hvor viktig det er at tiden forløper forutsigbart. Strukturen bidrar med andre ord til å holde angsten under *kontroll*.

Store deler av dagen til Linnéa går med til å planlegge forholdet mellom tid og mat:

Jeg skal til Finn i morgen klokken 17:30, og jeg lurer på om jeg ikke skal prøve å sove helt til jeg skal dit, og spise en kombinert frokost og kveldsmat når jeg kommer hjem. Men på den andre siden er det vanskelig å sove helt til klokken 17:00, det er jo på denne tiden at dagen pleier å ta slutt. (2012, 146)

Linnéa mye tankekapasitet på overveielser som når hun skal spise, sove og stå opp, bruker. Sitatet eksemplifiserer den indre dialogen som sonderer, argumenterer og forhandler med seg selv. Disse tankene er gjentakende og gjennomgående: «Hverdagene er allerede så travle av all tomheten at jeg ikke har tid til å gjøre ting jeg egentlig burde gjøre» (2012, 56). Hun beskriver her tiden med de kontrastfylte begrepene «travel» og «tom». Tomhetsfølelsen forteller noe om hvordan opplevelsen av tid er for Linnéa. Hverdagen er fylt opp med tvangspregede rutiner og handlinger, som ofte ikke ansees som meningsfulle. Dermed oppleves hverdagen hennes både travel og tom på én og samme tid. Hun påpeker selv at rutinene hennes går på bekostning av ting hun «burde» gjøre. Dette «burde» representerer nok vissheten om at sykdommen styrer tidsbruken hennes. Linnéa bruker altså tid, kapasitet og struktur for å mestre og opprettholde sulten.

Selve tittelen *Evig søndag* eksemplifiserer hvordan Linnéa stort sett opplever tidsaspektet. Den klassiske «søndagsfølelsen» som formidles i teksten blir beskrevet presist av Vågane (2020, 44): «Den havnar i klem mellom feiringa av slutten og starten på det nye. Det er ein dag for venting på det som kjem og lengting etter det som har vore». Linnéas indre monolog avslører hvordan hun enten dveler ved det som har vært, eller venter på det som skal komme. Hun er med andre ord sjelden mentalt til stede i sitt eget liv «her og nå». At Linnéa opplever tiden som langdryg, er også noe hun selv gir uttrykk for: «Skal jeg trekke fram noe av det jeg misliker aller mest med å leve, må det være all ventingen. [...] Vente på å kunne få gå. Vente på å kunne få spise. Vente på at dagen skal ta slutt» (Myhre 2012, 18). Det fremstår selvmotsigende at det Linnéa misliker mest ved livet er venting, samtidig som hun bruker opp tiden sin på nettopp det. Nesby (2021, 188) kommenterer også hvordan tidsperspektivet «er til stede allerede i romanens tittel og iterativformen den anroper». Iterativformen i *Evig søndag* fungerer som et bilde på opplevelsen av tid som en runddans som stadig gjentar seg selv, der Linnéa ikke kan unnslippe. Årsaken til at hun ikke kan unnslippe runddanser virker å skyldes en vilje som kan skilles fra henne selv:

Jeg venter bare på at det kan bli kveld og jeg kan spise kveldsmat. Det er det jeg har gjort de siste fem årene. Ventet på neste måltid. Sett på klokken og talt minutter til jeg igjen har **tillatelse** til å spise. (2012, 21, min utheving)

Det er ventingen på «tillatelsen» til å spise som tyder på at Linnéa må tøyse egne behov. «Tillatelsen» vitner om en vilje som kjemper mot sultfølelsen. I litteratur om spiseforstyrrelser er det ikke uvanlig at sykdommen blir personifisert. Dette fortelletekniske grepet kan være hensiktsmessig for å skille mellom menneskets og sykdommens vilje og identitet. At fortellerstemmen er underlagt «tillatelsen», tyder på at sansingen ikke utgår fra en stabil instans (Aaslestad 1999, 84). Det fører til et splittet perspektiv, selv om fokaliseringen er internt plassert hos Linnéa. Hos Myhre kommer altså spiseforstyrrelsen til syne gjennom all ventingen på den endelige tillatelsen. Et menneske i energibalanse teller nemlig sjelden ned tiden til neste måltid.

Fra en biologisk tilnærming påpeker Farrar (2018, 12) hvordan mennesker ofte blir overopptatt av mat som følge av lengre energiunderskudd, også kalt *mental sult*. Nettopp dette synes å påvirke Linnéa. At mennesker med anoreksi *ikke* er interessert i mat er altså en feilslått forestilling. Bondevik og Stene-Johansen (2011, 246) påpeker dette paradokset i forbindelse med undersøkelsen av hvordan sult kommer til uttrykk i Hamsuns *Sult*:

[Ernæringen] er sentral, men paradoksalt nok i kraft av å være marginalisert og tilsidesatt, er den ekstremt viktig, fordi den avvises. [...] Ernæringens nederlag ligger i at dens fysiologiske funksjoner er snudd på hodet, maten er erstattet av en annen føde, kroppen er ikke bare blitt et uttrykk og en uttrykksmåte snarere enn arbeide, utfoldelse, vekst og realisering av liv, men den er i enda sterkere grad utsatt for symbolisering som peker mot en opphevelse av all kommunikasjon.

Sulten blir altså ekstremt viktig for anorektikeren, fordi den tillegges en utvidet mening enn den rent fysiologiske. Ernæringens hensikt er ikke lengre å utelukkende tilfredsstille metthetsfølelsen. Ifølge Bondevik og Stene-Johansen (ibid) henger dette sammen med hvordan kroppen som uttrykksmåte er blitt symboltung. Forfatterne påpeker nemlig at mennesker med anoreksi kommuniserer gjennom den fysiske kroppen. Linnéas sentrering av kroppens uttrykk, påvirker hennes prioriteringer og tidsbruk. All den tid hun har tilgjengelig brukes på å kontrollere det fysiske, i frykt for å forlate sin materielle form. Den mentale sultens virkningsmekanismer sluker altså opp store deler av tiden og tankekapasiteten til Linnéa.

Hvor Linnéa sin tid blir sterkt begrenset av sulten, virker Sara (Meidell 2022) sin sult tvert imot å produsere handlingsrom og fremdrift. Fortelleren i *Ut ur min kropp* utnytter sultens overskuddsfølelse. Sara kontrollerer likevel sulten ved at hun utsetter næringsinntaket til kveldstid. Ved å forskyve dagens måltid til kvelden kan hun være til stede og klar i hodet gjennom hele dagen. I behandlingssamtale med «kuratørn H» (ibid, 108-109) beskriver Sara hvordan sulten er et utgangspunkt for muligheter, og ikke begrensninger:

Han [«kuratørn H»] ber mig utveckla och jag försöker beskriva hur markeringar av luncher och mellanmål skulle göra det svårt för mig att någonsin kunna arbeta. Jag skulle inte klara mycket alls med sådana avbrott, säger jag. Bara under en dag som är ren från ätande kan jag klara att fatta alla svåra beslut jag behöver fatta, bara om jag inte äter orkar jag vara opåverkad av kritik som skulle kunnat bromsa mig i framfarten, bara om jag inte markerat lunch kan jag förbli stark och stadig för flickorna och lillpojken att rida hem från förskolan på, säger jag.

Sulten gjør Sara motstandsdyktig, sterk og standhaftig, både i forbindelse med arbeid og familieliv. Faktisk er sulten avgjørende for hennes gjennomføringsevne. Hun aktualiserer også renhet i forbindelse med sult, som indikerer at ernæringen innebærer noe tilsmusset. Sara forteller at dagen hennes er «ren» frem til hun inntar mat. Bondevik og Stene-Johansen (2011, 249) gjengir hvordan psykologen Davies fastslår at kroppslig renhet står sentralt for mennesker med anoreksi. Når Sara (Meidell 2022) skal holde sin renhet i hevd spiller kontroll over tiden en avgjørende rolle. Ytre faktorer som kan true sultens posisjon må utmanøvreres. Sara (2022, 120-123) oppgir ulike teknikker og metoder hun har utviklet for å kontrollere matinntaket i ulike situasjoner: «*Lektioner i att inte äta*: Träff med vänner, middagstid (restaurang) [...]

Lunchmöte (individuellt) [...] Middag med vänner (hemmamiljö, du är gäst) [...] Middag med vänner (hemmamiljö, du bjuder in)». Gjennom et liv med anoreksi har hun utarbeidet en rekke strategier for hvordan hun skal minimere matinntaket gjennom dagen, frem til mørkets frembrudd og sultens sprekk.

Ved kveldstider bryter Sara (2022, 28) fasten: «Når det blir kväll, nästan natt, ordnar jag med balansräkningen. Vad behövs som minst för att hålla hjärnan stilla, slippa falla så olustigt ned i blodsockerfall eller sömnparalys under natten?» Hun kommenterer et slags mekanisk snarere enn intuitivt forhold til sult og mat, hvor begrepet «balansräkningen» antyder at ernæringen er underlagt streng kontroll. Sara balanserer regnestykket for å unngå psykologiske og kroppslige virkninger av sulten. Kunsten er å innta så lite som mulig, men samtidig nok. På lik linje som Linnéa (Myhre 2012), resulterer sulten til Sara (Meidell 2022, 49) i en overopptatthet av mat: «Det är svårt att förklara för den som inte provat att svälta i hur omfattande grad hjärnan ockuperas av fantasier, bilder och drömmar om mat när detta är vad kroppen förvägras». Hun trekker frem den mentale sulten, og ernæringens påtrengende tanker som et resultat av at den er marginalisert (Bondevik og Stene-Johansen 2011, 246).

Sara opprettholder struktur i dagliglivet sitt ved å sulte seg. Sultens brudd, som inntreffer hver kveld, skaper et syklisk tidsbegrep. Fallet forekommer om kvelden, mens en ny og «ren» start inntreffer hver morgen. Det iterative, altså repeterende og gjentakende ved ernæringen, er fellestrekk for *Evig søndag* og *Ut ur min kropp*. Likevel skaper fastetiden til Sara (Meidell 2022) en kraft og retning i henne. Sara er herre over egen sult og tid, og fremstilles dermed som et handlende og aktivt subjekt. Linnéa (Myhre 2012) sitt kontrolltap er tydeligere i den forstand at den mentale sulten okkuperer all tiden hennes, og fremstilles som et mer passivt offer for sultens virkningsmekanismer. Hos Myhre blir struktur skapt rundt sulten, og Linnéa tilrettelegger for å holde angsten på avstand. Hos Meidell (2022) er denne tankefiguren snudd på hodet. For Sara er det sulten som skaper struktur og mening.

4.3 Sult som rus: Meningsløshet og mening

Rus er et avgjørende aspekt ved sulten til hovedpersonene i de litterære verkene. Som et rusmiddel har sulten i *Evig søndag* og *Ut ur min kropp* en grovt sett todelt funksjon, som gjør at den virker både dempende og aktiverende på nervesystemet til henholdsvis Linnéa (Myhre 2012) og Sara (Meidell 2022). Rusaspektet ved sulten er et fenomen som har interessert biologer så vel som psykologer. Forskningen til evolusjonsbiologen og psykologen Guisinger (ref. i Farrar 2018, 46) presenterer for eksempel anoreksi som en fluktrespons, som kan resultere

i hyperaktivitet. Farrar (2018, 40) påpeker også hvordan negativ energibalanse kan medføre positive opplevelser av ro og velbehag. På den ene siden kan altså lengre energiunderskudd dempe indre uro, men også gi opplevelser av ekstase og eufori. Sultens potensielle todelte funksjon blir skissert i verkene til Myhre og Meidell. De fysiologiske sultreaksjonene beskrives også i litteraturen til Hamsun, hvor de fungerer som utgangspunkt for kreativitet.

I Hamsuns *Sult* (1890), et av de mest kjente litterære portrettene av sult i moderne tid, blir underernæringens nedbrytende kraft på den fysiske kroppen fremstilt. Samtidig fungerer sulten som en forutsetning for kreativ skaperkraft. Paradoksalt nok fungerer sulten både som hovedpersonens gift og medisin på én og samme tid. I Hamsun-forskningen til Schnurbein (2008) påpekes denne dobbeltheten ved gestaltningen av sult. Schnurbein (2008, 100) beskriver både hvordan «konkrete og medisinske presise skildringer av sultens materielle virkninger på kroppen» fremstilles, men også hvordan *Sult*-heltens «hungerfantasier [...] [viser] hvordan den dikteriske kreativiteten, fantasien, blir satt i gang av sulten» (2008, 111). Sultens rusfølelse fungerer som en drivkraft for fortellerens evne til å skrive, samtidig som den er grunnleggende selvdestruktiv. I det kommende vil undersøkelsen vise hvordan sultens rusende påvirkning har rimelig ulik effekt på hovedpersonene i *Evig søndag* og *Ut ur min kropp*. Sult kan dessuten kobles til rusbruk i den forstand at selvsult fremstår som avhengighetsskapende og nedbrytende på kroppen over tid. Det kommer til uttrykk i verkene til Myhre og Meidell at sultavhengigheten medfører abstinenser som angst og frykt når den blir utfordret.

I likhet med Hamsun forteller Myhre om et menneske som sulter seg i dagens Oslo. Hamsuns *Sult* (1890, 1) innleder med de velkjente linjene: «Det var i den Tid, jeg gik omkring og sulted i Kristiania, denne forunderlige By, som ingen forlader, før han har faaet Mærker af den». Uten eksplisitt henvisning til Hamsuns roman, legger innledningen i *Evig søndag* (2012, 5) seg rimelig tett opptil de berømte åpningssetningene: «Jeg har aldri kunnet fordra minusgrader, men likevel trålet jeg Oslos smågater på kryss og tvers i sprengkulden og ventet på at dagen skulle ta slutt». I åpningen anvender også Myhre (2012, 5) formuleringen «et nervøst sammenbrudd», et ordvalg som trolig faller mer naturlig for et 1800-tallsmenneske enn en ung kvinne av 1990-tallet. I *Morgenbladets* artikkel om Myhre av journalist Haagensen (2016) påpekes også denne innledende og indirekte referansen. Hamsuns kanoniserte verk aktualiseres altså i samtidslitteratur om spiseforstyrrelser.

Som vist preges Linnéas liv i hovedstaden av en tomhetsopplevelse. Engen (2021, 31) beskriver hovedpersonens tilværelse på følgende måte i sin masteroppgave: «Det går ikke en dag uten at Linnéa tenker på tid og mat, og hun synes dagene er tomme og meningsløse». Engen påpeker ikke bare sammenhengen mellom tid og mat, men understreker hvordan dette forholdet

oppleves som meningsløst for hovedpersonen selv. Følelsen av meningsløshet karakteriserer selve grunnstemningen i teksten. Linnéa fremstår nemlig ikke ruset på sult i den forstand at hun er aktivert og euforisk. Tvert om virker hun lei, dystert og nedstemt. Allerede innledningsvis i *Evig søndag* (2012, 7) etableres denne grunnstemningen:

For det eneste jeg ønsker, er å unnsnippe alt. Alt. Det er nok også det som er planen, å samle nok krefter og mot til å unnsnippe livet. Så da jeg denne tilfeldige vintersøndagen fortalte min mor at jeg ikke ønsket å leve lenger, svarte hun ikke overraskende - at da - ja, da skulle hun dø med meg.

Linnéa har mørke tanker om tilværelsen. Hun fremstår her svært deprimert og motløs, og legger ikke skjul på sin døds lengsel. Den nære relasjonen mellom Linnéa og moren kommer også tydelig frem. Moren legger livet sitt i hendene til Linnéa ved å være så altoppofrende. Relasjonen mellom mor og datter er sentral i Myhres verk, noe vi senere vender tilbake til. Formuleringen «denne tilfeldige vintersøndagen» er nok heller ikke særlig tilfeldig. Som vist peker «søndag» gjerne til meningsløs gjentakelse. Linnéa kan sies å uttrykke en slags modernistisk livsfølelse ved at hun fremstår angstpreget og ensom i storbyen, med en lengsel etter barndommen og det som har vært. De psykologiske aspektene ved fortelleren kan også beskrives ved å anvende et «modernistisk» begrepsapparat, som indre uro, ensomhet og angst.

Sult som en *modernistisk* roman er noe Vassenden (2010) diskuterer i artikkelen «En Ildebrand i en Boglade; Modernisme og vitalisme i Hamsuns *Sult* og i *Sult*-resepsjonen». Vassenden (2010, 101) viser hvordan kategorien «modernisme» kan peke i ulike retninger, og at *Sult* også har blitt lest som en *vitalistisk* roman om hovedpersonens seier over sulten (herav *Sult*-helten), hvor de psykologiske aspektene er vektlagt i større grad enn de eksistensielle og ideologiske. Vassenden (2010, 109) spør også om «vi [ikke kunne] forestille oss at sulten bør leses mer bokstavelig?» Det opprettes dialog med tidligere tolkninger av verket, før Vassenden (2010, 110) videre funderer på om «skadeverket på nervesystemet rett og slett [er] resultater av det moderne livets mangellidelser». Ofte kommer nemlig de psykologiske og fysiologiske aspektene i bakgrunnen, til fordel for de eksistensielle og ideologiske perspektivene i tolkninger av *Sult*. Sulten i Myhres *Evig søndag* kan også leses på en slik bokstavelig måte som Vassenden foreslår. Det fremstår da nettopp meningsløst hvordan Linnéa avstår fra grunnleggende primærbehov, spesielt med dagens materielle overflodssamfunn tatt i betraktning. Vassendens forsvar for en vitalistisk, psykologisk og fysiologisk lesning av sultmotivet, kan åpne for tolkningen av rustematikken i Myhre og Meidells verker.

Linnéa leter ikke etter mening i sulten sin, og hun unngår helst konfrontasjoner om spiseforstyrrelsen. Unnvikelsene blir særlig tydelig når hun refererer til samtalene med Finn:

«Før jeg går, spør han hvordan jeg ønsker at livet mitt skal være. Jeg vet ikke, svarer jeg» (2012, 20). Et slikt eksistensielt spørsmål er trolig ikke blitt stilt i forbifarten, men gjerne opptatt selve behandlingsøkten. Linnéa bruker stadig lignende under- og overdrivelser, og holder slik leseren på en armlengdes avstand. I teksten nærmer hun seg sjelden sultens *hvorfor*-spørsmål. På søken etter mening kan disse virkemidlene være distraksjoner, fordi hun unngår utbroderinger om det virkelig såre og nære. Ofte bruker hun også ironi og sarkasme: «For tiden handler jo strengt tatt bare om når man skal spise. Hva skulle den ellers handle om? Familie- og vennetreff? Turer i skog og mark, etterfulgt av kosekveld foran TV-en?» (2012, 21). Linnéa virker smertelig klar over det irrasjonelle ved hennes overopptatthet av tid og mat. Med galgenhumor håndterer hun det meningsløse og u håndgripelige ved sulten, uten å dykke ned i de mørkeste avgrunner. Hun informerer også leseren om at teksten ikke tilbyr en større mening:

Du har kanskje kommet til et punkt hvor du begynner å lete etter en mening med dette. Men jeg kan med en gang fortelle at det ikke vil oppstå noen mening. Jeg skriver meg vekk, fraskriver meg alt ansvar. Bøker, filmer, TV-serier, familiemiddager, lange gåturer, samtaler over et rundt bord innerst på en kafé - alt dette er bare ting vi gjør for å **slå i hjel tid**. (2012, 100, min utheving)

Mangel på både estetisk, eksistensiell og ideologisk mening er en gjennomgående erfaring i romanen, noe fortelleren her foregriper. Meningsløsheten kobles også til tidsaspektet når de hverdagslige aktivitetene hun ramser opp handler om å «slå i hjel tid». Dette voldelige uttrykket poengterer Linnéa sitt negative forhold til tiden.

Den meningsløse tilværelsen medfører at Linnéa stadig leker med tanker om døden. Sulten hennes er sammensatt. Samtidig som sulten demper hennes indre uro, fører meningsløsheten til en manglende tro på livet. Ironisk nok fører den tomme, innholdsfattige opplevelsen til en uttalt «dødsrus». Ironisk fordi sulten i seg selv gir henne rusende følelser av ro og velbehag. Dødsrusen kommer for eksempel til uttrykk når hun sykler gjennom Oslos gater, og kjenner suset fra bilene som passerer henne: «Dødsrusen er konstant, og er jeg heldig, kan jeg føle bilene sneie stoffet i jakken min. Selv om jeg selvsagt ikke ville ha dødd på sykkel. Det er nok vanskelig å dø på sykkel uten å føle smerte» (2012, 116). Igjen er det tydelig hvordan Linnéa verken psykisk eller fysisk vil nærme seg det vonde og smertefulle. Hun lengter etter døden og at smerten skal opphøre. Dødslengselen er til tider så sterk at hun planlegger hvordan livet skal ende:

I timene etter kveldsmat klokken 19 blir alt mørkt, ikke bare ute, men også bak øynene, og jeg ønsker meg selv død mens jeg googler giftstoffer, medikamenter og metoder jeg kan bruke for å ta livet mitt uten å merke det. Jeg tenker ikke lenger på noe annet enn døden og måltidene mine, og får jeg ikke spise akkurat det jeg har planlagt, blir jeg fullstendig fra meg. (Myhre 2012, 29)

Om kvelden blir tilværelsen mørk. Hun oppretter forbindelse mellom rus og død, i det hun undersøker hvilke «giftstoffer» og «medikamenter» som kan anvendes i forbindelse med et suicidal prosjekt. Stadig er hun opptatt av å ikke ta smerten innover seg, da livet bør ende «uten å merke det». Grunnstemningen ligner eksistensiell nihilisme, hvor livets meningsfulle aspekter er gått tapt. På lik linje med hovedpersonen i *Sult*, handler Linnéas storbyliv om å jage den rusende sultfølelsen. Rusen til Linnéa gir andre utslag enn for Hamsuns hovedperson. For sulthelten til Hamsun innebærer rusen eufori og kreativ skaperkraft, mens for Linnéa fører den til opplevelse av meningsløshet. I det følgende skal vi se hvordan fortellerens opplevelse av den rusende sulten i Meidells *Ut ur min kropp* har flere likhetstrekk med sulterfaringen som fremstilles hos Hamsun.

Rusmotivet kommer mer konkret til uttrykk i *Ut ur min kropp* enn i *Evig søndag*. I innlednings- og resepsjonskapittelet ble det vist hvordan både Meidell selv (Wickberg 2022; Funemyr 2022), forlaget Norstedts (2022), masterskribent Flodin (2023) og anmeldere (Andersson 2022; Blomqvist 2022; Gullberg 2022), aktualiserte rus i forbindelse med utgivelsen av verket. Utgivelsen skapte debatt blant annet på grunn av måten hovedpersonen bruker sulten og rusen den utløser som et verktøy for å håndtere hverdagen og livet. Selv om teksten også fremstiller sult fra et sykdomsperspektiv, fremvises jakten på den forlokkende og stadig tilbakevendende ruserfaringen. Rusen gir Sara kreative og euforiske opplevelser, fylt av livsvilje- og rom.

Den første perioden av den langvarige sulten beskrives som «fallet», og blir tett knyttet til rus og eufori:

Så här faller jag, då som nu och alltid: Först kommer nedsläckningen, den nya svälten, igen, det nya valet att göra en nedstigning. En tid av oro och sorg följer innan nästa skede, den heter **berusningen**, eller den första kyssen - för på inget annat sätt kan det bättre beskrivas, det som sker när en dag efter många dagar av hunger allt grus sopas bort, allt mörker skingras från ens väg. En sällsam klarhet i själen inträder då, den lätta **euforin** när ens väsen växler över till överlevnadsläge. Den första kyssen får man dock bara en gång, den första upplevelsen av transformationen kommer alltid att vara omöjlig att återskapa och det är därför man fortsätter försöka gång på gång. (2022, 79, min utheving)

Sulten fremstilles som et valg, som innebærer en ambivalens. Ambivalens kommer til uttrykk ved at valget medfører sorg og uro, men som tidlig avløses av rus og eufori. Saras gjentatte perioder med sult beskrives som «fall», som innebærer en dobbel betydning. På den ene siden fører fallet til rus og stillstand i sinnet, mens fra et medisinsk perspektiv er fallet et tilbakeskritt i behandlingsøyemed. Fallet innebærer både psykologisk eufori og fysiologisk selvdestruktivitet. Den stadige avhengigheten innebærer en jakt på det første fallet, men ifølge Sara

lar det seg aldri fullt ut gjenskape. Fallet gir assosiasjoner til nyforelskelse og «det første kysset».

Nyforelskelsen kan ikke vare ikke evig, og sultens andre fase skisseres slik av fortelleren:

Sörjer jag ibland att det mest vibrerande vackra i den första svälten så snabbt upphör, så finns ändå en fortsatt tröst i nästa fas. Då, när den binära enkeltheten inträder, precis som evolutionen ordnat det, en enastående konstruktion i den stora planen.

Då, när tillräckligt lite fett finns kvar i organismen, när cirkulationen strypts till de vitala organen, när inget annat än överlevnad betyder något, när fortsatt existens kräver snabba beslut med ett minimum av känslor. (2022, 80)

Sara finner tröst i sultens andre fase når den vakre og euforiske nyforelskelsen har lagt seg. I beskrivelsene forholder fortelleren seg til evolusjonen, og de rent kroppslige følgene av sulten. De store følelsene som fikk plass i fallet, er nå minimert som følge av organismens overlevelsmodus. Gjennom hele fortellingen går Sara inn og ut av sulteperioder, men i fallet finner hun aldri en bunn. Snarere tvert imot, finner hun en frihet i sulttilstanden: «Jägarläget, där varje sinne står kristallskarpt redo för språnget mot antilopens hals. Den fullständiga friheten från smärta i det utsträckta ögonblicket, den klarheten är värd att offra väldigt mycket för» (2022, 79). Sulten innebærer en frihet fra smerte, og blir koblet til en rovdyrsmetaforikk. Flodin (2023, 18) påpeker i sin masteroppgave hvordan «jegeren» er den første mannlige aktøren som avbilder fortelleren som barn. Jegeren blir presentert som en patriarkalsk skikkelse. I sitatet ovenfor er det derimot fortelleren som inntar «jagarläget», og har tredd ut av objektsformen. Sulten innebærer altså en dyrisk tilstand, og en kroppslig beretelse basert på samfunnets kollektive myter om patriarkatets hierarkisering av kjønn.

Selv om anoreksi i grunn er kroppslig selvdestruktivt, innebærer sulten til Sara (2022, 40) også en uttalt *livsvilje*: «Det gör mig mycket trött och fortvivlad att det inte är uppenbart för alla att det jag mest vill är att leva». I motsetning til Linnéa (Myhre 2012) er ikke Sara preget av suicidale tanker. Fortelleren forklarer denne ofte feilslåtte forestillingen når hun får spørsmål om selvskading i behandlingssammenheng:

Har du haft tankar på att skada dig själv eller inte vilja leva, är vid dessa samtal mest en säkerhetsfråga, men alltid tänker jag att hade de lyssnat väl, så hade jag kunnat berätta väldigt mycket om hur valet att inte äta hänger samman med att vilja leva. (2022, 186)

Sulten virker *ikke* å kamuflere underliggende dødsforforestillinger. Snarere skaper rustilstanden et eget rom som hun kan uttrykke seg friere innenfor. I dette rommet vil hun leve og utfolde seg. Denne sultforståelsen innebærer en kritikk av det patriarkalske samfunnet, hvor kvinners handlingsrom er begrenset. Med utgangspunkt i Österholms (2012) perspektiv kan

gestaltningen av Saras sult forstås som en politisk motstandshandling. I det følgende tydeliggjøres Saras behov for et utvidet livsrom.²⁵

Meidell fortalte i et intervju med magasinet *Femina* (Funemyr 2022), som ble ansett som særlig kontroversielt, om hvordan «Svälten blev ett eget rum och en skyddad plats där jag kände mig levande och hade kontroll». Forfatterinnen kobler sulterfaringen til en rommetafor, som hun anvendte for å etablere kontroll over kroppens grenser. Intervjukonteksten gir grunn til å se nærmere på hvordan rom brukes i den litterære teksten. I *Ut ur min kropp* oppretter fortelleren sitt eget rom hvor hun produserer mening. Rusen er et avgjørende aspekt ved romopplevelsen, ettersom den isolerer fortelleren fra det kollektive rommet. Samtidig knyttes sulterfaringen til det fysiske rommet hos Meidell (2022, 41): «I flickrummet gömmer jag mjölk och havregryn, burksoppa och ravioli. [...] Sedan fyller jag kroppen och skriver därefter en logg över vad jag ätit, för att inte senare övermannas av tvekan kring vilka mängder det egentligen hade handlat om». Allerede i barndommen tar Sara fysisk kontroll over kroppen sin innenfor jenterommets fire vegger når hun protokollfører næringen som fyller opp kroppen hennes.

«Flickrummet» er både et teoretisert og politisert begrep gjennom Bernhardssons (2009) og Österholms (2012) funn. Bernhardsson problematiserer hvordan den anmelderskapte sjangeren «anorexiboken» blir plassert på det metaforiske og begrensende «flickrummet» i svensk dagspresse. Denne «kategorien» anses for å være litteratur *av* jenter og *for* jenter, og er således *ikke* av allmenn interesse. Österholm (2012, 138) understreker at litteratur om spiseforstyrrelser mottas som «litterär störning» av kritikerne, og tekstene blir dermed en *feil* og et *problem* både som kropp og tekstkropp. Tatt Bernhardssons og Österholms perspektiver i betraktning, blir «flickrummet» et ladet begrep som viser til sosiale og kulturelle utenforskap. For Saras (Meidell 2022) vedkommende fungerer «flickrummet» som en trygghet i den forstand at hun befinner seg i et fysisk rom hvor *hun* har kontroll. Men begrepet markerer også det offentlige rommets grenser, der Sara står utenfor det kollektive både som kropp og tekstkropp.

Selv om begrepet «flickrummet» både fysisk og teoretisk markerer individets forhold til det kollektive, virker det som at Sara faktisk ønsker å eksistere i det isolerte rommet. Hun er nemlig avhengig av sulten og rusen for å fungere. Sara oppretter et abstrakt livsrom for å kunne leve i rusen. I dette rommet finner Sara (2022, 30) mening, også utover sin egen erfaring: «*Först när sjukdomen benämns och får sina fastare kriterier blir den en tydlig form för att uttrycka specifika känslor kopplade till kvinnors begränsade livsrum*». Påstanden blir hevdet i

²⁵ Siden «livsrom» eller «Labensraum» (Hatlehol 2021) er et slagord som ble sentralt i Hitlers nasjonalsosialistiske ideologi, vil jeg understreke at «livsrom» i denne sammenheng forstås som et fenomenologisk begrep, som peker mot subjektets bevegelsesmuligheter.

forbindelse med et historisk tilbakeblikk på anoreksidiagnosens oppkomst i England og Frankrike på 1870-tallet. Med dette sitatet argumenterer fortelleren for diagnosen som uttrykk for offentlig undertrykkelse av spesifikke kvinnelige følelser og interesser. Dette feministiske perspektivet er i tråd med Ahlsdotter, Nielsen og Hårds (2012, 15) forståelse av anoreksi som en motstandshandling, hvor sulten er en kraft og kritikk rettet mot et samfunn som rangerer kropper basert på uheldige og feilaktige fordommer. Når Sara (Meidell 2022) oppretter sitt eget livrom uttrykker det behov for å være mer enn en kropp.

Den rusende sulten er Saras vei inn i et eget livsrom hvor hennes kroppslige dimensjoner opphører. Tekstens essayistiske preg forsterkes når Sara (2022, 50-51) gir uttrykk for sitt sinne og motstand i lyrisk form:

Vad jag vet är att:

Jag vill slå sönder mitt rum och alla väggar jag karvat ur nu.

Jag vill ha kakan och slippa äta den.

Jeg vill vara allt och ingenting, ett huvud som svävar så högt att ingen når mig.

Jag vill kasta mig så hårt mot marken att landningen ska få hela världen att darra.

Jag vill skära upp mina blodådror och dränka alla som tror någonting fast om världen eller mig.

Jag vill skada andra med min kropp. (Min utheving)

Anaforen «Jeg vill» understreker subjektets posisjon og handlingsvilje. Jeget vender destruktiviteten utover når det ønsker å ekspandere, overskride grenser og utfordre normer. Det er eksplosivt, og subjektet vil sprengre rommets grenser. Hver verselinje ender med et tydelig punktum, som skaper en repeterende rytme og kamplignende følelse. Diktet til Meidell gir assosiasjoner til den finlandssvenske forfatterinnen Edith Södergran, og et av hennes mest kjente dikt «Vierge moderne» fra samlingen *Dikter* (1916). Bildespråket til Södergran beskrives gjerne som modernistisk og ekspresjonistisk, og hun var inspirert av Nietzsche og idéen om den Nye kvinnen.²⁶ I «Vierge moderne» (Södergran 1992, 32) innledes hver verselinje med anaforen «Jag är». Dikter-jeget til Södergran er, liksom Meidells, overskridende og grandiose. Meidells dikter-jeget truer med å kutte opp sine blodårer. Det kvinnelige subjektet i Södergran (1992, 32) dikt aktualiserer også blodet: «Jag är blodets viskning i mannens öra». Kvinnen hevder sin frigjørende makt hos begge forfatterinnene, og overskrider tidvis det menneskelige. Motivet henspiller på idéen om Den nye kvinnen hos Södergran, som *ikke* skal karakteriseres ut ifra utdaterte markører som kjønn, klasse og etnisk bakgrunn. Meidells lyriske innslag kan leses som en litterær protest, hvor jeget vil være mer enn en kropp, selv om hun samtidig

²⁶ Litteraturviter Ebba Witt-Brattström (1998) skriver blant annet om Södergrans relasjon til Nietzsche og forestillingen om den Nye kvinnen i kapittelet «Eros och den Nya kvinnan; Historiens hittebarn» i verket *Ediths jag; Edith Södergran och modernismens födelse*.

forholder seg til den. De tre siste verselinjene er påfallende, i det jeget truer omverdenen med sin kroppslige selvdestruktivitet. Både Meidells og Södergrans dikter-jeg uttrykker behov for et utvidet rom.

Saras (Meidell 2022) sult medfører en euforisk rusfølelse, som tilfører henne mening og livsvilje. Det oppstår med dette en kontrast mellom ønsket om å leve og ekstrem selvsult. Både fysisk og ideologisk setter sykdommen henne utenfor fellesskapet. Fortelleren blir både plassert, men oppretter også selv et faktisk og abstrakt rom hun kan eksistere i. «Flickrummet» (Österholm 2012, Bernhardsson 2009) og livsrommet er på en og samme tid trygt og begrensende. Likevel tar hun et feministisk oppgjør mot den kvinnelige kroppens begrensede handlingsrom, som undersøkes nærmere nedenfor. Linnéas (Myhre 2012) sult fungerer i større grad dempende og beroligende. Hverdagen til Linnéa blir slukt opp av hennes mentale sult og selvdestruktive tanker. Hun gir uttrykk for eksistensiell nihilisme og dødsrus, som i de neste avsnittene kommer til syne gjennom kroppslige smerteuttrykk.

4.4 Kontroll over kroppen

For å forstå hvordan kontroll over kroppen fungerer i Myhre og Meidells litterære verker, er det viktig å ha med seg kontrollens funksjon i anoreksi som sykdomstilstand. Det er en kjent oppfatning at anoreksi ofte rammer mennesker som er perfeksjonistisk anlagte, og som har et stort kontrollbehov. Kontrollbehovet kan både være biologisk betinget grunnet genetisk predisponible faktorer (Farrar 2018, 47), men også en opprettholdende faktor ved at langvarig sult ofte medfører et psykologisk rigid og restriktivt tankemønster. Som tidligere nevnt understreker Bell (Bondevik og Stene-Johansen 2011, 249), forfatter av *Holy Anorexia*, at mennesker som lider av anoreksi typisk er svært selvkritiske, perfeksjonistiske og kontrollorienterte. Vi har lest hvordan sulten i Myhre og Meidells verker i forbindelse med tid kan bidra til å produsere struktur (Meidell 2022), men også opprettholde struktur (Myhre 2012). I det følgende vil sultens kontroll over hovedpersonenes kroppslige uttrykk bli undersøkt. Som vist er sultens rusende påvirkning fremstilt rimelig ulikt i de litterære verkene, og estetiseringen av kropp er likedan. I Myhres verk blir sulten kontrollert av frykten for å overskride noen forestilte kroppslige grenser, mens hos Meidell blir sulten nærmest anvendt som et verktøy for å opprettholde et fysisk og ideologisk ideal. De ulike utgangspunktene preger hvordan kroppene deres behandles. Fortelleren hos Myhre forakter sin kvinnelighet, mens Meidells forteller både idealiserer og problematiserer kvinnekroppen fysisk, erotisk og ideologisk.

Kontrollbehovet til hovedpersonen i *Evig søndag* påpekes også av Vågene (2020, 46): «Linnéa ser her ut til å ha kontroll over det meste. Ikkje berre over maten, tid og stad, men også over seg sjølv, over kroppen. Alt ho gjer og alt ho er skal ho kunne kontrollere». Linnéa utøver altså kontroll over kroppen, som Vågene kobler til hvem hun *er*. Kroppen blir altså nært knyttet til Linnéa sin identitet. Ovenfor er det vist hvordan Linnéa tar kontroll over sulten sin, ved å nøysomt strukturere tiden og måltidene sine. Dette snevre fokuset fører til en meningstom hverdag. Likevel kan mening produseres gjennom en kropp, som ofte er svært symboltung for anorektikeren (Bondevik og Stene-Johansen 2011, 246). Det kommer tydelig til uttrykk at kroppen er viktig for Linnéa, blant annet ved måten hun stadig studerer og vurderer den. Hver morgen tar Linnéa (2012, 16) bilder av kroppen sin i de samme positurene for å sammenligne dens utvikling:

Det er bare kroppens forfatning jeg er interessert i. Jeg legger nye bilder ved siden av hverandre og måler med øynene. Neste bilde, neste posisjon. Jeg observerer magen som trekkes inn og hoftebena som buler ut. De tynne armene henslengt rundt kroppen. De litt søte, små knoklene rundt skuldre og albuer. Det finnes ingen endringer. Bena mine er fortsatt de samme stygge. De utrente armene. Det runde ansiktet. De kvinnelige hoftene. De brede knærne. **Jeg hater kvinnekroppen**, og jeg skulle ønske jeg slapp å se den på denne måten. (min utheving)

Hun legger ikke skjul på at kroppen er hennes største interesseområde. Ifølge Farrar (2018, 117) kan slik oppførsel kategoriseres som *kroppssjekkning*. Kroppssjekkning innebærer at man studerer kroppen, gjerne ved granskende blick, berøring, speiling, fotografering, prøving av klær, veiging og sammenligning. Ut fra beskrivelsene om hofteben som «buler ut» og «søte, små knokler», er det åpenbart at Linnéa er radmager. Hun forstår selv at armene er «tynne», men hun virker ikke tilfreds med dem likevel. Selvforakten til Linnéa er slående, og spesielt blir den rettet mot det kvinnelige. Hun uttrykker et hat overfor den generelle «kvinnekroppen».

Linnéas hat mot den generelle kvinnekroppen fremmer distinksjonen mellom det individuelle og kollektive. Hat mot kvinnekroppen som et aspekt ved anoreksi har vært formål for ulike feministiske analyser. Ahlsdotter, Nielsen og Hård (2012, 7) peker for eksempel på patriarkatet som årsak til kvinners utfordring med å omfavne kroppene sine: «Kvinnors kroppar har under årtusenden varit föremål för patriarkatets gränslösa behov av att skapa under- och överordning, vinnare och förlorare». Linnéa (Myhre 2012) sin hatytring og selvdestruktivitet reflekterer hvordan kvinnekroppen generelt, og hennes egen kropp spesielt, rangeres lavt på patriarkatets hierarkisering av kropp. Ofte behandles spiseforstyrrelser som et *privat* og *individelt problem* (Ahlsdotter, Nielsen og Hård 2012, 12), til tross for at idealene er rotet i de samfunnsmessige strukturene. Enkeltmennesker blir på denne måten ansvarliggjort for

problemer som ligger utenfor deres kontroll. Fra et offentlighetsperspektiv kan individualiseringen av sykdomsproblemet betraktes som en lite demokratisk forståelse av den «kulturell[e] kjønns sykdommen» (Bondevik og Stene-Johansen 2011, 243). Linnéas negative forhold til det spesifikt kvinnelige løfter altså diskusjonen om spiseforstyrrelser, samfunn, kropp og idealer, og med fortellingen føyer hovedpersonen seg inn i rekken av kvinnekropper som symboliserer «en sykkelig overdrivelse av kollektive idealer» (2011, 260).

Linnéa kontrollerer kroppen ved å utforske dens grenser. Fortelleren sitt behov for kroppssjekking oppstår ofte i etterkant av situasjoner som har opprørt henne. Dette skjer for eksempel i forbindelse med en bytur, hvor hun er misfornøyd med eget speilbilde:

Jeg satte hendene i midjen og strammet så hardt jeg kunne. Tomlene presset hardt mot baksiden av ribbena, og fingerspissene mine møttes på midten foran. Jeg lente meg framover og prøvde å forestille meg hvordan bena mine ville sett ut hvis de hadde et større mellomrom. Jeg plasserte hendene mellom lårene og presset dem brutalt fra hverandre. Det gjorde vondt, og jeg måtte bite tennene sammen for å ikke gråte. (2012, 72)

Linnéa opplever et sterkt behov for å undersøke kroppen sin, og hva den rommer. Hun er åpenbart svært mager, siden tomlene og fingerspissene kan omkranse midjen hennes. Samtidig fantaserer hun om at lårene skal være enda smalere. Nedenfor leser vi at lårene også er et problem for hovedpersonen i *Ut ur min kropp*. Lår er en kroppsdel hvor kvinner ofte ansamler mer fett enn menn, og derfor kan fremstillingen lår knyttes mer spesifikt til kvinnekroppen. For Linnéa samsvarer ikke bestandig kroppens faktiske proporsjoner med hennes subjektive opplevelse av den. Kroppsdysforien (Farrar 2018, 125) innebærer at hun ikke føler seg til rette i egen kropp. I fortvilelse påfører hun seg selv fysisk smerte. Ut fra Österholms (2012, 144) perspektiv kan smerten forankres i erfaringen av utenforskap i relasjon til forestillingen om den «Riktiga Flickan». Å være for mye, ta opp for stor plass eller forlate sine grenser, kan være spesielt risikofylt for kvinner, da de overskrider visse grenser for «Riktighet» (ibid). Kontrollen og smerten som Linnéa påfører sin egen kropp, kan altså kobles til opplevelsen av å ikke være «Riktig» eller overskride noen forestilte grenser knyttet til kvinnelighet.

I *Evig søndag* blir fysisk smerte anvendt for å fremstille kontroll over fortellerens kroppslige og eksistensielle grenser. Linnéa er svært sjelden tilfreds med egen fysikk. Hun forsøker å kjempe mot trangen til å kroppssjekke, men ender stadig opp med å beføle sin egen kropp under dynen om morgenen (2012,14), studere egne lår når hun sitter (2012, 75), granske silhuetten av seg selv i butikkvinduer (2012, 137) eller veie seg hyppig og regelmessig. Til tross for disse irrasjonelle handlingene viser hun en form for selvinnsikt:

Jeg har innsett at man aldri blir tynn nok. Selv ikke når man får vondt i skjelettet av å sitte i en stol. Selv ikke når man ligger i sykesengen og kjenner sine egne ben **gnage** mot madrassen. Jeg er ikke noe annet enn verdens største tragedie, for jeg kan tilsynelatende aldri bli slank i denne kroppen. (2012, 55, min utheving)

Linnéa har gjennomskuet sin egen kroppsdysfori. «Tragedien» utgår fra at hun aldri kan bli tynn *nok*, selv om den fysiske sulten er påtrengende og hun kjenner beina «gnage» mot underlaget. Smerten bunner altså dypest sett i noe annet enn hennes kroppslige uttrykk. Selv når hun nærmest sulter seg til dødens rand er hun ikke fornøyd eller tilfreds. Fra Linnés perspektiv er det ikke sykdommen som er en tragedie, *hun* er tragedien. Smerten fører til at Linnéa både er kroppslig og eksistensielt selvutslettende.

I Myhres roman blir kontroll over kroppen opprettholdt av en frykt for å ekspandere og utvide dens grenser. Frykt og angst er med andre ord drivkraften bak kontrollen over kroppen. Dette kommer blant annet til uttrykk gjennom hvordan hun er redd for mat, næringsstoffer og kalorier:

Jeg hadde i utgangspunktet bare pleid å være redd for kalorier, og litt for fett - naturligvis. Fett var fett, enda jeg visste at ikke alt fett var fett, det var likevel fett, og jeg ville ikke ha det på kroppen min. Nå viste det seg at jeg var blitt redd for karbohydrater også. (2012, 157)

Frykten for fett er fremtredende, som kan forstås i sammenheng med det Ahlsdotter, Nielsen og Hård (2012, 16) anser som en «fettföraktande värld». Uttrykket «Nå viste det seg» kan tyde på at Linnéa mangler bestemmelsesrett over hvilke næringsstoffer hun frykter. Subjektet har altså fått et innskrenket handlingsrom, som avslører at det ikke er Linnéa selv som har kontroll over egne reaksjonsmønstre. Kontrollbehovet som anoreksidiagnosen ofte innebærer, kan ifølge Bondevik og Stene-Johansen (2011, 260) skilles fra andre lidelser i litteraturen:

Mens kreft, alle infeksjonssykdommer, til og med depresjon kan betraktes at noe utenfra eller utenfor oss har trådt inn og tatt kontroll over et kroppslig felt, kan anoreksi og andre spiseforstyrrelser betraktes som forsøk på å ta kontroll over det som kommer utenfra, det som vil inn i kroppen.

I *Evig søndag* blir behovet for kontroll over «det som kommer utenfra» konkretisert gjennom Linnéa sin kropp. Anoreksiens paradoksale logikk innebærer likevel at behovet for ekstrem kontroll vokser ut fra et faktisk kontrolltap. Det kontrolltapet som kommer til syne når Linnéa ikke kan styre hvilke næringsstoffer hun frykter.

I *Ut ur min kropp* (Meidell 2022, 13-14) blir Sara tidlig i livet bevisst sin egen kropp. Allerede fra barndommen av stoler hun ikke på sin egen persepsjon av kroppen:

Plötsligt känns det outhärdligt sorgligt att inget är beständigt, att konturen av min kropp är så böljande. För om det var möjligt att mina **lår**, som sträckte ut sig så avsmalnat vackert i ett buteljbrunt simtag, kunde göra så runda sjövattenavtryck mot bryggkanten där jag sedan suttit och torkat, då finns det ingenting att riktigt lita på. Tills jag hunnit komma på ett sätt att aldrig vara rädd för att förlora mina gränser bestämmer jag mig för att alltid hålla mig med god marginal inom de avtryck som min kropp gjort på bryggan. (Min utheving)

Sara får ikke grep om kroppens faktiske proporsjoner. Hun ser lårene endres ut fra hvordan kroppen beveger seg. Fysikkens flyktige og dynamiske uttrykk gjør henne opprørt. Det opprettes også en sammenheng mellom det «smale» og «vakre» når fortelleren omtaler lårene i vannet. Som nevnt i forbindelse med fremstillingen av Linnéas (Myhre 2012, 72) lår, er dette generelt sett en kroppsdel som for kvinner ofte er mer formfulle i forhold til menns. Forstår man formfulle lår som et spesifikt kvinnelig uttrykk, problematiserer hovedpersonene i *Evig søndag* og *Ut ur min kropp* forholdet sitt til kvinnekroppen. Dessuten underbygger kvinnelår som motiv Ahlsdotter, Nielsen og Hård (2012) anklager samfunnets nedlatende holdning til fett. Sara (Meidell 2022) uttrykker også en eksplisitt frykt for å forlate sine grenser. Hovedpersonens mistillit til sin egen kropps fysiske grenser følger henne inn i voksenlivet:

Jag dras fortfarande till speglarna för att försöka förstå måttet av min plats i världen - skrattspeglar, för inte visar de mig något annat än en kropp som böljar och sväller, krymper, försvinner ur sikte, ändå fortsätter jag kasta mig mot dem. Jag fortsätter ändå, för jag tänker att om jag bara kan stå stilla tillräckligt länge i den vinkel som gör minst ont så kommer jag att hinna rita hela gränsen runt min kropp och då få veta min exakta plats. (Meidell 2022, 165)

Når Sara kroppssjekker seg i speilene som voksen, er kroppens konturer fortsatt uklare for henne. De uklare kroppslige grensene fører til manglende forståelse av hvem hun *er* i verden. Hennes kroppslige uttrykk knyttes altså til spørsmål om identitet. Kroppsdysforien kommer også til uttrykk i det kroppen «böljar och sväller, krymper, försvinner ur sikte». På samme måte som Linnéa (Myhre 2012) preges Sara av et dobbeltblikk på sin egen kropp. Smerte blir også aktualisert når Sara forsøker å finne sine bestemte grenser i speilet. Likevel virker Linnéa (Myhre 2012) å være preget av en smerte og frykt for å overskride kroppslige grenser, mens Sara ønsker å sprengre grensene med sin sult, både fysisk og eksistensielt.

Kroppsdysforien og dobbeltblikket som Sara har på kroppen sin utfordrer forståelsen hennes av hvem hun *er*. Ved å krympe, sulte og kontrollere kroppen, vil Sara sprengre grensene for hva en kvinnekropp kan være. På grunn av kvinnekroppens begrensede handlingsrom, vokser det frem et ønske om *ikke* å være kropp. Trangen etter å forlate sine kroppslige grenser inntreffer allerede tidlig i livet:

Är jag fem eller sex år när jag för första gången flyter ur min kropp? Hur hade man återberättat detta att jag plötslig får ett starkt behov av att tyst upprepa mitt namn, gång på gång? Hur ramsan långsamt löser upp mina konturer och hur förnimmelsen av tyngd mot sängen försvinner - hur jag snart står utanför mig själv och att jag inte upplever det som varken märkligt eller skrämmande. (2022, 135)

Igjen fremstilles kroppen som noe flytende og dynamisk. Grensene hennes er vage, og når Sara ikke får grep om sin egen kropp oppstår et behov for å gjenta sitt eget navn. Den kroppslige og eksistensielle identitetsøkingen blir påtrengende. Fra hun er tenåring driver Sara med friidrett og langdistanseløping. Løpegleden følger Sara gjennom livet, for da kjenner hun kroppen sin: «Jag springer, alltså är jag en kropp, jag är en kropp som springer, alltså är jag en människa» (Meidell 2022, 143). Fortelleren utvikler den kjente frasen «cogito, ergo sum» (Jeg tenker, altså er jeg til), av René Descartes (1596-1650), en av historiens aller største filosofer og matematikere.²⁷ Løpingen er en bekreftelse på at Sara er et menneske med en kropp. Sulten og løpingen kontrollerer de kroppslige og eksistensielle grensene til Sara, som for henne stadig er utflytende og ubegripelige.

Kontroll over sulten er en avgjørende faktor for Saras skrivearbeid og bekjeftigelse som avisredaktør. Liksom i Hamsuns *Sult* knyttes det nære forbindelser mellom sult og skriving. I Schnurbeins (2008, 100) tolkning av sulten i Hamsuns roman trekkes «kløften» mellom kropp og skrift frem, hvor det ene ikke kan eksistere uten det andre: «Fortelleren er nemlig bare i stand til å skrive når kroppen hans sulter, når den blir fornektet og er tømt». Det samme avhengighetsforholdet finnes i *Ut ur min kropp*, der Sara har behov for et «rent» og upåvirket sinn for å skrive. Rent bokstavelig knytter Meidells forteller (2022, 83) tekst og kropp sammen: «Med tidningsredaksjonen som bas skriver jag mig fast i en kropp som är behaglig att vara i. Eftersom det är den kropp jag finner störst lugn i, reportagekroppen, recensionskroppen, krönikekroppen». Sitatet gir assosiasjoner til Österholms (2012, 138) begrep «textkropp», og Sara (2022, 147) påpeker selv hvordan kropp og tekst er kommuniserende krefter: «Kropp och text är i det här avseenden kommuniserande kärler eller konkurrerande krafter om man vill – och att hålla en så hög andel av det skrivna som den viktigaste tyngden mot marken är alltid det eftersträvansvärda». Kontroll over sulten gjør Sara både psykisk og fysisk i stand til å skrive, og det er ordene hun først og fremst vil kommunisere gjennom.

²⁷ «René Descartes» hentet fra *Store Norske Leksikon* (Tranøy og Ore 2020).

4.4.1 Intimitet; isolasjon og ekstroversjon

Sulten påvirker hvordan Linnéa og Saras sin intimitet fremstilles. Kontroll over kroppen kan nemlig også knyttes til mellommenneskelige relasjoner i de litterære verkene. Både isolasjon og ekstroversjon påvirker den kontrollen Linnéa (Myhre 2012) og Sara (Meidell 2022) utøver overfor den fysiske og åndelige delen av kroppen. Linnéa (Myhre 2012) er skeptisk og kritisk innstilt til folk flest, og gjennomgår perioder hvor hun er helt isolert fra omverdenen. Likevel kommer leseren relativt tett på Linnéas hverdagserfaringer, følelser og sykdom. Saras (Meidell 2022) sult påvirker henne i ulike retninger i forhold til intime relasjoner. Hun forsøker å dekke over og skjule matvanene sine for familie og nære venner. Leseren slippes altså tett innpå sykdommens virkningsmekanismer. Samtidig resulterer sultens rusende påvirkning i at hun ved flere anledninger er grenseoverskridende og utsvevende i intime relasjoner. Det er en økende tendens at privatliv og intimitet formidles gjennom skjønnlitteratur. Sarrimo (2012, 46) kobler begrepet *intimitetslogikk* til samfunnets sannhetsforståelse. Å formidle privat tematikk i det offentlige rom kan i visse tilfeller styrke avsenderens troverdighet, samt skape interesse og blest rundt forfatterens persona. Resepsjonsgjennomgangen viste at *hva* som ble skrevet i verkene ble vektlagt i større grad enn *hvordan* forfatterne skrev. I det følgende skal vi undersøke hvordan intime relasjoner fremstilles i *Evig søndag* og *Ut ur min kropp*.

I *Evig søndag* preges Linnéa av en manglende nærhet til andre mennesker. Nilsen (2016, 53) påpeker i sin masteroppgave hvordan Linnéa sin spiseforstyrrelse ikke bare fører til ensomhet, men også isolasjon: «På grunn av hennes problematikk omkring mat, skaper hun seg flere perioder med isolasjon». Linnéa har relativt få forpliktelser i livet, foruten spiseforstyrrelsen. Derfor oppholder hun seg i perioder stort sett innenfor leilighetens fire vegger. Det rigide levesettet som følger med sulten fører altså til at hun begrenser sin sosiale kontakt med omverdenen: «Dessuten må jeg være alene når jeg spiser frokost» (2012, 103). Måltidene må inntas alene. Det er frykten for kontrolltap som i stor grad bidrar til isolasjonen: «Jeg kan ikke overnatte hos noen, jeg kan ikke spise middag hos noen, jeg kan ikke spise noe som helst hos noen, og jeg kan ikke ta imot besøk nær et planlagt måltid i frykt for at de ikke skal gå tidsnok» (2012, 29). Tid, mat, kontroll og frykt er igjen sentrale stikkord. Fra Österholms (2012, 140) perspektiv kan isolasjonen ansees som et forsøk på å ta tilbake den kontrollen som omgivelsene har tatt fra henne. Linnéas kontrollforsøk kan forstås som forsøk på å omdefinere skjevheten som karakteriserer jentene som ikke kan eller vil være Riktige (Österholm 2012). Paradokset oppstår når Linnéas kontrollforsøk og isolasjon forsterker både utenforskapet og skjevheten.

Linnéa er seg bevisst andres blikk. Hun påpeker for eksempel hvordan andres oppfatning av kroppen hennes bidrar til at hun isolerer seg. Linnéa frykter nemlig hvordan bemerkninger om kroppen vil påvirke henne, selv om intensjonen gjerne er god: «Bra er synonymt med frisk, og frisk er synonymt med tykk, og forstår de ikke dette, burde de sette fyr på seg selv» (2012, 147). Å kommentere andres kropp, selv når det er velmenende, kan altså slå feil ut. Standardene Linnéa setter for seg selv er umenneskelige, og i verste fall kan oppmuntrende tilbakemeldinger gjøre ting verre. En bloggleser kommenterer også at Linnéa har utrente bein, som fører til at hun straks signerer ettårsabonnement med treningssenteret (2012, 156). Kameraten hennes skriver dessuten til henne at hun har fått «bollekinn» (2012, 170). Disse enkelthendelsene påvirker Linnéa i så stor grad at selvsulten, kontrollen og isolasjonen intensiveres i etterkant. Kommentarer som omhandler utseendet hennes gjør altså mer ondt enn godt, og «trigger» sulten.

Sara (Meidell 2022) lever i motsetning til Linnéa en til dels ekstravagant og utsvevende livsstil som ung voksen. I møtet med menn anvender hun våpenretorikk i omtalen av sin egen kropp: «Jag väger 43 kilo när jag kommer till Oxford och är precis rätt format för att kunna använda mig själv som en **projektil** mot varje man jag vill ha något av» (2022, 54, min utheving). Kroppen hennes er et «projektil» rettet mot mannens lyster. Våpenbegrepet kan gi uttrykk for motstanden, sinnet og aggresjonen som Ahlsdotter, Nielsen og Hård (2012, 15) mener spiseforstyrrelser kan være uttrykk for. Den slanke kvinnekroppens estetiske uttrykk er så verdifullt at Sara kan bruke den til å vekke mannens begjær. Til tross for at Sara fremstilles som et handlende subjekt i intime relasjoner, er det likevel noe sårt knyttet til seksualiteten hennes. I en analepse til barndommen minnes hun hvordan venninnes storebror nærmet seg henne:

På natten när jag ska sova över och är ensam vaken kommer min väns storebror in helt tyst i vårt rum, visar alla **vapen** han har, **knivarna** i byxlinningen, kaststjärnorna i ärmen, hur farlig en **krigare** kan vara om han är tillräckligt listig. (2022, 22, min utheving)

Begrepsbruken er slående, og vekker assosiasjoner til kamp, krig og konflikt. Sara erfarte tidlig å være et mål for det motsatte kjønn, og de voldelige uttrykkene kan insinuere maktforholdet mellom henne og venninnens bror i situasjonen som beskrives. I fremstillingen av Saras seksualitet finnes altså en dobbelthet. På den ene siden besitter hun makt i kraft av sin kvinnelige sensualitet, mens på en annen side kommer et kontrolltap iblant til uttrykk: «Min kropp växer, kläderna slutar passa, jag lånar ut dem till andra, jag lånar ut min kropp till vem som helst som vill ha den, inte heller den passar mig längre» (2022, 63). Kroppen er et objekt

hun ikke føler seg hjemme i. Det er et dualistisk syn på kropp og psyke som fremstilles når Saras kropp nærmest likestilles med et objekt hun skiller fra seg selv. Kvinnekroppens posisjon og rang blir i Meidells verk på en og samme tid idealisert og problematisert gjennom fremstillingen av Saras intime relasjoner.

4.5 Ambivalens

Ambivalens preger fremfor alt Linnéa sitt forhold til sult i *Evig søndag*, og er dessuten et kjent fenomen innenfor spiseforstyrrelser. For mennesker med anoreksi handler ambivalens ofte om den indre kampen, hvor frykten og angsten sliter i nervene når man utfordrer spiseforstyrrelsen lengsel etter sult. Ambivalensen representerer slik sett skillet mellom kontroll og kontrolltap. Tilfriskning krever at man står i ekstremt vonde følelser, for i motsatt retning lokker den rusende sulten. I resepsjonen har vi sett hvordan kritikken rundt verkene belager seg på relativt ulike argumenter. Anmelderne var ganske skeptiske til *Evig søndag* estetiske kvalitet, mens rundt *Ut ur min kropp* var de kritiske stemmene særlig rettet mot det moralsk-politiske vurderingskriteriet. Meidells utgivelse ble av noen ansett som en «bibel för anorektiker» (Bergsten 2022), «provocerande» (Lowden 2022), og en av anmelderne ga «triggervarning» (Beijer 2023). Myhres verk ble derimot rost for å være en «viktig bok» (Os 2012), dets «girl power» (Isaksen 2012), og hvordan fremstillingen av spiseforstyrrelsen er «sterk» (Sørheim 2012).

Min hypotese er at de offentlige debattene som oppstod i forbindelse med utgivelsene utartet seg så ulikt blant annet grunnet fremstillingen av ambivalens. Som nevnt skriver Nesby (2021, 186) hvordan Linnéa er preget av et dobbeltblikk som veksler mellom det anorektiske og friske, mens Meidells verk av anmelder Lowden (2022) beskrives som «fullständigt lojal med den sjukas inifrånperspektiv». I tillegg finner Nesby (2021) at *Evig søndag* «peker mot behandling og løsning», mens Lowden (2022) skriver at *Ut ur min kropp* «antyder ingen väg ut ur anorexin». Ambivalensen kommer med andre ord i større grad til uttrykk i *Evig søndag* enn *Ut ur min kropp*. Årsaken til hvorfor fremstillingen av ambivalens kan skape sterke reaksjoner, kan ha sammenheng med tidsåndens syn på hvorvidt «triggende» lesning er skadelig. I det følgende skal vi undersøke hvordan ambivalens uttrykkes i verkene til Myhre og Meidell.

I forbindelse med ambivalens i *Evig søndag* skriver Bøckmann (2023, 39) at det å oppsøke hjelp i seg selv er tegn på søken etter tilfriskning. Linnéa fremstår som reflektert og bevisst rundt egen situasjon, til tross for at hun ofte velger sulten. Som vist ovenfor har hun en indre stemme som kan vise til fornuft, men det krever samtidig mye av henne å lytte til den.

Sulten tilbyr henne nemlig noe som friskheten ikke kan. Hun bruker dermed mye tid på å overveie hvilke valg hun skal ta. Valgene er som regel preget av ambivalens: «Nå er det kanskje nok. Dette burde definitivt bli siste gang jeg tar fire sovetabletter» (2012, 48). Språkdempere som «kanskje» og «burde» tyder på at Linnéa forstår hvordan pillebruken hennes er uheldig.

I Nilsens (2016, 32) narratologiske undersøkelse av *Evig søndag* anvender hun aktantmodellen for å finne romanpersonenes ulike funksjoner. Nilsen finner at prosjektet til Linnéa er todelt, da hun etterstreber å bli både frisk og tynn. Dette er for Linnéa en selvmotsigelse som er uløselig, selv om hun forsøker å motivere seg selv: «Jeg fortsetter å skryte av hvor flink den fornuftige delen av hodet mitt er, som forteller meg at jeg skal spise selv om jeg helst vil være undervektig» (Myhre 2012, 65). Linnéa er ærlig om at hun ønsker å være undervektig, samtidig som hun forsøker å dyrke en «fornuftstanke». Österholm (2012, 145) peker i denne sammenheng på en ambivalens i relasjon til hva som er «normalt». Stadig fremstilles slanke kvinner i populærkulturen som kroppslige idealer, som i vår tid for eksempel er modeller og influensere som Kendall Jenner, Emma Ellingsen, Hailey Bieber, Ariana Grande og Zendaya. Samtidig ansees det ofte som usunt, lite fornuftig eller feilaktig å søke en lignende fysikk. Österholm (2012) understreker hvordan kontradiksjonen gjør «Riktigheten» umulig å oppnå. Samfunnets normer, idealer og forventninger til kvinnelig uttrykk og identitet er på denne måten motsetningsfylt, og lar seg dermed ikke oppfylle. Linnéa sin ambivalens oppstår når hun fanges mellom disse motstridende prosjektene.

Frykten for å overskride grensene for «Riktighet», gir ofte fysiske utslag for Linnéa. Hun beskriver nærmest klaustrofobiske opplevelser av å være i egen kropp i forbindelse med måltider: «Jeg holdt på å bli sprø av ikke å få røre meg. Hver gang jeg spiste, kjente jeg maten vokse på kroppen min, spesielt over buksekanten» (2012, 83). Linnéa erfarer at kroppen ekspanderer på kort tid, og hvordan «tjukkefølelsen» aktiveres. «Tjukkefølelsen» (Farrar 2018, 126) er et fenomen hvor man opplever å plutselig føle seg større. Altså ser Linnéa kroppen sin som slank i det ene øyeblikket, og tynn i det neste. «Tjukkefølelsen» representerer et ambivalent syn på kroppen, og kan forstås som et smerteuttrykk rettet mot det innbilte fett på kroppen til Linnéa. I så måte et fett nok engang utløsende årsak til frykten for kroppslig ekspansjon.

Hovedkarakteren i *Ut ur min kropp* identifiserer seg tilsynelatende i større grad med sykdommen. Selvsulten innebærer en enorm standhaftighet og viljestyrke, som Sara (2022, 38) opplever å få for lite anerkjennelse for:

Sedan spänner jag kroppen så hårt jag kan och tänker att jag hatar sjukdomen för att den får så vackert beröm för sin styrka. Aldrig säger någon något om min oerhörda kraft, hur enastående mäktig jag är som lyckats krympa mig så liten. Det gör mig ännu mera bestämd i min övertygelse om att jag måste fortsätta försöka bevisa för dem att den som är starkast inte är min sjukdom, utan jag.

Her gestalter Sara (Meidell 2022) sin nære tilhørighet til sulten. Fokuset rettes mot fortellerens styrke, kraft og makt, fremfor hennes selvdestruktivitet. Selvsulten ansees som en triumf og bragd. Sykdommen hadde ikke lyktes i sitt prosjekt uten Saras ekstreme egenskaper til å tøyse egne behov. Innenfraperspektivet er nesten ufravikelig gjennom hele fortellingen. Frykten som oppstår i Sara når «doktor S» motiverer henne i retning tilfriskning, gjenspeiler ønsket om å forbli i sulten: «Och igen vänder jag mig samtidigt om och tittar efter en baddörr, en hemlig kod, en livstids hypnos, att det skulle vara möjligt att få fortsätta vara i svälten, i jägarläget, ändå få min frihet» (2022, 103). I fortellinger blir hun aldri villig til å gi slipp på sulten og «friheten», og det oppstår en klaustrofobisk frykt i henne bare ved tanken om et friskt liv.

I undersøkelsen av ambivalens i forhold til selvsult finner vi ulike estetiske distanser til sykdomsfremstillingens innenfraperspektiv. Nesby (2019, 58-64) sorterer mellom sykdomslitteratur som *forklarer* sykdommen, og fortellinger som legger opp til *tolkning* av sykdomserfaringen. Hun trekker frem forskning som viser hvordan mer komplekse litterære fremstillinger av sykdom ofte vekker mindre empatisk respons hos lesere enn forklarende sykdomsfortellinger. Hos Myhre (2012) kommer avstanden til sulten tydeligere til syne ved at Linnéa dveler ved ambivalensen. I *Ut ur min kropp* (2022) er hovedpersonens ønske om å leve i sulten konstant. Likevel ønsker Sara (2022, 106) å sende ut signaler som omverdenen forventer av henne: «Jag vill vara i behandling men jag vill inte uppfylla friskhetskriterierna». Sara er urokkelig i sitt valg om å sulte seg, selv om hun av plikt oppsøker ulike behandlingsinstitusjoner. Man kan hevde at intensjonen og sultuttrykket til Sara gjør sykdomsfortellingen mer kompleks og sammensatt. Sulten hennes er i større grad fremstilt som et personlig valg. Linnéa (Myhre 2012) kjemper på en annen side *mot* den vonde og meningsløse sulten, som hun gjentatte ganger må se seg tapt for. Ut fra Nesbys (2019, 58-64) differensiering er *Evig søndag* en fortelling som i større grad forklarer sykdomsopplevelsen, mens *Ut ur min kropp* legger opp til tolkning av den anorektiske erfaringen. Dette kan forklare de ulike reaksjonene på sultfremstillingene i mottakelsene av verkene.

4.6 Posisjon og relasjon

4.6.1 Det sultende subjektets posisjon

Myhre og Meidell har begge vært åpen i offentligheten om at de sliter med spiseforstyrrelser. Forfatterinnen biografi og den litterære konteksten påvirker trolig lesernes forståelse av de sultende subjektens posisjon i *Evig søndag* og *Ut ur min kropp*. Noen vil hevde at fortellernes troverdighet styrkes dersom sulterfaringen faktisk er opplevd. Sarrimo (2012, 65) viser for eksempel hvordan troverdigheten til forfatterinnen Heberlein styrkes i forbindelse med utgivelsen av verket *Jag vill inte dö, jag vill bara inte leva*, ettersom hun er en veletablert skribent som er åpen om sin sykdomstilstand. Dessuten forsterket verkets paratekster autentisitet- og virkelighetsbudskapet ved utgivelsen til Heberlein. I de litterære verkene til Myhre og Meidell ser vi tegn til at fortellerne er opptatt av å befeste sitt etos, og på denne måten forsvare sin posisjon til å fortelle om sult og spiseforstyrrelser. Linnéa i *Evig søndag* legger ikke skjul på sin rolle i offentligheten, og hun refererer på et intrikat vis til andre forfattere som skriver virkelighetsnært eller om sult og spiseforstyrrelser. I *Ut ur min kropp* kommer det posisjonsbefestende enda tydeligere til uttrykk, ved at Sara fletter inn historier om en rekke andre selvsultende kvinner. Fortelleren har også inkludert flere personlige journalnotiser, og viser i tillegg til historie og forskning om spiseforstyrrelser. På denne måten får fortellingen et nærmest didaktisk preg og politisk oppdrag. Både Linnéa (Myhre 2012) og Sara (Meidell 2022) oppretter altså en form for autoritet når de beskriver egne sulterfaringer.

Linnéas offentlige karakter aktualiseres blant annet gjennom hennes relasjon til psykiateren Finn. I forbindelse med deres første møte er hun usikker på intensjonene til behandleren, og hvordan forholdet deres vil bli:

[...] innså at jeg kanskje bare vil bli brukt som et hjelpemiddel for å utvikle hans kunnskap om blogging. At jeg ganske enkelt vil benyttes som en informant som forteller og forteller om denne ubrukelige hobbyen jeg har kastet bort flere år på, og at jeg på toppen av det hele vil bli nødt å betale for det. (2012, 9)

Linnéa refererer til en blogghistorikk som hun tror kan vekke interesse hos den fagkyndige. Hun legger heller ikke skjul på sin rolle i offentligheten, for eksempel når hun ser tilbake på sin første opptreden i fjernsynet: «Og på TV hadde jeg glemt meg selv hjemme, og dermed ble jeg tvunget til å spille den Linnéa jeg trodde jeg var på internett» (2012, 36). Linnéa har et bevisst forhold til hvordan hun fremstiller seg selv i det offentlige rom, og knytter bestemte karakteristikk til internett-personen hennes. Både på Myhres tidligere blogg «Alt du vet er feil» og i fjernsynsprogrammet «La Linnéa leve», som rulte på skjermene allerede i 2011, var

hun åpen om sine psykiske problemer. Linnéas posisjon som formidler av sin sulterfaring styrkes når hun aktualiserer sin offentlige persona.

Nesby (2021, 187) påpeker i sin analyse av *Evig søndag* hvordan Linnéa og Finn har rimelig ulike tilnærminger til internett og blogging: «Finn har et estetisk heller enn praktisk forhold til nettet og representerer bokmediet i stedet for bloggen eller andre sosiale mediegenre». På sett og vis representerer Finn høykulturen i møtet med Linnéa. Linnéa føler seg ofte underlegen i forhold til Finn, samtidig som hun ser opp til behandlerens intellektuelle vesen og litterære preferanser. Romanen skisserer distinksjonen som Asplin (2021, 43) løfter frem i sin resepsjonsanalyse, hvor kvinnelige forfattere forminskes til forestillinger om «det lave» og «trivielle» i et norsk litteraturfelt hvor mannlige forfattere har generelle fordeler. I denne sammenheng viser Asplin også til Vassendens (2016, 478) kapittel «Kritikkjournalen (1983-1998) som kjønnspolitisk og litteraturkritisk korrektiv», som beskriver hvordan kvinnelige forfattere har blitt avvist da det partikulære, private og intime nedvurderes innenfor et patriarkalsk kvalitetsbegrep. Linnéa (2012, 145) forsterker til dels disse kvalitetsbaserte forestillingene om litteratur: «Smarte mennesker bruker så mange ord for å gjøre seg forstått. Man henvender seg på den måten kun til leserne som allerede er smarte, og som ennå kan huske starten på en fem linjer lang setning ved setningens slutt». Linnéa identifiserer seg med det populærkulturelle, og anser ikke seg selv som en intellektuell og belest person. Denne posisjonen skiller seg vesentlig fra Meidells forteller, og gir Linnéa og Sara (Meidell 2022) ulike utgangspunkt når de forteller om sine sulterfaringer.

Referanser til andre litterære verk finner vi både hos Myhre og Meidell, som indikerer hvordan fortellerne posisjonerer seg i relasjon til forskjellige teksttradisjoner. På venterommet til Finn registrerer Linnéa stadig ulike bøker og overskrifter. Hun refererer til flere ulike verker, som kanskje ikke nevnes helt tilfeldig: «*Mat for kvinner* er den første jeg legger merke til, [...] Jeg blar litt i boken, finner den for fornuftig, og presser den tilbake. [...] Den neste jeg får øye på er *Sopranos*. Jøss, tenker jeg overrasket og drar den ut» (2012, 19). Det er symptomatisk at anorektikeren først og fremst bemerker seg en tittel som innebærer begrepene «mat» og «kvinner». Det er dessuten noe underlig med denne tittelen, som antyder at det eksisterer mat som er forbeholdt kvinner. Kanskje er referansen en indirekte kritikk rettet mot vektindustrien (Ahlsdotter, Nielsen og Hård 2012). Samtidig er det noe tvilsomt at psykiateren som behandler spiseforstyrrelser har slankelitteratur på kontoret sitt. Linnéa finner uansett ikke boken interessant, og «presser den tilbake». Et stykke lenger ut i *Evig søndag* (2012, 148) er det andre titler som fanger Linnéa sitt blikk på Finns kontor: «I motsetning til *Sopranos* og *Mat for kvinner* under mitt første besøk for et halvt år siden, er boktitlene jeg i dag legger merke til

Selv mord, Jenta og resten av verden og *SULT*». Linnéa kommenterer ikke bøkene ytterligere, men titlene kan fremstille både hennes litterære referansepunkter og psykiske sulttilstand. Både det suicidale og kjønns spesifikke aspektet aktualiseres gjennom boktitlene, samtidig som det er bemerkelsesverdig hvordan *Sult* (Hamsun 1890) nevnes eksplisitt ved denne anledningen. De litterære referansene kan leses i forlengelse av Linnéas posisjon. Hun identifiserer seg ikke med sin høykulturelle psykiater, men stiller seg på utsiden av det intellektuelle fellesskapet. Bernhardssons (2009) forskning på den nedvurderte «anoreksiboken» viser at det nettopp er på utsiden av det litterære feltet at verker om spiseforstyrrelser blir plassert i mottakelsene. Før noen andre rekker å plassere henne der, posisjonerer Linnéa seg utenfor den høylitterære sfæren.

I Meidells verk oppgis en rekke referanser, spesielt til andre selvsultende kvinner, men også til kjente forfattere innenfor litteraturfeltet. Blant de populærkulturelle skikkelsene som trekkes frem er Samantha Fox, Tone Norum og Baby i *Dirty Dancing*, hvor hun om førstnevnte kommenterer: «Vi som svälter kanner igen en annen som svälter» (2022, 157). Fortelleren trekker også frem Barbie, Madonna, Mandy Smith og musikkgruppen Lili og Susie (2022, 20). Sara beskriver hvordan hun som tenåring leste en reportasje om Lili og Susies «spisedag» i det svenske ungdomsbladet *Okej*. Lesning om «spisedagen» kan ut fra Ahlsdotter, Nielsen og Hårds (2012) kritiskfeministiske perspektiv belyse den problematiske diettkulturen, der jenter og kvinner særlig er i målgruppen. Det kan i denne sammenhengen trekkes paralleller til trenden «What I eat in a day», som florerer på sosiale medier. Både influensere og vanlige brukere skaper innhold som gjenspeiler hvor mange måltider de spiser i løpet av en dag, og hva disse inneholder. Trenden har møtt krass kritikk fra flere hold, og i verste fall kan den bidra til et slankepress, og at folk utvikler uheldige forhold til mat, kropp og vekt. Sara (Meidell 2022) trekker altså frem en rekke berømte kvinner som representerer idealiseringen av den slanke, hvite kroppen. Referansene som Sara fremhever, kan dermed forstås som indirekte kritikk av diettkulturen og skjønnhetsnormene som dominerer i det vestlige samfunnet. Det sultende subjektet retter en kritikk og protest mot samfunnet som potensielt bidro til hennes sykdomsutvikling.

Sara (Meidell 2022) trekker ikke bare frem kvinnelige karakterer fra det populærkulturelle domenet, men også det akademiske og litterære feltet. Hun nevner blant annet Virginia Woolf (2022, 43), Lene Marie Fosse og filmen *Selvportrett* (2022, 165) og Ellen West (2022, 192).²⁸ Det er likevel forfatterinnen Karen Blixen som Sara vier størst oppmerksomhet.

²⁸ Ellen West (1888-1921) er kvinnen bak en av historiens mest kjente fortellinger om anoreksi. West er mye omtalt i forskningen, og har dessuten inspirert romaner, lyrikk og operastykker (Meidell 2022, 192).

Fortelleren gjengir hvordan Blixen «älskade att vara `den smalaste kvinnan i världen´» (2022, 82). Sara (2022, 154) siterer dessuten en strofe fra Blixens verk *Den amerikanske farm* (1937): «En kvinna kan aldrig vara tillräckligt mager». Det uttalte smalhetsidealet blir ikke lagt skjul på av Blixen. Sara (2022, 53) beskriver også Blixens biografiske bakgrunn: «1903 kommer hon in på Konstakademien i Köpenhamn och får här fullt utrymme att blomma ut i sin **anorektiska livshållning**» (min utheving). Å beskrive anoreksi som en «livsholdning» er uvanlig, da uttrykket tar avstand fra sykdomsdiskursen ved spiseforstyrrelser. Uttrykket antyder at anoreksi er en måte å leve på, hvor den som sulter seg ikke ansees som et sykdomsrammet offer. Ut fra Ahlsdotter, Nielsen og Hårds (2012, 15) posisjon kan denne holdningen til anoreksi representere motstanden, sinnet og aggresjonen bak sulten, som retter seg mot etablerte normer og forestillinger om mat, kropp og vekt. Fra et kritiskfeministisk perspektiv kan altså sultvalget leses som en holdning til et samfunn som rangerer kropper på urettferdig vis. Blixens anorektiske livsholdning innbefatter altså at sulten er ønsket, og kan sammenfalle med måten sulten gir Sara livsvilje og -rom. Det sultende subjektet i *Ut ur min kropp* posisjonerer seg med andre ord i forlengelse av Blixen, og de er samsvarte i valget om å bevisst velge anoreksi og sult.

Det er ikke kun i valget om sulten Sara (Meidell 2022) og Blixen er enige, men også deres nære forhold til tekst og skriving. Sara (2022, 81) aktualiserer klisjéen og idéen om «den selvdestruktive kunstneren»:

Riktiga exempel från historien går att hämta för att bevisa att svält och kreativitet har sina samband. Det handlar om biologi och substanser, sambandsförhållanden som står omöjliga att avfärda för dem som misstänkliggör vittnesmål om detta, de som försöker bortförklara den konstnärliga kraft som står att finna i svälten som romantiserande illusioner.

Hun knytter med dette nære forbindelser mellom fysisk selvsult og kunstnerisk kreativitet, som i denne oppgavens tilfelle gir assosiasjoner til hovedpersonen i *Sult* sin euforiske og kreative sultopplevelse. Sara (2022, 82) beskriver i forlengelsen av denne utgreiingen hvordan den russiske komponisten Dmitrij Sjostakovitj skapte sin mest komplette symfoni under Hitlers okkupasjon av Leningrad, som førte til en brutal massesult blant befolkningen. Selv om sulten Sjostakovitj ble utsatt for var grunnet krig og konflikt, forsvarer og romantiserer Sara forholdet mellom sult og kreativitet. Ettersom Sara arbeider som kulturredaktør i en avis, fungerer aktualiseringen av sult og kreativitet som en forklaring på og forsvar av valget om å sulte seg.

I motsetning til Linnéa (Myhre 2012) har ikke Sara (Meidell 2022) noen problemer med å identifisere seg med høykulturen og den litterære sfæren. Sara (2022, 49) nærmest «namedropper» velkjente navn innenfor filosofi, litteratur, psykoanalyse og kunsthistorie:

Jag försöker förstå Platon, Nietzsche, Freud, Hesse, när jag läser Dagerman, Auster, Plath [...] *Siddhartha* stärker mig i svälten, liksom Kafka och Joyce Carol Oates, jag köper H.W. Jansons *Konsten* för att ha allt samlat och jag lägger kinden mot Pollock, Hopper, Jasper Jones och trycket luktar som en pelargång, ett evigt expanderande museum för flickor utan kropp, som jag.

Sara kobler sult til en religiøs kontekst når hun refererer til romanen *Siddhartha* (1922) av forfatteren Hermann Hesse. I romanen til Hesse møter leseren en mann som levde på samme tid som Buddha, og som velger å leve et hardt asketisk liv. Askesen innebærer blant annet å trene viljen gjennom avholdenhet fra mat, og romanlesningen styrker Sara (Meidell 2022) i sin egen sult. Som Bondevik og Stene-Johansen (2011, 247) påpeker er forståelsen av sult som sykdom en relativt ny tilnærming til fenomenet. Sult har i betraktelig lengre tid inngått i ulike religiøse kontekster. At Sara trekker frem litterære eksempler hvor sulten er idealisert og formålstjenlig, kan forstås i sammenheng med hennes egen anorektiske livsholdning. Også Kafka gir tilførsel til Saras sult, trolig gjennom prosateksten *Ein Hungerkünstler* (*En sultekunstner*) (1922). Referansene kan styrke idéen om den selvdestruktive kunstneren, og henvisningene bygger opp Saras retoriske etos og autoritative makt til å sulte seg, men også til å skrive om det.

4.6.1.1 Sykejournalen

I Meidells *Ut ur min kropp* får leserne innsikt i hovedpersonens journalnotiser, og følger Saras medisinske historie fra barnepsykiatrien til parterapi i voksen alder. Gjennom journalanføringene gis perspektivet til forskjellig medisinsk personell, som i form av sine stillinger har makt og autoritet. Helsepersonellets perspektiver viker ofte fra Saras (2022, 27) egne opplevelser: «M berättar att hon och K är orolig för att S lider av anorexia. De tycker att S är alldeles för mager, att hon har en hel del ritualer kring ätandet, att hon under en tid har speglat sig mycket». «M» og «K» er foreldrene til Sara, og det er deres bekymringer som løftes frem. Det er altså foreldrenes erfaring teksten gir uttrykk for, ikke pasientens egne. Samtidig gir journalteksten leseren informasjon om Saras fysiske og psykiske tilstand, noe hun ellers sjelden kommenterer. I sitatet leser vi for eksempel at hun er svært mager, og på grunn av sulten har utviklet psykiske symptomer som ritualer og kroppssjekking. Å knytte sulterfaringen til faktiske journaltekster tilfører fortelleren troverdighet og etos. At det finnes offentlige tekster som dokumenterer Saras sykdomsforløp, skaper tillit til at sulten faktisk er opplevd.

I forlengelse av journalnotisene kan vi finne en kritikk rettet mot helsevesenet. Et utdrag fra Saras barndom i 1992 (2022, 33) beskriver hvorfor det medisinske personellet valgte å sette sonde på henne: «Rösterna finns konstant. [...] Kalla händer men en bra puls varför vi beslutat att sätta sond». Videre forteller Sara (2022, 34) fra sitt perspektiv om hvordan hun opplevde sondeinnsettingen:

Jag stiger uppåt taket, ut mot rymden och när **slangen** tejpas fast på kinden och lägger sig som en **orm** i min mage kanner jag ingenting utom vinterluften mot min hud och jag tänker bara att det är konstigt för jag trodde att inga fönster här gick att öppna» (min utheving).

Sara tilkjenner hvordan hun nærmest forlot sin egen kropp i øyeblikket sonden ble satt inn, og konnotasjonene «slangen» og «ormen» vekker følelser av frykt og avsky. Tankene hennes rettes mot vinduet, og hele situasjonen er klaustrofobisk og fremstår nærmest som et overgrep. I det følgende fletter fortelleren inn en passasje om hvordan tvangsernæring av anorektiske pasienter på sinnssykehus har foregått opp gjennom tidene (2022, 34-37). Hun gjengir blant annet hvordan kvinnelige «fangvaktare» under Viktoriatiden tvangsmatet de sultende kvinnene som "därigenom blev patriarkatets förlängda kropp. Kvinnor som höll fast de kvinnor som ville ge dem frigörelse" (2022, 35). Kritikken mot behandlingsinstitusjonen er tydelig når Sara først gir perspektivet til helsepersonellet via journalnotisene, før hun tar ordet selv, og deretter belyser et kvinnelig historisk kollektiv. Ifølge Aaslestad (2007, 20) inneholder ofte journaltekster ideologiske skjulte budskap, og holdninger til sykdom og galskap. Nettopp dette illustrerer Meidells forteller når både medisinske, personlige og historiske perspektiver løftes frem.

Linnéa (Myhre 2012) og Sara (Meidell 2022) har ulike strategier når de befester sine posisjoner som sultende subjekter. Linnéa aktualiserer sin offentlige persona, som bidrar til å legitimere hennes fremstilling av sult, ettersom Myhre har vært åpen på sin personlige blogg og i fjernsynet om sin spiseforstyrrelsesproblematikk. Hun identifiserer seg heller *ikke* med den kulturelle eliten som psykiateren Finn er en representant for. På dette punktet skiller Linnéa seg fra Sara (Meidell 2022), hvor sistnevnte plasserer seg selv i et kvinnefellesskap og henviser til kjente og innflytelsesrike kulturpersonligheter. Referansene tilfører det sultende subjektet hos Meidell etos og autoritet. Dessuten bidrar journaltekstene i *Ut ur min kropp* til at sulterfaringen oppfattes som troverdig, samtidig som tekstene belyser sykdomserfaringen fra et medisinsk perspektiv. Med dette kritiseres behandlingssystemets individualisering av sykdommen, når hele samfunnet virker å ha skyld i dens oppkomst (Ahlsdotter, Nielsen og Hård 2012, 12). Saras

sinne og kritikk rettes etter hvert mot de offentlige instansenes behandling av de sultende menneskene, slik at posisjoneringen av subjektet uttrykker motstand og protest mot etablerte normer og praksiser.

4.6.2 Nostalgisk barndom

I *Evig søndag* og *Ut ur min kropp* blir barndommen referert til som en nostalgisk tid. Nostalgisk i den forstand at hovedpersonene lengter etter en periode hvor sulten *ikke* spilte en avgjørende rolle i livene deres. Både Linnéa (Myhre 2012) og Sara (Meidell 2022) utviklet spiseforstyrrelsen i barne- og ungdomsårene. De litterære fremstillingene følger altså måten sykdommen vanligvis pleier å fremtre på, selv om spiseforstyrrelser kan forekomme hos mennesker i alle aldre. Utviklingen fra frisk til syk i barne- og ungdomstiden blir ikke sjeldent lest i forlengelse av freudianske og psykoanalytiske tolkninger og teorier, og er allerede undersøkt i tidligere forskning på Myhres *Evig søndag* (Bøckmann 2023). I denne oppgaven er barndommen av betydning fordi det er på dette stadiet i livet hovedpersonene i de litterære verkene utvikler et forhold til selvsulten. Det finnes altså et *før* og *etter* sykdommen, som blir fremstilt i de litterære verkene. I Myhres roman finner vi en tydelig lengsel etter den trygge barndommen. Vi har til eksempel sett hvordan Linnéa har en barnslig opptatthet av enkelte objekter (Nilsen 2016, 46-50). Hos Meidell er også barndommen preget av bekymringsfri tilværelse, men som Flodin (2023) finner i sin analyse skjer det en radikal endring i fortellerens perspektiv tidlig i livet.

I *Evig søndag* ser Linnéa ved noen anledninger tilbake i tid. Linnéa minnes en trygg og bekymringsfri barndom, som da hun pleide å overnatte hos sin farmor:

Der hun gikk og stelte i stand for at vi [Linnéa og broren] skulle våkne til en perfekt frokost, enda hun visste at vi ikke kom til å stå opp på mange timer ennå. Hun fyrte i peisen og spesialsmurte sjokolade-brødsiver til meg uten smør, enda jeg var gammel nok til å gjøre det selv. (2012, 68, min utheving)

Det Linnéa beskriver som en «perfekt frokost» den gang hun var barn, skiller seg vesentlig fra hvordan hun forholder seg til morgenmåltidet som ung kvinne. Både i konkret og overført betydning blir barndommens frokost blir knyttet til omsorg og varme, ved at farmoren faktisk fyrer i peisen. Linnéa skisserer en lun stemning der hun lar seg selv bli tatt vare på. Situasjonen viser hvordan mat kan fungere sosialt sett ved å påvirke faktorer som trygghet, nærhet og velbehag. Dette er faktorer som ifølge Bondevik og Stene-Johansen (2011, 243) er med å regulere livet til subjektet, og som kan fortelle noe om personens identitet og kulturelle bakgrunn. Mat og måltider knytter også mennesker sammen, slik Linnéa beskriver frokost-

måltidet ovenfor. Når Linnéa sener sier farvel til farmoren som ligger for døden (2012, 69), er det sultens estetiske tanker som tar overhånd: «Jeg gikk helt inn til sengen og tok forsiktig på farmors arm. Det var som å ta i en knokkel. Jeg tenkte med en gang på mat, hun måtte jo spise». Farmorens arm blir sammenlignet med en knokkel. Denne taktile fremstillingen gjør berøringen sanselig. Det er også noe ironisk over at Linnéa, som på dette tidspunktet har utviklet anoreksi, legger først og fremst merke til sin døende farmors undervekt. Hun kobler den sensuelle berøring av bestemorens kropp til opplevelsen av sin egen kropp.

Linnéas tilbakeblikk på livet som ungdom er preget av spiseforstyrrelsen, og de gangene hun var innlagt på sykehus. På denne tiden måtte hun overholde strenge retningslinjer i forhold til mat og bevegelse. Når hun ser tilbake på denne perioden forstår hun at motivasjon for tilfriskning var fraværende: «Jeg aktet å gjøre akkurat som jeg ville, og minst av alt ville jeg bli frisk. Jeg hadde slitt så lenge for dette, og de fikk ikke ta fra meg kontrollen nå» (2012, 84). Hun trekker frem den opplevde kontrollen, som hun arbeidet hardt for å opprettholde. «De», som i denne konteksten er pleierne på sykehuset, er sultens antagonister. Til forskjell fra fortelleren i *Ut ur min kropp*, skisserer Linnéa aldri et avgjørende øyeblikk som gir grobunn for sulten. Hun finner det frustrerende at Finn ved en anledning spør henne om spiseforstyrrelsens tilblivelse: «Hvorfor og hvordan det begynte? Hvorfor spør han om det? Vet ikke han - av alle - at ingen vet hvorfor og hvordan slike ødeleggelser begynner?» (2012, 81). Hun vet at det forekom en «ødeleggelse», men har ingen forestilling om hvordan sykdommen utviklet seg i utgangspunktet. Linnéa legger det også frem som en allmenn sannhet at «ingen» vet hvordan spiseforstyrrelser starter. Noen indikasjoner tyder likevel på at sykdommen inntraff relativt tidlig i livet hennes: «... jeg vet i alle fall at jeg ikke blir lykkelig av å ha verken trygg økonomi, en flott undulat eller en stor leilighet. Jeg har ikke vært lykkelig siden jeg var seks» (2012, 107). Ifølge Linnéa var ikke velstand kilden til lykke. Allerede da hun var seks år forsvant lykken for henne, trolig i takt med at sulten spilte en større rolle.

Linnéa uttrykker en tydelig lengsel etter en bekymringsfri barndom. Gjentatte ganger ønsker hun seg tilbake til fortiden: «Jeg skulle bare ønske jeg var fire år igjen, og at mamma skulle hente meg i barnehagen. Hun ville nok ha kommet for sent, men det ville ikke ha ergret meg, jeg kunne ikke **klokken**» (2012, 50, min utheving). Linnéa lengter etter å bli hentet av moren, den gang da tid ikke var noe hun forholdt seg til. Hennes forhold til tid har endret seg diametralt siden barneårene. Som ung voksen har ikke Linnéa tid til overs, fordi den går med til å håndtere sulten. For Linnéa handler det nostalgiske ved barndommen om at sykdommen ikke forringer minnene hennes. For eksempel skiller hun mellom julefeiringene før og etter sykdom og sykehusopphold: «Jeg var ikke klar over hvor stor pris jeg satte på julen før jeg som

femtenåring ble fortalt at jeg ikke fikk lov til å feire den utenfor sykehusets fire vegger» (2012, 173). Linnéa forstod ikke verdien av høytidens goder før de var tatt fra henne, og alt hun sitter igjen med er lengsel etter en svunnen tid. Romanen fremstiller ikke et tydelig vendepunkt i sulthistorien til Linnéa, men likevel skisseres et tydelig før-og-etter sykdommen gjennom hovedpersonens tilbakeblikk.

Som nevnt innleder Meidells *Ut ur min kropp* med en analepse til en familieferie i fortellerens barndom. Flodin (2023, 18) trekker i denne forbindelse frem en avgjørende situasjon hvor Sara blir avbildet av to menn som «siktar» på hverandre med kameralinser, som i en «cowboyduell» (2022, 12). Ordbruken gir assosiasjoner til en våpensituasjon der Sara er offeret. Flodin finner at denne hendelsen gjør hovedpersonen bevisst sin manglende kontroll over egen kropp, fordi «våpenet» (kameralinsen) overskrider Saras grenser. Liksom i Myhres roman finnes det en nostalgisk barndom *før* situasjonen hvor Sara (Meidell 2022) blir avbildet av disse mennene. I forkant av avbildningssituasjonen identifiserer fortelleren seg med en prinsessefigur fra svensk eventyrlitteratur: «Jag är naken som prinsessan Tuvstarr, jag blir nästan en blomma, en dagdroppe där» (2022, 12).²⁹ I etterkant av avbildningssituasjonen faller forestillingen om prinsessen: «Prinsessan Tuvstarr är död, föll ned i tjärnen, någon brände av en blix, tog hennes själ» (ibid). Prinsesseforestillingen går i stykker og det eventyrlige ved barndommen er forvandlet til brutal realisme. Den avgjørende hendelsen blir et vendepunkt hvor Sara bestemmer seg for sulten: «Utan tjälknöl och potatisgratäng vilar jag i en stigande hunger, om jag bara är tyst kanske jag slipper säga något som de kan skriva in i berättelsen om familjen i hyreshuset vid skogen» (2022, 13).

Resten av sommerferien i «1987» (2022, 17) bruker Sara på å lære seg å kontrollere sulten. Til syvårsdagen får hun et armbåndsur:

En hel timme ska jag låta passera medan jag följer sundvisarens varje snäpp. När jag kliver ut ur skafferiet kommer jag att veta precis hur en timme känns i min kropp och den känns högtidligt som ett fint kalas och jag äter lite strössel medan jag inväntar start. (ibid)

I sitatet kobles tid til kontroll over kroppen, og Sara utvikler allerede som barn en bevissthet rundt sammenhengen mellom dem. Erfaringene skal hun ta med seg helt inn i voksenlivet. I

²⁹ Referansen til prinsesse Tuvstarr er trolig basert på en kjent illustrasjon av den berømte billedkunstneren John Bauer (1882-1918). Prinsessen sitter naken og stirrer ned i vannet for å finne igjen sitt tapte gullhjerter (Kallekleiv 2023).

verkets innledning finnes flere prolepser³⁰ i analepsen, som da Sara den påfølgende vinteren i barndommen titter i en avis:

Anorexia nervosa står det under flickkvinnan på bilden till texten jag inte förstår, men skelettkvinnan i trosor förstår jag plötsligt så klart som ett stjärnfall. Hon är gränslöst tunn och alldeles prydligt ihopvikt i en kvadratisk bildruta, och hon strålar som ett himlafenomen, som kristall, viskar om ett systerskap och en alldeles särskild frid (2022, 19).

Sara forstår ikke skriften, men hun forstår kvinnens kroppslige uttrykk. Den anorektiske kroppen blir estetisert, omtalt i positive ordlag og koblet til et søsterskap. «Søsterskapet» vekker assosiasjoner til den kollektive protesten som spiseforstyrrelser kan være uttrykk for (Ahlsdotter, Nielsen og Hård 2012, 16). For Sara (Meidell 2022) taler kroppens uttrykk tydeligere enn skriftens språk. Selv om sykdomsdiskursen aktualiseres i teksten, forstår Sara kvinnens tilstand som noe betydningsfullt og vakkert. Oppdagelsen av anoreksi gjennom et avisinnlegg fungerer som et frempek, ettersom det blir Saras løsning på å opprette både et livsrom og grenser senere i livet.

I *Evig søndag* og *Ut ur min kropp* forteller hovedpersonene om en mer bekymringsfri tilstand før sulten, som blir fremstilt gjennom nostalgiske analepser. Tryggheten som denne førtilstanden innebar kommer spesielt til uttrykk i Myhres roman. Linnéa knytter særlig hjemmet, bestemoren og tradisjoner til den etterlengtede tiden før sulten inntraff. I Meidells verk blir sultens vendepunkt knyttet til en mer konkret situasjon enn hos Myhre. Sara (Meidell 2022) begynner å utforske sulten som et redskap og verktøy, etter at hun opplevde sine grenser overskredet av kameralinsene til to mannlige aktører. I etterkant av situasjonen går prinsesseforestillingen i oppløsning, og hun utforsker sulten i relasjon til tid, kontroll og kroppslige uttrykk.

4.6.3 Foreldreskap

Mor- og datterrelasjonen er fremtredende i Myhre og Meidells verker, men fra ulike perspektiver. I Myhres roman er moren en viktig omsorgsperson for Linnéa. Hovedpersonen i Meidells verk inntar både datter- og morsrollen i løpet av fortellingen, men særlig sistnevnte rolle er vektlagt i verket og mottakelsene (Funemye 2022; Josefsson 2022; Birde 2022). Meidell har selv uttalt i et intervju med *Gotlands Allehanda* (Josefsson 2022) at hun er lei de morsrelaterte teoriene omkring spiseforstyrrelser, da de oftest beror på et anti-feministisk

³⁰ «Prolepse» blir av Aaslestad (1999, 37) definert som «Enhver narrativ manøver som forteller om en begivenhet som er forut for det punkt i historien hvor fortellingen befinner seg». Blir også ofte kalt «frempek».

idégrunnlag og beskylder kvinner for å videreføre overfladiske skjønnhetsidealer. Dette er en virkelighet hun ikke kjenner seg igjen i, og forteller at hun forstår selvsulten på et eksistensielt plan. I analysen vil verkene til Meidell og Myhre bli utforsket med utgangspunkt i relasjonen mellom mor og datter. Nesby (2021, 14) skriver at litterære fremstillinger av det relasjonelle omfanget ved å bli syk, potensielt har store gevinster «knyttet til avmystifisering og åpenhet». I dagens skandinaviske samfunn er det ingen som erfarer sykdom helt alene, samtidig som man på noen måter blir stående utenfor. Sykdom er med andre ord også en sosial erfaring. Österholm (2012) løfter også frem de sosiale dimensjonene i forbindelse med spiseforstyrrelser gjennom begrepene utenforskap og skjevhet. Til tross for at skjevheten og utenforskapet kommer til uttrykk på ulike måter hos Myhre og Meidell, er mor- og datterrelasjonen noe som skaper et «vi». «Viet» får på ulike måter følger for sulten til hovedpersonene i de litterære verkene.

I Linnéa (Myhre 2012) sitt liv spiller moren en svært sentral rolle. Relasjonen mellom dem blir trukket frem i flere tidligere masteroppgaver (Nilsen 2016, 34-38; Vågene 2020, 78-79; Bøckmann 2023, 61). Nilsens (2016) overskrift i masteroppgaven henviser faktisk til et sitat om morens uunnværlighet: «uten min mor har jeg ingen» (Myhre 2012, 144). Masterskribentene enes om at moren tilbyr Linnéa omsorg og trygghet, selv om det er en fysisk distanse mellom dem ettersom moren bor i Molde og Linnéa i Oslo. Som nevnt finner også Nilsen (2016, 34) ved hjelp av aktantmodellen at moren fungerer både som en hjelper og motstander. Motstander i den forstand at hun tidvis utfordrer spiseforstyrrelsen og sulten til Linnéa. Ofte lengter Linnéa både etter moren og hjemstedet sitt: «Jeg har hjemlengsel hele tiden, jeg savner alt ved det. Jeg vil bare hjem [...] Jeg trenger mamma. Jeg trenger noen som kan passe på meg» (2012, 189). Molde og moren fungerer som en trygg havn for Linnéa. Hun uttrykker et behov for å bli passet på, og som oftest er det moren som imøtekommer behovet. Samtidig oppstår friksjon mellom dem ved et par anledninger friksjon mellom dem, blant annet da moren besøker datteren i hovedstaden: «Jeg føler ikke at du har satt pris på meg mens jeg har vært her, sier hun. [...] Jeg føler med nesten usynlig» (2012, 163). Det narrative perspektivet utgår her fra moren, som sier at hun ikke føler seg sett av sin datter. Som representant for foreldreskap og pårørenderollen, beskriver moren en opplevd distanse til datteren. Ettersom den rusende sulten nummer Linnéa, stenger den tilgangen hennes til eget følelsesliv. Sulten kommer altså i veien for relasjonen mellom mor og datter.

Sultens virkning på Linnéa får konsekvenser for relasjonen mellom mor og datter. Hun får dårlig samvittighet etter at moren har reist fra henne:

Og jeg angrer på at jeg ikke sa takk da hun kom hjem fra handlerunden i byen, hvor jeg tidligere på dagen hadde forlatt henne fordi jeg var tung og kald, men hun likevel hadde brukt pengene sine på en juletofot til den stygge, store grenen jeg hadde plukket i skogen og laget et juletre av. Og jeg angrer på at jeg ikke greide å si hvor glad jeg var i henne, fordi jeg følte hvert ord som overflødig. (2012, 165)

Den angrende Linnéa kjenner på dårlig samvittighet i etterkant av morens besøk. Når konsekvensene av sulten forringer relasjonen til den viktigste personen i Linnéas liv, er det grunn til å anta at friksjonen mellom dem skaper større ambivalens i henne. Linnéa vet jo for eksempel at det er sultens patologiske virkninger som gjør henne «tung og kald», slik at hun forlater moren på handlerunde i byen. Hendelsene med moren inntreffer mot slutten av fortellingen. Romanens avslutning og løsning er at Linnéa vender hjem til moren og Molde: «... og jeg kaster meg ut i folkemengden og baner meg frem til mamma som endelig skal ta meg med hjem» (2012, 192). I siste kapittel er dessuten sarkasmen og pessimismen lagt til side til fordel for en vag fremtidstro og iver.

For Saras (Meidell 2022) vedkommende er den relasjonelle situasjonen snudd på hodet, ettersom hun er en mor som lever i sulten. En mor med et pågående sykdomsbilde er mindre representert både i litteraturen og den offentlige samtalen om spiseforstyrrelser. I intervju med magasinet *VI*, forteller Meidell (Birde 2022) om hvordan hun har regulert forholdet sitt til sult med tanke på det å få barn: «Hon väljer själv när hon ska bli lite friskare och kunna föda barn och när hon ska orka delta i relationer». Valget om å få barn fremstilles som noe kalkulert og beregnet. Morsrollen blir altså aktualisert og diskutert i resepsjonen, og derfor er det grunn til å undersøke hvordan rollen og relasjonene fremstilles i forhold til sult i *Ut ur min kropp*.

Det er i verkets andre del «LIVGIVANDET OCH FALLET» (Meidell 2022, 59), at Sara ønsker seg barn:

Så snart vi bestämt oss for att göra ett barn blir det en allt uppslukande sak att rikta hela existensen mot. Det blir oväntat ångestskapande att detta förlopp till skillnad från hur jag kunnat detaljstyra min kroppsstorlek, hungern och trösten, ligger helt utom min makt. (2022, 69)

Svangerskapet innebærer at Sara må gi slipp på kontrollen over sult, tørst og kropp. Å gi slipp på kontrollen fremprovoserer angst i hovedpersonen, og hun kommer fort frem til «Att döda driften att svälta med uppdraget att ge liv åt en annan människa är inget som kommer att fungera» (2022, 69). Det å sulte seg og det å være mamma er to beskjeftigelser som ikke utelukker hverandre for Sara sin del. Morsrollen kommer altså ikke til å frata henne sulten. Faktisk innbefatter den nybakte morsrollen en forsterket rusfølelse i forbindelse med sult:

Jag går med barnvagnen i en smältande vårvinter, svett och mjölk rinner längs min kropp och jag skriver igen, hetsigt och osammenhengende, novellutkast, dikter, vad som helst som kan formuleras i steget, på kvitton, tvättservetter. Det är jag och mitt barn och orden, det är kroppar som byter form och begär som separerar från ett system till ett annat. (2022, 74)

Rusen kommer til uttrykk gjennom den yrende kreativiteten og trangen etter å skrive, som blomstrer i takt med at sulten vokser i henne. Det er når Sara sulter seg at hjernen går på høygir. I prosessen etter fødselen bytter både Saras og barnets kropp form, og de går gjennom motsatte forvandlinger når det gjelder å vokse eller krympe.

Etter hvert som barna vokser til strekker Sara (2022, 98) seg langt for å dekke over spiseforstyrrelsen: «Det är en sådan svår konst att låtsas äta, det kan jag inte säga till dem». Likevel reflekterer Sara rundt hvordan barna etter hvert tilpasser seg en mor som lever i sulttilstand. Det finnes en smerte bak hovedpersonens forståelse av hvordan selvsulten påvirker familiedynamikken:

Min kraft är obefintlig nu, jag är ett inre utsmetat av skam och sorg över att barnen så intuitivt förstår hur de bör vara här. Hur storflickan utan ett ord när ingen ser sluter upp och dricker upp den mangojuice som serverats till mig, hur hon vet att jag inte kommer att klara det själv. Hade jag inte varit så uttorkad hade jag gråtit över en sådan sak. (2022, 152)

Hendelsen forekommer på en familieferie der de får servert mangojuice av moren til en lokal guide som de er blitt kjent med på Sri Lanka. Smerten over at datteren intuitivt dekker over morens spiseforstyrrelse ved å drikke opp juicen hennes, kommer til uttrykk via tårene Sara hadde grått dersom hun ikke var så «uttorkad» av sulten og varmen som dehydrerer henne. I denne sammenheng kan begrepet «parentifisering» trekkes frem, eller det engelske uttrykket «young carers» som betegner «barn og unge med omfattende omsorgsoppgaver overfor familiemedlemmer med kroniske sykdommer, funksjonshemminger eller rusavhengighet» (2006), ifølge psykologiprofessor Bente Storm Mowatt Haugland. Definisjonen av «young carers» er relevant fordi den innbefatter kroniske sykdommer og rusavhengighet. Når det er sagt, fremstår Sara fremfor alt som en særdeles kjærlig, omsorgsfull og ansvarlig mor, som aldri lar barna sine gå sulten. Likevel beskriver Sara hvordan barna dekker over sykdommen for henne, fordi de vet at sulten er noe som må skjules for omverdenen.

Sara (2022, 131) omtaler seg selv og barna gjentatte ganger som en egen «ö», og er opptatt av at de ikke skal bli «flockdjur»: «Vi är inga flockdjur, flickor, säger jag, ni vet, vi är en egen ö och de tittar medhållande som jag lärt dem». Øy-metaforen isolerer det «viet» som Sara og barna utgjør utenfor «flokken», som henviser til det resterende samfunnet. Å følge majoriteten fremstilles som negativt, og Sara oppretter med dette et utenforskap i forhold til

den typisk normaliteten. Hun inkluderer altså barna i den «skjevheten» (Österholm 2012) som hun selv identifiserer seg med. Ifølge Sara (2022, 124) bidrar sulterfaringen hennes til at også barna får et utvidet perspektiv på verden:

Jag är en mamma som aldrig hinner äta själv, som tycker att allt annat är viktigare än att till exempel grilla - sådant som att hinna fånga eftermiddagsvärmen på en tom strand, som att hinna se och visa varje del av världen för mina barn och särskilt delarna som de andra aldrig får syn på när de är upptagna av att vara i flock.

Sulten til Sara produserer mening for familien ved at de får oppleve andre erfaringer enn typiske familier som lever i «flock». Dette eksemplifiseres i sitatet ved at hennes manglende interesse for grilling åpner for mer spontane påfunn, slik som en strandutflukt. Sara forteller altså om hvordan hun som en sultende mor bidrar til å skape selvstendige barn, og åpner sider ved verden for dem som det konvensjonelle livet ikke tillater.

I begge de litterære verkene aktualiseres mor- og datterrelasjonen i forbindelse med spiseforstyrrelsen, om enn fra ulike perspektiver. For Linnéa er moren hennes viktigste støttespiller. Nilsen (2016, 34) finner at moren kan fungere både som en hjelper etter aktantmodellen, men også en motstander av sulten og spiseforstyrrelsen. Når Linnéa opplever at spiseforstyrrelsen påvirker relasjonen til moren i negativ retning, øker ambivalensen i forhold sulten. Romanen avslutter med at Linnéa vender hjemover til moren i Molde, og i kombinasjon med den forsiktige optimismen hun gir uttrykk for, blir dette vendepunktet et steg i retning mot løsning og frigjørelse. Sara (Meidell 2022) forteller om hvordan svangerskapet utfordret sulten, men også om livet der morskap og sult eksisterer side om side. Hun reflekter rundt måten barna tar del i sulten ved at de dekker over den, men også på grunn av at de opplever en mer utradisjonell oppvekst. Både *Evig søndag* og *Ut ur min kropp* belyser hvordan sykdoms-erfaringen på en og samme tid er isolerende, men ikke opplevd alene (2019, 14). I begge verkene er det mødre og døtre som er hverandres nærmeste pårørende, og som opplever sultens relasjonelle påvirkning på godt og vondt.

5. Konklusjon

I denne masteroppgaven har jeg studert en todelt problemstilling, hvor den første formuleringen lyder som følger: Hvordan blir sult fremstilt i Linnéa Myhres *Evig søndag* (2012) og Sara Meidells *Ut ur min kropp* (2022)? I forbindelse med problemstillingens andre del er det foretatt en resepsjonsanalyse som undersøker: Hvordan ble Linnéa Myhres *Evig søndag* (2012) og Sara Meidells *Ut ur min kropp* (2022) mottatt av profesjonelle kritikere og hobbylesere? Sarrimos

(2012) offentlighetsperspektiv, Vassendens (2023) beskrivelser av kritikerens utvikling, Bernhardsson (2009) funn av «anoreksiromanen», Pedersens (2017) redegjørelse av virkelighetslitteratur og Nesbys (2019) beskrivelser av patografien som sjanger, er blitt lagt til grunn når jeg har nærmet meg forskningsspørsmålet som omhandler hvordan de litterære verkene har ledet til debatter om sult, spiseforstyrrelser og litteratur. Dessuten har vi sett hvordan fortellingenes nærhet til virkeligheten påvirker forskningsspørsmålet som spør hvordan fortellerne i de litterære verkene oppretter legitimitet og autoritet. Ved å anlegge kritiskfeministiske (Ahlsdotter, Nielsen og Hård 2012; Österholm 2012), biologiske (Farrar 2018), litteraturhistoriske (Bondevik og Stene-Johansen 2011; Schnurbein 2008) og narratologiske (Aaslestad 1999) perspektiver, er forskningsspørsmålene som dreier seg om hvilken mening fremstillingen av sult produserer i de litterære verkene, samt relasjonen mellom sult og tid blitt utforsket. I konklusjonen blir de sentrale funnene fra den litterære analysen gjennomgått, og vi ser nærmere på funnene fra forskningsspørsmålet: Hvordan forholder resepsjonen av Myhre og Meidells litterære verker seg til hverandre?

Fortellersituasjonen ser rimelig lik ut hos Myhre og Meidell, da begge har en førstepersonsforteller og intern fokaliserings. Fortellerne og hovedpersonene i de litterære verkene har samme fornavn som forfatterne, som bidrar til å legitimere fortellernes rett til å tale, og fører dessuten til en mer virkelighetsnær lesning. Fortellernes forhold til sult og tid er derimot rimelig forskjellig. Selv om sulten skaper et syklisk og iterativt tidsbegrep i begge fortellingene, bruker Sara (Meidell 2022) sulten for å opprettholde struktur, mens Linnéa (2012) skaper struktur på sultens premisser. Sulten skaper retning i Sara, som gjør at hun fremstår som et aktivert subjekt. Linnéa er på en annen side et passivt offer for den mentale sulten som sluker opp tiden hennes. Tidserfaringene som hovedpersonene gjør seg gir utslag for tilværelsen. I *Ut ur min kropp* opplever Sara at sulten tilfører henne *mening* og en euforisk rusfølelse, liksom hovedpersonen i Hamsuns *Sult*. Gjennom sulterfaringen oppretter hun et livsrom i «flickrummets» fysiske forstand, men også som ideologisk rom. Ideologisk gir Sara i feministisk ånd uttrykk for et begrenset kvinnelig rom i offentligheten. I motsetning til Sara gjør sultrusen Linnéa (Myhre 2012) nummen. For henne fører den rusende sulten til at *meningsløsheten* karakteriserer livet, og hun preges av selvdestruktivitet, dødsforestillinger og eksistensiell nihilisme.

Det sultende subjektet har svært ulike utgangspunkt i de litterære verkene. Selv om begge hovedpersonene preges av et dobbeltblikk og en ambivalens til egen kropp, kommer ulikhetene til uttrykk blant annet ved måten Linnéa (Myhre 2012) og Sara (2022) kontrollerer sulten, og dermed kroppen på. I Myhres verk blir sulten kontrollert av frykten for å overskride forestilte

kroppslige grenser knyttet til kvinnelighet, mens hos Meidell blir sulten nærmest anvendt som et verktøy for å opprettholde et fysisk og ideologisk ideal. Linnéas frykt for å overskride grenser blir synliggjort gjennom fysiske smerteuttrykk. Kontrollen og smerten hun påfører egen kropp er forankret i en opplevelsen av å ikke være «Riktig» (Österholm 2012). Dette i motsetning til Sara (Meidell 2022), som fysisk og eksistensielt ønsker å sprengre grensene for hva en kvinnekropp kan være. Hos Meidell er den feministiske protesten tydeligere, da den estetiske fremstillingen av kvinnekroppen komplementerer et politisk standpunkt som retter kritikk mot det patriarkalske samfunnet. Kroppens grenser blir altså i hovedsak etablert av smerte hos Myhre, mens grensene hos Meidell etableres av rommets tyngde, og hvordan det konkrete og abstrakte «flickrummet» begrenser kvinnens handlingsrom.

I diskusjonen om det sultende subjektets posisjon fant vi at både Linnéa (Myhre 2012) og Sara (Meidell 2022) aktualiserte sin egen tilknytning til offentligheten. Linnéa anvender autentisitetstegn som steds- og egennavn, som enhver våken leser kjenner igjen fra Myhres fremtredener på andre medieplattformer. Meidells fortelling inneholder også en rekke metakommentarer som kobler teksten til det virkelige liv. Dessuten refererer begge fortellerne til kjente forfattere og kulturpersonligheter, selv om de posisjonerer seg ulikt i forhold til dem. Linnéa plasserer seg selv på utsiden av det litterære feltet når hun sammenligner sine kulturelle interesser og kunnskaper med den beleste psykiateren Finn, mens Sara gestalter sin egen beretning i forlengelse av tidligere sultende kvinner. Dessuten styrker avsnittene om sykejournalen troverdigheten til Sara. Både referansene og det virkelighetsnære bygger oppunder fortellernes retoriske etos når de skriver om sine sulterfaringer. Begge fortellerne fremstiller også gjennom analepser hvordan spiseforstyrrelsen inntraff i barndommen. I de litterære verkene finnes tidlige vendepunkt, hvor det spesielt hos Meidell knyttes til en bestemt situasjon. Foreldreskapets sentrale betydning er også en fellesnevner for Linnéa (2012) og Sara (2022). Moren er Linnéas viktigste støttespiller i livet, og fungerer som en utfordrer av sulten og spiseforstyrrelsen. Sara skriver om et liv som mor med en spiseforstyrrelse, et tema som er rimelig tabubelagt. Barna hennes tilpasser seg sykdommen, og trolig er dette en faktor som bidro til at verket skapte sterke reaksjoner da det ble utgitt. Felles for foreldreskapet i de litterære verkene er den sentrale betydningen til relasjonen mellom barn og mor.

Det er ti år mellom utgivelsene til Myhre (2012) og Meidell (2022). I dette tidsrommet har premissene for litteraturkritikeren utviklet seg som følge den utvidede medialiserte offentligheten. Debattene omkring utgivelsene utarter seg rimelig ulikt, til tross for den tematiske likheten som fremstilles i verkene. Debututgivelsen *Ut ur min kropp* førte til at debatten om virkelighetslitteratur kom til uttrykk i svensk dagspresse, og det var en moralsk

diskusjon blant de profesjonelle kritikerne om hvorvidt man skal bedømme et verk ut fra hva det *er*, eller hva det *gjør*. Debatten i seg selv bidrar til å legitimere Meidells litterære fremstilling av sult og spiseforstyrrelser. Spesielt stemmer fra liberale og konservative aviser hevdet at Meidells sultfremstilling var av en slik umoralsk karakter, at det gikk på bekostning av vurderingen av verket som helhet. Særlig kritikere fra sosialdemokratiske, venstreorienterte og grønne aviser forsvarte Meidell i møte med kritikken, og holdt frem at litteraturen er et viktig frirom hvor man skal kunne ytre seg om tabubelagte erfaringer. Hobbyleserne i Meidell-resepsjonen var velformulerte og veloverveide når de beskrev verket og debatten. Det få hobbylesere som tok en bestemt side i diskusjonen, selv om flere av dem hadde forestillinger om «anoreksiromanen». Diskusjonen omkring det moralsk-politiske vurderingskriteriet ser svært annerledes ut i Myhre-resepsjonen. Norske kritikere var samstemte i at *Evig søndag* var en *viktig* roman, til tross for at den ble nedvurdert estetisk blant de profesjonelle kritikerne. Romanen ble av flere kritikere lest i forlengelsen av Myhres blogg «Alt du vet er feil». Myhres hobbylesere ytret sterk motstand mot de profesjonelle kritikerne. Hobbyleserne roste verkets estetiske kvaliteter i større grad, og så dessuten romanen som et tekstlig brudd fra bloggen. Dessuten vant Myhre Tabu-prisen for debututgivelsen, noe som også styrker fortellerens autoritet.

Det er trolig sammensatte årsaker som gjør at de offentlige samtalene omkring utgivelsene er så forskjellige. Kanskje har tidsåndens utvikling medført at publikum er mer var på hvorvidt sultfremstilling i litteraturen kan trigge mottakerne. I nyere tid finnes flere eksempler på hvordan en tidvis polarisert «Woke»-debatt har gått som en farsott i offentligheten.³¹ De ulike mottakelsene kan også skyldes hvordan Myhre og Meidell belyser anoreksi med to relativt ulike utgangspunkt. Ambivalensen kommer for eksempel tydeligere til uttrykk i *Evig søndag*, hvor Linnéa faktisk viser retning mot og tegn til bedring, mens for Sara (Meidell 2022) uttrykker sykdommen en livsvilje og måte å leve på. Kanskje stiller også offentligheten ulike etiske kriterier til henholdsvis en datter (Myhre 2012) versus en mor (Meidell 2022) som forteller om hvordan psykisk sykdom påvirker nære relasjoner. Det er gjerne større allmenn aksept for at døtre krever sin mors omsorg når de står i sykdom, enn at mødre inkluderer barna sine i et liv med anoreksi. Selve sultfremstillingen er også trolig utslagsgivende for mottakelsene. I Myhres roman beskrives det hvordan sultens rus resulterer i depresjoner, suicidale tanker og selvdstruksjon, mens hos Meidell anvendes sulten som et redskap og verktøy. For Sara

³¹ Ifølge statsviter Dag Einar Thorsen (2023) kan betegnelsen «woke» defineres som «en tilstand av kritisk årvåkenhet og motstand mot særlig rasisme og diskriminering av minoriteter». Thorsen karakteriserer *woke* som en person som er opptatt av identitetspolitikk og politisk korrekthet.

(Meidell 2022) er ikke sulten bare en sykdom, men også et feministisk standpunkt. Meidells sykdomsskildring forsvarer til dels anoreksi som et valg, og viser ikke leseren en vei ut fra sulttilstanden. Dette provoserer flere svenske kritikere. Fra et kritiskfeministisk standpunkt kan man paradoksalt nok hevde at offentlighetens sterke reaksjoner på Meidells utgivelse uttrykker nok et eksempel på hvordan kvinners handlingsrom begrenses. Analysene viser dessuten hvor ulikt sult som sykdomsuttrykk kan gestaltes i litteraturen, og motbeviser dermed fordommene og forestillingene som er forankret i det nedsettende begrepet «anoreksibok». Denne «sjangeren» rommer en rekke kvinnelige perspektiver som bør være av offentlighetens interesser, både fordi det er en gylden mulighet til å forstå anorektiske erfaringer, men også på grunn av den dødelige sykdommens omfang som særlig rammer unge kvinner.

Litteratur

- Abdollahi, Sara. 2022. «Sara Meidell berättar effektivt och osentimentalt.» *Göteborg-Posten*, 09 11.
- Abrahamsson, Malina. 2022. «Ätstörningarna har följt Sara genom livet.» *Dagen*, 11 10: 12-13.
- Adlibris. u.d. *Adlibris*. Funnet 12 08, 2023. <https://www.adlibris.com/no>.
- Ahlsdotter, Maria, Mika Nielsen, og Hanna Hannes Hård. 2012. *Ätstört; En antologi om ätstörningar, fett, mat och makt*. Stockholm: ETC förlag.
- Andersson, Per. 2022. «Bokrecension: "Ut ur min kropp" av Sara Meidell.» *SVT*, 01 11.
- Andersson, Viktor. 2022. «Författare borde tuga och slicka sina sår.» *Upsala Nya Tidning*, 26 11: 6.
- Askelund, Jan. 2012. «Når blogg blir roman.» *Stavanger Aftenblad*, 17 09: 29.
- Aaslestad, Petter. 1999. *Narratologi; En innføring i anvendt fortellesteori*. Oslo: Landslaget for norskundervisning (LNU) og Cappelen akademisk forlag AS.
- . 2007. *Pasienten som tekst; Fortellerrollen i psykiatriske journaler Gaustad 1890-1990*. 2. utgave. Oslo: Universitetsforlaget.
- Asplin, Peder Tore Fosshim. 2021. *Når influencere blir forfattere; En resepsjonsanalyse av tre forfatterskap i det norske litterære feltet i perioden 2012-2020*. Universitetet i Oslo: Masteroppgave.
- Böckmann, Birgitte Solhaug. 2023. *"Snakk med noen som kan hjelpe deg"; En analyse av terapien og den terapeutiske relasjonen i Evig søndag (2012) og Kjære (2014)*. Universitetet i Bergen: Masteroppgave i nordisk litteratur.
- Beathe. 2012. «Beathes Bibliotek.» *Bokanmeldelse: Evig søndag av Linnea Myhre*. Funnet 10 04, 2023. <https://beathesbibliotek.no/2012/08/25/bokanmeldelse-evig-sondag-av-linnea-myhre/>.
- Beijer, Sandra. 2023. «Ut ur min kropp.» *Elle*, 28 01.
- Berg, Sara. 2022. «För oss som levt med anorexi är boken livsfarlig.» *Sydsvenskan*, 21 11.
- Bergsten, Jan. 2022. «Utlämnande skildring om anorexi inpå livet.» *Norrländska Socialdemokraten*, 23 11: 18.
- Berit. 2012. *Bokstaver, bøker og bokhyller*. 23 09. Funnet 09 26, 2023. <http://beritbok.blogspot.com/2012/09/smakebit-og-evig-sndag.html>.
- Bernhardsson, Katarina. 2009. «Ätstörning som litterär störning; Berättelser om anorexi och bulimi i kritisk belysning.» I *Litteraturens värden*, redigert av Anders Mortensen, 248-260. Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag Symposion.
- Bibliotekbloggen; Blogg for biblioteket på Senja videregående skole. 2015. *Evig søndag av Linnéa Myhre*. 24 04. Funnet 09 26, 2023. <https://bibliotekbloggen.wordpress.com/2015/04/24/evig-sondag-av-linnea-myhre/>.
- Birde, Marie. 2022. «Kulturchefen: "Jag vill göra anorexia mer begripeligt"» *Vi*, 12 10.
- Blomberg, Anna Cecilia Wallin. 2023. «Sluta uppfostra andra kvinnor.» *Expressen*, 24 07.
- Blomqvist, Mikaela. 2022. «Meidells bok är inte farlig - den är dårlig.» *Göteborg-Posten*, 23 11.
- . 2022. «Sara Meidell har skrivit ett reklamblad för anorexi.» *Göteborgs-Posten*, 17 11.

- Bokelskerinnen. 2012. *Linnea Myhre: Evig søndag*. Funnet 09 25, 2023.
<https://www.bokelskerinnen.com/2012/09/linnea-myhre-evig-sondag/>.
- Bondesson, Anna Smedberg. 2022. «Svältens rus är farligare än den farligaste drogen.» *Dagens Nyheter*, 18 11: 8.
- Bondevik, Hilde, og Knut Stene-Johansen. 2011. «Anoreksi – eller prinsessepesten.» I *Sykdom som litteratur; 13 utvalgte diagnoser*, av Hilde Bondevik og Knut Stene-Johansen, 7-34. Oslo: Unipub.
- Borge, Marthe. 2013. «martheborge.blogg.no.» *Evig søndag*. 24 12. Funnet 09 26, 2023.
https://martheborge.blogg.no/1387887585_evig_sndag.html.
- Bränström-Öhman, Annelie. 2022. «VK:s kritiker: detta var höjdpunkterna kulturåret 2022.» *Västerbottens-Kuriren*, 30 12: 34.
- Edenheim, Sara. 2022. «Så skulle ni inte ha talat om självsvältande män.» *Helsingborgs Dagblad*, 22 11.
- Engen, Vilde H. 2021. "Jeg prøver å kjenne på følelsen av mestring og pliktoppfyllelse - men jeg kan ikke finne den"; *Å mestre livet i norskfaglige tekster: en lærerfaglig analyse av "Evig søndag"*. Universitetet i Stavanger: Masteroppgave.
- Espevik, Thomas. 2017. «Lette etter sulte-tips i Linnéa Myhre-bok.» *NRK*, 08 02.
- Farrar, Tabitha. 2018. *Rehabilitate, Rewire, Recover!; Anorexia recovery for the determined adult*. USA: Createspace Independent Publishing Platform.
- Felicia. 2022. «Ordligare; Att läsa eller inte läsa.» *Bokrecension: Ut ur min kropp*. 15 12. Funnet 10 10, 2023. https://www.instagram.com/p/CmMvBDush9h/?img_index=3.
- Ferrada-Noli, Caroline Ringskog. 2022. «Kanske är vi besatta av att korrigera kultur för att vi inte kan förändra något på riktigt.» *Dagens ETC*, 16 12.
- Fjæren, Eline Lund. 2017. «Sykelig litteratur.» *NRK*, 08 02.
- Flodin, Lotte. 2023. *Måltidens ljus och hungerns rus; -kroppar, känslor och mat i Bröd och mjölk av Karolina Ramqvist och Ut ur min kropp av Sara Meidell*. Linköpings universitet: masteroppgave.
- Fostås, Anne-Grete. 2013. «Ser lyst på livet; Linnea Myhre fortalte om livet som spiseforstyrret.» *Gudbrandsdølen Dagingen*, 19 03: 6.
- Fröken Gröns Blogg. 2022. "Ut ur min kropp". 30 12. Funnet 10 10, 2023.
<https://frokengronsblog.blogspot.com/2022/12/ut-ur-min-kropp.html>.
- Frisk & Fri; Riksföreningen mot ätstörningar. u.d. *Opinion*. Funnet 09 30, 2023.
<https://www.friskfri.se/opinion/>.
- Funemyr, Frida. 2022. «Sara Meidell har levt med ätstörningar i över 30 år - berättar om kampen.» *Femina*, 14 10.
- Gullberg, Anna. 2022. «Hon borde bara blivit tjock som jag i stället.» *Expressen*, 26 11.
- Haagensen, Olaf. 2016. «I skyggen av menn i brunst.» *Morgenbladet*, 21 10.
- Hallsenius, Hedda. 2022. «Mammans krav på förslaget: "Dra tilbake `Ut ur min kropp`"» *SVT Nyheter*, 29 11.
- Hamsun, Knut. 1890. *Sult*. København: Philipsens forlag.
- Hansen, Mona Berg. 2023. «Anoreksi: Et oppgjør med en evidensresistent teori.» *psykologisk.no*, 17 11.
- Hansen, Vilde Bratland. 2016. «Vilde (22): Er det slik at unge mennesker med skrivetrang skal sitte og vente på at de modnes?» *Aftenposten*, 28 11.

- Haugland, Bente Storm Mowatt. 2006. «Barn som omsorgsgivelsere: Adaptiv versus destruktiv parentifisering.» *psykologtidsskriftet*, 01 03.
- Häyrynen, Lotta Ilona. 2022. *Twitter*. 17 11.
https://twitter.com/LottallonaH/status/1593218788170031106?s=20&t=SIY8Fcty_yc8GR39y_9JwQ.
- Heiene, Marit. 2012. «Prises for ærlighet; Linnéa Myhre overrekkes Tabuprisen 2012 i Oslo i dag.» *Romsdals Budstikke*, 04 12: 21.
- Helmich Pedersen, Frode. 2017. «Virkelighetslitteraturen og den norske debatten om den.» *Norsk litterær årbok*.
- Hjelmeland, Maria. 2016. *Meg, meg selv og jeg - En oppgave om forholdet mellom sosiale medier og romankunst i Linnéa Myhres forfatterskap*. NTNU: Masteroppgave.
- Hjorth, Susanne Hedemann. 2012. «En ny dag truer.» *Dagens næringsliv*, 11 08: 59.
- Hjulstad, Guri. 2012. «Surt og godt.» *Trønder-Avisa*, 31 08: 16.
- Hundvebakke, Ida. 2012. «Stolt og letta forfatterdebutant; Linnéa Myhre har allereie fått tilbud om ny kontrakt frå forlaget.» *Romsdals Budstikke*, 16 08: 28-29.
- Hvidsten, Nina. u.d. «Tilbake til kroppen.» *ROS; Rådgivning om spiseforstyrrelser*. Funnet 10 17, 2023. <https://nettros.no/tilbake-i-kroppen/>.
- Irenius, Lisa. 2022. «Lisa Irenius om veckans mest omdebatterade bok.» *Svenska Dagbladet*, 27 11.
- Isaksen, Kristine. 2012. «Sårbar & besserwesser.» *VG*, 15 08: 36.
- Johansson, Sven Anders. 2022. «Både fri og ofri på samma gång.» *Aftonbladet*, 03 12.
- Josefsson, Erika. 2022. «En anorektikers liv.» *Gotlands Allehanda*, 15 11: 18-19.
- Kalleklev, Katrine. 2023. «John Bauer.» *Store Norske Leksikon*. 21 10. Funnet 04 30, 2024.
https://snl.no/John_Bauer.
- Karstensen, Astrid. 2012. «Blogg for bokhylla.» *Universitas*, 22 08.
- Kathleen. 2012. «Sukkerrør.» *EVIG SØNDAG av Linnéa Myhre*. 19 09. Funnet 09 2023.
<http://kathleen-bean.blogspot.com/2012/09/evig-sndag-av-linnea-myhre.html>.
- Kielland, Aksel. 2012. «Prinsesse gidder ikke.» *Fett*, 21-24.
- Ljungar, Hedvig. 2022. «Vem har rätt att kalla sig "jag"?» *Svenska Dagbladet*, 14 12: 22.
- Lorentzen, Petter Nordgaard. 2012. «Fanget i en søndag; Linnea Myhre ble kåret til Norges mest sexy kvinne samtidig som hun slet med spiseforstyrrelser.» *Vårt Land*, 05 12.
- Lowden, Abram Martina. 2022. «Sara Meidell litar på att läsaren kan tänka själv, i biografi om ätstörningar.» *Svenska Dagbladet*, 02 11.
- Lundh, Live. 2012. «Mørket i et nøtteskall.» *Vårt land*, 03 09: 14-15.
- Malm, Victor. 2022. «Jag tror att detta blir menskonstens död.» *Expressen*, 19 11.
- Meidell, Sara. 2022. «Jag tappar tron på vad litteraturen får vara.» *Aftonbladet*, 23 11.
- . 2022. *Ut ur min kropp*. Stockholm: Norstedts.
- Mesna, Marte. 2014. *Lavstatus å skrive om alenemødre*. 23 02. Funnet 04 30, 2023.
<https://www.forskning.no/likestilling/lavstatus-a-skrive-om-alenemodre/578329>.
- Moe, Adèle Marie. 2013. «Linnéa Myhre.» *Kvinnekraft*, 04 12: 20-21.
- Morby, Nina. 2023. «Det är dags för de ätstödda männens metoo.» *Göteborg-Posten*, 12 01: 31.
- Myhre, Linnéa. 2012. *Evig søndag*. Tiden norske forlag.

- Myhre, Linnéa, intervjuet av Wolfgang Wee. 2019. *Wolfgang Wee Uncut; Linnea Myhre, forfatterskapet, hvordan hun jobber, "Meg Meg Meg", "Evig søndag", anmeldelse, Bloggerne og Britney Spears*
- Myrbråten, Charlotte. 2012. «Klikker seg syke av blogger.» *Dagsavisen*, 11 08: 46-47.
- Nesby, Linda. 2019. «Patografien som genre og funksjon.» *Edda; Vitenskapelig Publikasjon*, 04 02: 54-68.
- . 2021. *Sinne, samhold og kjendiser; Sykdomsskildringer i skandinavisk samtidslitteratur*. Universitetsforlaget.
- Nilsen, Marte Josefine. 2016. "Uten min mor har jeg ingen"; *En analyse av Linnéa Myhres roman Evig søndag med vekt på fortellerens samspill med ulike karakterer og objekter*. Univesitetet i Tromsø: Mastergradsoppgave i nordisk litteratur ved lektorutdanningen.
- Nilsson, Elise. 2022. «Meidells bok är betydelsefull och livsfarlig - precis som sjukdomen.» *Dagens ETC*, 08 12.
- Nordstedts. 2022. *Författare: Sara Meidell; Ut ur min kropp*. 11 10. Funnet 09 29, 2023. <https://www.norstedts.se/bok/9789113121635/ut-ur-min-kropp>.
- Nordwall, Saga. 2023. «Dagensbok.» *Läses på egen risk*. 31 05. Funnet 10 10, 2023. <http://dagensbok.com/2023/05/31/ut-ur-min-kropp/>.
- Norli. u.d. *Norli; siden 1890*. Funnet 12 08, 2023. <https://www.norli.no>.
- Norsk Helseinformatikk. 2020. «Forekomst av anoreksi.» *NHI.no*. Redigert av Terje Johannessen. 07 10. Funnet 05 09, 2023. <https://nhi.no/sykdommer/psykisk-helse/anoreksi/anoreksi-forekomst/>.
- Olsson, Carolina. 2023. «Ut ur min kropp.» *Katolskt Magasin*, 03 06.
- Os, Anette. 2012. «Sterk, men ikke vellykket.» *Fædrelandsvennen*, 21 08: 10.
- Pedersen, Therese. 2012. «Ung jente med spiseforstyrrelser.» *Gjesdalsbuen*, 09 10: 14.
- Publicistklubben. u.d. *Guldpenan*. Funnet 04 19, 2024. <https://www.publicistklubben.se/priser/guldpenan/>.
- Ravini, Sinziaana. 2022. «Anorexia som både gift och botemedel.» *Aftonbladet*, 24 11.
- Reinshorn, Kjersti Hinna. 2015. "Jeg er ganske sikker på at hun er meg"; *Om selvkonstruksjon i teksten av Linnéa Myhre*. Universitetet i Stavanger: Masteroppgave.
- ROS. u.d. «Overspisingslidelse.» *Rådgivning om spiseforstyrrelser*. Funnet 02 04, 2023. <https://nettros.no/fa-kunnskap/overspisingslidelse/>.
- . u.d. «Ny film: Det vises ikke utenpå.» *Rådgivning om spiseforstyrrelser*. Funnet 09 26, 2023. <https://nettros.no/ny-film-det-vises-ikke-utenpa/>.
- Ruset, Endre. 2012. «Bonjour Tristesse.» *Romsdals Budstikke*, 28 08: 21.
- Rymoén, Liselotte Carlsen, og Tora Sandra Ausland Omdal. 2022. *Pro-ana på godt og vondt; En kvalitativ metasyntese om deltakeres subjektive erfaringer og opplevelser med pro-ana*. Universitetet i Oslo: Masteroppgave.
- Sarrimo, Cristine. 2012. *Jagets Scen; Självframställning i olika medier*. Göteborg - Stockholm: Makadam Förlag.
- Schnurbein, Stefanie v. 2008. «Sultens økonomi. (A)moral og (av)makt i Sult.» I *Makt og moral; 7 foredrag fra Hamsun-dagene på Hamarøy 2008*, redigert av Even Arntzen, 97-116. Hamarøy: Hamsun-Selskapet.
- Senneset, Ingeborg. 2017. *Anorektisk*. Oslo: Cappelen Damm As.

- Sjöström, Erica. 2022. «Jag vill leva så sant och autentiskt som möjligt.» *Västerbottenskuriren*, 14 10: 28-29.
- Skei, Hans H. 2018. «dagbok (litteratur).» *Store Norske Leksikon*. 02 11. Funnet 10 12, 2023. https://snl.no/dagbok_-_litteratur.
- Skeisvang, 1STA. 2012. «Evig søndag.» *Røysta* 12. 19 12. <https://roysta13.wordpress.com/2012/12/19/evig-sondag/>.
- Steinnes, Kamilla Knutsen, og Helene Fiane Teigen. 2021. «Livsstil til salgs: om influensermarkedsføring på sosiale medier og hvordan ungdom påvirkes.» *Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning*, 26 05: 4-22.
- Södergran, Edith. 1992. *Dikter och aforismer*. Redigert av Holger Lillqvist. Ekenäs: Wahlström & Widstrand.
- Sørheim, Erle Marie. 2012. «Deler sine mørke sider.» *Dagbladet*, 14 08: 49.
- Talseth, Thomas. 2014. «Hudfletter Mann-redaktøren: Linnéa Myhre følte seg misbrukt.» *VG*, 23 10.
- . 2012. «Sinna-Linnéa avslutter bloggen med bok.» *VG*, 24 05.
- Thorsen, Dag Einar. 2023. «Store norske leksikon.» *woke*. 07 02. Funnet 05 02, 2024. <https://snl.no/woke>.
- Tiden Norske Forlag. 2012. «Linnéa Myhre; Evig søndag.» *Bøker*. Funnet 09 21, 2023. <https://tiden.no/boeker/evig-sondag>.
- Ullberg, Sara. 2023. «Sjukdomslitteraturen är ännu en "levande" trend.» *Svenska Dagbladet*, 26 03.
- Vassenden, Eirik. 2023. *Kritikernes spøkelse; Om kunsten å felle smaksdommer i det 21. århundre*. Stavanger: Pelikanen forlag.
- . 2016. «Kritikkjournalen (1983-1998) som kjønnspolitisk og litteraturkritisk korrektiv.» I *Norsk litteraturkritikks historie 1870-2010*, av I.S. Furuseth, J. H. Thon og E. Vassenden, 473-485. Oslo: Universitetsforlaget.
- . 2010. «Modernisme og vitalisme i Hamsuns Sult og i Sult-resepsjonen.» *Norsk Litteraturvitenskapelig Tidsskrift*, Vol 13. utg.: 101-115.
- Vågene, Siri. 2020. *"Kan du bekrefte at dette er deg?" Ei samanliknande analyse av Evig Søndag (2012) og Svart Belte (2015)*. Universitetet i Bergen: Masteroppgave.
- Vestad, Geir. 2012. «Linnéa fester greper.» *Hamar Arbeiderblad*, 12 09: 53.
- Vogel, Maria Andersson. 2022. «Utan lykkelig slut. Suggestivt och sant om ett liv med ständig självsvalt.» *Dagens Nyheter*, 02 11: 9.
- Wærstad, Lars. 2011. «Kåret til Norges mest sexy.» *Nettavisen*, 27 11.
- Westerberg, Lars. 2022. «Lars Westerbergs Blogg.» *Meidels Ut ur min kropp*. 28 11. Funnet 10 10, 2023. <http://larswesterberg.bloggo.nu/Meidels-Ut-ur-min-kropp/>.
- Wickberg, Jenny. 2022. «Helgeportrettet: "Feminism är utgångspunkten i allt jag gör".» *Magasin Opulens*, 10 12.
- Österholm, Maria Margareta. 2012. «Skelettfåglarna i självmordsklubben. Berättelser om ätstörningar och självdestruktivitet.» I *Ett flicklaboratorium i valde bitar. Skeva flickor i svenskspråkig prosa från 1980 till 2005*, av Maria Margareta Österholm, 133-182. Stockholm: Rosenlarv förlag.
- Åhlund, Rebecka. 2022. «Vi borde säga tack - för boken om anorexi.» *Borås Tidning*, 07 12: 3.

Åström, Fanny. 2023. «Kom i kontakt med ditt inre hat.» *Ut ur min kropp*. 22 09. Funnet 10 10, 2023. <http://www.arsinoe.se>.

Sammendrag

Masteroppgave i nordisk litteratur

Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studium

Universitetet i Bergen, våren 2024

Student: Julie Louise Hansen

Veileder: Anna Bohlin

Tittel: «*Jag vill skada andra med min kropp*»

Undertittel: Resepsjon av og sultfremstilling i Linnéa Myhres *Evig søndag* og Sara Meidells *Ut ur min kropp*

Anoreksi og sult er en sykdomstilstand som får fatale konsekvenser for mange menneskers liv, og er vår tids mest dødelige psykiatriske lidelse. Spiseforstyrrelser som innebærer sult utgjør et hovedanliggende i denne masteroppgavens todelte problemstilling: Hvordan blir sult fremstilt i Linnéa Myhres *Evig søndag* (2012) og Sara Meidells *Ut ur min kropp* (2022)? I undersøkelsen av sultfremstillingen anlegges kritiskfeministiske, biologiske og narratologiske teoretiske perspektiv, og oppgaven plasserer seg følgelig innenfor det tverrfaglige feltet medisinsk humaniora. Myhre og Meidells verker er utgitt med ti års mellomrom, i henholdsvis en norsk og svensk kontekst. Utgivelsene ledet til omfattende offentlige debatter om sult, spiseforstyrrelser og litteratur. Debattene gjennomgås i tilknytning til problemstillingens andre del: Hvordan ble Linnéa Myhres *Evig søndag* (2012) og Sara Meidells *Ut ur min kropp* (2022) mottatt av profesjonelle kritikere og hobbylesere? Resepsjonsanalysen av verkene inkluderer material bestående av profesjonelle anmeldelser, hobbyleseres omtaler, samt et utvalg intervjuer, artikler, leserinnlegg og kronikker som kan knyttes til utgivelsene.

I den komparative analysen av de litterære verkene finner jeg at sulten fremstilles rimelig ulikt, til tross for den tematiske likheten. Sulten gir ulike utslag for hvordan hovedpersonene for eksempel erfarer tid, rus, kropp, ambivalens og relasjoner. For Linnéa (Myhre 2012) fører sulten til en destruktiv meningsløshet, mens Sara (Meidell 2022) erfarer euforiske rusopplevelser. Hvor sulten til Linnéa kontrolleres av smerte og frykt for å overskride forestilte kroppslige grenser, uttrykker Saras sult et feministisk forankret behov for et utvidet kvinnelig handlingsrom i offentligheten. Sultfremstillingenes ulikheter eksemplifiserer dessuten mangfoldet innenfor en medieskapt «anoreksisjanger», som stadig nedvurderes blant kritikerstanden. Mens Myhres roman ble omtalt som en «viktig» bok blant de fleste profesjonelle kritikere, ble Meidells verk kritisert for å være «farlig». De omfattende debattene i forbindelse med utgivelsene statuerer i seg selv eksempler på hvordan kvinners handlingsrom stadig begrenses i offentligheten.

Abstract

MA thesis in Nordic Literature

Department of Linguistic, Literary and Aesthetic Studies

University of Bergen, May 2024

Student: Julie Louise Hansen

Tutor: Anna Bohlin

Title: «*Jag vill skada andra med min kropp*»

Subtitle: Reception of and Portrayal of Hunger in Linnéa Myhre's *Evig söndag* and Sara Meidell's *Ut ur min kropp*

Anorexia and hunger constitute a pathological condition with fatal consequences for many individuals, representing the most lethal psychiatric disorder of our time. Eating disorders involving hunger constitute a primary concern within the dual research question of this master's thesis: How is hunger portrayed in Linnéa Myhre's *Evig söndag* (2012) and Sara Meidell's *Ut ur min kropp* (2022)? The examination of hunger portrayal adopts critical feminist, psychological, and narratological perspectives, thereby situating the thesis within the interdisciplinary field of medical humanities. Published a decade apart, these works emerged within Norwegian and Swedish contexts, respectively. The debut releases of Myhre and Meidell sparked extensive public debates on hunger, eating disorders, and literature. These debates are discussed in relation to the second part of the research question: How were Linnéa Myhre's *Evig söndag* (2012) and Sara Meidell's *Ut ur min Kropp* (2022) received by professional critics and casual readers? The reception analysis of the works incorporates materials consisting of professional reviews, casual readers' comments, and a selection of interviews and articles associated with the publications.

In the comparative analysis of the literary works, I find that hunger is depicted quite differently, despite thematic similarities. Hunger manifests in various ways regarding how the main characters experience time, intoxication, body, ambivalence, and relationships. In the case of Linnéa (Myhre 2012), hunger leads to a destructive sense of meaninglessness, whereas Sara (Meidell 2022) experiences a euphoric hunger rush. While Linnéa's hunger is controlled by pain and fear of exceeding certain imagined bodily limits, Sara's hunger expresses a feminist-rooted need for an expanded female agency in the public sphere. Furthermore, the differences in the depiction of hunger exemplify the diversity within a media-constructed "anorexia genre", which is consistently undervalued by the critical establishment. While Myhre's novel was regarded as a "important" book by most professional critics, Meidell's work was criticized for being "dangerous". The extensive debates surrounding the publications themselves serve as examples of how women's agency is continuously restricted in the public sphere.

Profesjonsrelevans

I dagens samfunn er det et kjent faktum at mange barn og unge har et anstrengt forhold til mat, kropp og vekt på grunn av ulike miljøfaktorer. Stadig blir snevre skjønnhetsidealer problematisert i offentligheten. Litteraturundervisningen i skolen kan fungere som et estetisk verktøy i forebyggingen mot psykisk uhelse. Læreplanens overordnede del (Utdanningsdirektoratet 2017, 14) inkluderer tre tverrfaglige temaer, heriblant «Folkehelse og livsmestring».³² Det tverrfaglige temaet konstaterer at skolen som institusjon skal «gi elevene kompetanse som fremmer god psykisk og fysisk helse, og som gir muligheter til å ta ansvarlige livsvalg». Både masteroppgaven som helhet og de litterære verkene i sin enkelhet reflekterer hvordan normer, forestillinger og holdninger om kropp og spiseforstyrrelser produseres i den litterære sfæren. Ved å lese litteratur som reflekterer den kulturen elevene er en del av, vil man som lærer kunne tilrettelegge for at ungdom skal «kunne forstå og [...] påvirke faktorer som har betydning for mestring av eget liv».

Masteroppgaven legger seg tematisk og metodisk tett opp mot relevante kompetansemål i norskfaget ungdomstrinnet og videregående skole. Arbeidet med prosjektet har gitt meg kunnskaper om hvordan sult og spiseforstyrrelser kan påvirke menneskers identitet, og få fatale konsekvenser for ens liv. Tatt sykdommens vide utbredelse i betraktning, er det viktig å kunne aktualisere spiseforstyrrelser i klasserommet. Sykdomslitteratur kan gi både lærer og elever innganger til å prate om temaet. Sara Meidells verk *Ut ur min kropp* kan for eksempel gi et perspektiv på sult utover den mer typiske anoreksifremstillingen, hvor den syke ønsker å oppnå tilfriskning. Verket er dessuten i seg selv didaktisk anlagt med tanke på hvordan hovedpersonen forklarer og forsvarer valget om å forbli i sulttilstanden. Debattene som fulgte Myhre og Meidells utgivelser utgjør dessuten en kontekst som åpner for samtaler om offentlighetens behandling av litteratur og spiseforstyrrelser. Den brede interessen for utgivelsene blant hobbylesere viser hvordan «sjangeren» leses av og er viktig for mange unge mennesker. Til tross for at særlig Linnéa Myhres *Evig søndag* (2012) kritiseres blant profesjonelle kritikere for romanens estetiske kvalitet, er det som lærer viktig å ha kjennskap til litteratur som er mye lest av elevgruppen. Det er ikke nødvendigvis slik at «høyverdig» litteratur utelukkende gir elever det beste utgangspunktet for å «utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet» (Utdanningsdirektoratet 2017, 3).

³²<https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/prinsipper-for-laring-utvikling-og-danning/tverrfaglige-temaer/folkehelse-og-livsmestring/>.